

**PELLERVON TALOUDELLINEN TUTKIMUSLAITOS PTT
RAPORTTEJA JA ARTIKKELEITA N:o 157**

**PELLERVO ECONOMIC RESEARCH INSTITUTE PTT
REPORTS AND DISCUSSION PAPERS No. 157**

**METSIEN SERTIFIOINTI EUROOPASSA.
Metsänomistajajärjestöjen ja viranomaisten suhtautuminen
ja toimenpiteet - Suomi, Ruotsi, Norja, Saksa,
Itävalta, Iso-Britannia ja Ranska**

Päivi Mäki ja Ritva Toivonen

Helsinki 1998

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT
Pellervo Economic Research Institute
Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki

Puh. 348 8844
Fax 3488 8500
Sähköposti econ.res@ptt.fi

ISBN 951-8950-82-2
ISSN 0357-7384

MÄKI, Päivi - TOIVONEN, Ritva. 1998. Metsien sertifiointi Euroopassa. Metsänomistajajärjestöjen ja viranomaisten suhtautuminen ja toimenpiteet - Suomi, Ruotsi, Norja, Saksa, Itävalta, Iso-Britannia ja Ranska. Raportteja ja artikkeleita n:o 157, 118 s. (Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT, Eerikinkatu 28A, 00180 Helsinki) ISBN 951-8950-82-2, ISSN 0357-7384.

TIIVISTELMÄ: Selvityksessä tarkastellaan postikyselyn ja asiantuntijahaastattelujen keinoin useiden Euroopan maiden metsänomistajien organisaatioiden ja metsähallinnon suhtautumista sekä toimenpiteitä metsien sertifiointiin sekä muihin ympäristömerkintäjärjestelmiin. Näkemyksiä Euroopan komissiossa ja eurooppalaisten maanomistajien katto-organisaatioissa kuvataan myös. Kyselyn tulosten mukaan kansalliset ratkaisut aluetasolla toteutettuna nähdään kohdemaissa soveltuvimmaksi tavaksi metsien ympäristömerkinnälle. Metsien sertifiointia pidetään periaatteessa mahdollisena kaikissa maissa paitsi Saksassa, ja laajapohjainen osallistuminen kehitystyöhön nähdään tärkeäksi. Kansallisen järjestelmän ja metsanhoidon standardien sitominen johonkin kansainväliseen kehykseen katsotaan oleelliseksi, mutta olemassa olevia kansanvälisiä Järjestelmiä ei pidetä sellaisenaan soveltuvina. Eurooppalaisen puitteen kehittäminen kansallisille merkintäjärjestelmille katsotaan erääksi mahdolliseksi malliksi. Kaikissa maissa sertifiointiin kustannusten arvioidaan ylittäväsi hyödyt. Kuitenkin Pohjoismaissa mahdollisiin hyötyihin ja sertifiointiin viestintävälineenä suhtaudutaan toiveikkaammin kuin muualla. Tässä korostuu metsäteollisuuden vientimaiden erot verrattuna tuojamailiin. Sekä metsänomistajien organisaatiot että viranomaiset arvioivat yksityismetsänomistajien tiedot metsien ympäristömerkintäjärjestelmistä puutteellisiksi. Tietoa metsien sertifiointista katsotaan ylipäättään olevan saatavilla niukasti.

Avainsanat: metsien sertifiointi, ympäristömerkintä, perhemetsätalous, metsähallinto

MÄKI, Päivi - TOIVONEN, Ritva. 1998. Forest Certification in Europe. Attitudes and Actions of Forest Owner Organisations and Forest Authorities - Finland, Sweden, Norway, Germany, Austria, UK and France. Reports and Discussion Papers No. 157, 118 p. (Pellervo Economic Research Institute, Eerikinkatu 28A, 00180 Helsinki, Finland) ISBN 951-8950-82-2, ISSN 03577384

ABSTRACT: The paper describes opinions and activities of forest owner organisations and forest authorities towards environmental labelling systems of forests in several European countries. The empirical data consists of a mail survey and personal interviews. Opinions and activities of land owner organisations at European level and in the European Commission are also described. The survey results indicate that a national labelling system is found as the most preferable solution, but either within some international frame system and/or using internationally agreed standards. Wide co-operation in the development work is emphasised. The costs of

ESIPUHE

Metsien sertifiointi on noussut viime aikoina metsäkeskustelussa voimakkaasti esiin. Suomessa on laadittu metsäalan sidosryhmien toimesta ehdotus metsien sertifiointimallista sekä kriteereistä, joiden pohjalta laaja metsien sertifiointi olisi mahdollista toteuttaa. Kuitenkin monipuolista tietoa metsien sertifiointiin eri vaihtoehdoista ja toteutuksesta sekä sertifiointiin liittyvistä näkemyksistä ja toimenpiteistä eri maissa tarvitaan lisää myös Suomen metsien sertifiointia koskevan suunnittelu- ja kehitystyön taustaksi. Tämä työ pyrkii osaltaan vastaamaan tähän tarpeeseen.

Nyt käsillä oleva selvityshanke keskittyy Suomen metsäteollisuuden tärkeisiin kilpailija- ja asiakasmaihin Euroopassa. Selvityksessä keskitytään metsänomistaja sekä viranomaisorganisaatioissa vallitsevien näkemysten sekä metsien ympäristömerkintäjärjestelmiin liittyvien toimenpiteiden kuvaamiseen. Metsänomistajat päättävät - yksin tai yhdessä - sertifiointin käyttöönotosta metsissään. Toisaalta viranomaisilla ja heidän suhtautumisellaan voi olla merkittävä välitön tai välillinen vaikutus siihen, millaisia ympäristöllisiä toimenpiteitä metsiin kohdistuu ja millaisen painon ympäristöasiat saavat kansallisessa metsäpolitiikassa.

Tekijät haluavat kiittää selvityksen toteuttamista ohjaamaan kutsutun tukiryhmän jäseniä arvokkaista kommentteista ja muusta asiantuntija-avusta. Tukiryhmän jäsenenä olivat professori Heikki Juslin Helsingin yliopistosta, tutkimuspäällikkö Anna-Leena Simula /Lea Jylhä sekä osastopäällikkö Asko Niemi MTK:sta, projektipäällikkö Harri Karjalainen Suomen WWF:stä, aluejohtaja Kirsi-Marja Korhonen Metsähallituksesta, johtaja Hannu Valtanen Metsäteollisuus ry:stä sekä erikoisuunnittelija Sari Sahlberg/Tiina Vähänen Maa- ja metsätalousministeriöstä. Lisäksi tekijät haluavat kiittää pääsihteerä Esko Joutsamoä Suomen luonnonsuojeluliitosta ja asiamies Pekka Kallio-Mannilaa Metsäteollisuus ry:stä tutkimukseen liittyneistä kommentteista sekä muita haastateltuja asiantuntijoita sekä kyselyyn vastanneita organisaatioita.

Tutkimuslaitos kiittää Suomen metsäsäätiötä, Osuuspankkiryhmän Kyösti Haatajan säätiötä ja Metsämiesten säätiötä hankkeen rahoittamisesta.

Helsingissä toukokuussa 1998

Vesa Vihriälä
toimitusjohtaja

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE

TIIVISTELMÄ	i
1. TAUSTA, TAVOITTEET JA AINEISTO	1
1.1 Tausta.....	1
1.2 Selvityksen tavoitteet.....	5
1.3 Tutkimuksen kulku ja aineisto	6
2. METSIEN SERTIFIOINTI	10
2.1 Sertifiointin toteutus	10
2.2 Metsien sertifiointiin tai ympäristömerkintään tähtäävät hankkeet	12
3. METSÄTALOUS, METSÄHALLINTO JA METSIEN YMPÄRISTÖMERKINTÄ ERI MAISSA	20
3.1 Suomi.....	20
3.2 Ruotsi.....	25
3.3 Norja	29
3.4 Saksa	32
3.5 Itävalta	37
3.6 Iso-Britannia	41
3.7 Ranska.....	45
3.8 Kohdemaiden metsäsektorit – vertailu.....	50
4. EUROOPAN UNIONI JA METSIEN SERTIFIOINTI	56
4.1 EU:n toimintalinjat metsäsektorilla	56
4.2 Metsien sertifiointi ja toimenpiteet Euroopan komissiossa	58
5. MAANOMISTAJIEN EUROOPPALAISET KATTOJÄRJESTÖT JA METSIEN SERTIFIOINTI.....	64
6. YKSITYISMETSÄNOMISTAJIEN ORGANISAATIOT ERI MAISSA	64
6.1 Yksityismetsänomistajia edustavat organisaatiot aineistossa	67
6.2 Yleinen suhtautuminen ja tiedot metsien sertifiointista	68
6.3 Maalle soveltuva ympäristömerkintäjärjestelmä	71
6.4 Metsänomistajajärjestöjen toimenpiteet metsien sertifiointiin liittyen	75

7. SUURMETSÄNOMISTAJAT – ESIMERKKITAPAUKSIA	77
7.1 Aineisto	77
7.2 Valtion metsiä hallinnoivat organisaatiot metsänomistajana	77
7.3 Saksalaiset kunnat metsänomistajina	79
7.4 Pohjoismainen metsäteollisuus metsänomistajana	80
7.5 Yhteenveto suurmetsänomistajien suhtautumisesta sertifiointiin	81
8. METSÄVIRANOMAISET ERI MAISSA	82
8.1 Aineisto	82
8.2 Yleinen suhtautuminen ja tiedot metsien sertifioinnista	82
8.3 Maalle soveltuva metsien ympäristömerkintäjärjestelmä	86
8.4 Hallinnon rooli ja toimenpiteet metsien sertifiointissa	90
9. YHTEENVETO JA VERTAILU	91
10. PÄÄTELMIÄ	99
Lähteet	103
Liitteet.....	112

TIIVISTELMÄ

Tavoitteet ja toteutus

Selvityksen tavoitteena oli tarkastella postikyselyn (108 vastausta) ja asiantuntijahaastattelujen (17 haastattelua) keinoin eri metsänomistajaryhmien ja metsähallinnon suhtautumista sekä toimenpiteitä metsien Ympäristömerkintäjärjestelmiin Pohjoismaissa, Saksassa, Itävallassa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa syksyllä 1997. Metsänomistajakysely kohdistettiin yksityismetsänomistajien järjestöille. Kuntametsänomistajista mukana on pohjois-saksalaisia kuntia ja kaupunkeja. Valtion metsien hoidosta ja hallinnoinnista vastaavia organisaatioita on tarkastelussa mukana neljästä maasta. Teollisuutta edustavat muutamat pohjoismaiset metsäyhtiöt.

Keskeiset tulokset

Yksityismetsänomistajien katsotaan olevan erittäin kiinnostuneita ympäristökysymyksistä. Metsätalouden kestävyuden tekijöistä yksityismetsänomistajien järjestöt painottavat tärkeimpinä puuntuotannon kestävyyttä ja paikallisten asukkaiden toimeentulon turvaamista. Pohjoismaissa myös metsähallinto painottaa puuntuotannon ohella sosiaalista kestävyttä. Yleisesti kuitenkin hallinto-organisaatiot korostavat metsänomistajia voimakkaammin ekologisten tekijöiden painoarvoa.

Kaikissa maissa oman metsälainsäädännön ja metsänhoidon ohjeiden katsottiin takaavan metsätalouden kestävyuden. Kuluttajien ei katsota olevan merkittävästi kiinnostuneita puuraaka-aineen alkuperästä. Pohjoismaissa uskotaan kuitenkin sertifiointin merkitykseen viestintävälineenä, mutta lähinnä ympäristöjärjestöjen ja muiden intressiryhmien kuin kuluttajien suuntaan. Tässä korostuvat Pohjoismaiden eli metsäteollisuustuotteiden nettoviejämäiden näkemuserot metsien ympäristömerkintäjärjestelmistä suhteessa Keski-Euroopan maihin. Muutoin erot maiden välillä olivat melko vähäisiä. Syynä arvioidaan olevan yksityismetsänomistuksen merkittävyys ja pienmetsälövaltaisuus kaikissa kohdemaissa.

Metsien ympäristömerkintäjärjestelmää kehitettiin tai mahdollisista toteutusmalleista keskusteltiin kaikissa maissa Soveltuvimmiksi ratkaisuksi nähtiin tällöin kansalliset merkintäjärjestelmät (alkuperämerkintä tai sertifiointi), joissa merkintä toteutetaan ryhmä- tai alue-tasolla. Sertifiointia pidettiin periaatteessa mahdollisena kaikissa maissa paitsi Saksassa, jossa suhtautuminen oli epäilevää ja alkuperämerkintää pidettiin selvästi sopivimpana vaihtoehtona.

Kansalliset järjestelmät katsottiin mahdollisiksi sitoa johonkin kansainväliseen kehykseen. Useimmissa maissa pidettiin soveltuvana kansallisen merkintäjärjestelmän sitomista ISO-ympäristöjärjestelmään. Kuitenkaan olemassa olevia kansainvälisiä sertifiointijärjestelmiä ei pidetty sellaisenaan täysin soveltuvina missään maassa. Euroopan tason yhteistyötä järjestelmien kehittämisessä pidettiin jossain määrin mahdollisena ja myös mahdollisen Euroopan tason raamin kehittäminen kansallisille sertifiointi- ja merkintäjärjestelmille katsottiin mahdolliseksi.

Selkeästi esiin tuotu merkittävä ongelma ovat metsien sertifiointin suhteellisesti korkeat kustannukset Euroopan pienmetsälövaltaisessa metsätaloudessa. Yleispiirteenä vastauksissa sertifiointin kustannusten arveltiin nousevan hyötyjä suurenniksi kaikissa maissa. Tosin Pohjoismaissa mahdollisiin hyötyihin ja sertifiointin mahdollisuuksiin toimia viestintävälinaena suhtauduttiin toiveikkaammin kuin muualla. Puun tuottajan ei kuitenkaan katsottu saavan sertifioidulle puulle hintalisää missään maassa.

Yksityismetsänomistajilla katsottiin kaikissa maissa olevan puutteellisesti informaatiota ympäristömerkintäjärjestelmistä. Metsähallinnon ja metsänomistajajärjestöjen toimihenkilöiden tiedon taso katsottiin kuitenkin kohtuulliseksi.

Päätelmät

Kyselyn perusteella metsien sertifiointia kehitetään Euroopassa lähinnä markkinointi- ja kilpailukykytavoitteista. Metsien ekologiseen kestävyteen sertifiointi saattaisi vaikuttaa lähinnä vapaaehtoisten metsänhoidon suositusten lisääntyvän noudattamisen kautta. Järjestelmien kehittämisessä kansallisia ratkaisuja pidettiin parhaimpina. Tosin merkittäviä avoimia kysymyksiä järjestelmien kehittämisessä ja yleistymisessä ovat esimerkiksi kustannukset ja epävarmuus vaikutuksista. Siksi kaikkien saatavilla olevaa tietoa sertifiointista ja sen mahdollisista vaikutuksista tarvittaisiinkin nykyistä enemmän.

Vientimarkkinoille suuntautuneissa Pohjoismaissa metsien sertifiointiin nähdään toimivan viestintävälineenä. Vaikka puun alkuperän ei katsottu merkittävästi kiinnostavan loppukuluttajia, sertifiointi nähtäneen tarpeellisenä markkinoitaessa tuotteita teollisille asiakkaille ja viestittäessä metsätaloudesta muille intressiryhmille kuten ympäristöjärjestöille. Tästä näkökulmasta on oleellista, että kansalliset mallit ovat uskottavia kansainvälisesti. Uskottavuuden kannalta on myös tärkeää, että sertifiointi on riippumaton osapuoli ja sertifiointiprosessin eri tehtävien toteuttaminen kuuluu toisistaan riippumattomille organisaatioille. Koska olemassa oleviin kansainvälisiin sertifiointijärjestelmiin suhtauduttiin epäillen ja esimerkiksi ISO-järjestelmään ei sisälly tuoteleimaa, on ilmeisesti tarpeen kehittää olemassa olevia järjestelmiä paremmin Euroopan metsätalouteen soveltuviksi tai kehittää uusia malleja kansainväliseksi raamiksi kansallisille ratkaisuille. Tämän selvityksen perusteella metsien ympäristömerkinnän organisointi Euroopan maissa jonkin Euroopan tason kattojärjestelmän kautta vaikuttaisi mahdolliselta, jos järjestelmä takaa uskottavuuden ja voidaan toteuttaa alhaisin kustannuksin.

Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja siten myös raakapuun saaman hintalisän toteutuminen metsien sertifiointin seurauksena vaikuttaa Euroopassa epätodennäköiseltä niin tämän kuin n joidenkin selvitysten valossa. Siksi vapaaehtoisen sertifiointiin yleistymiseen keskeisesti vaikuttava seikka onkin se, kuinka alhaisilla kustannuksilla järjestelmät voidaan toteuttaa. Tämä edellyttäne esimerkiksi sitä, että järjestelmät toimivat pääosin jo olemassa olevien rakenteiden kautta.

1. TAUSTA, TAVOITTEET JA AINEISTO

1.1 Tausta

Metsien sertifiointin tavoitteet

Metsiin liittyvän ympäristötietoisuuden lisääntyminen alkoi pari vuosikymmentä sitten trooppiin metsien hakkuista ja trooppisen puun käytöstä. Keskustelu laajeni tästä kohdennettiin muun muassa metsäteollisuuden päästöihin ja hakkuiden ympäristövaikutuksiin. Keskustelu metsien hoidon ja käytön ympäristövaikutuksista on laajentunut koskemaan myös pohjoisia havumetsiä. Erääksi keinoksi osoittaa harjoitetun metsätalouden hyväksyttävyyden ympäristövaikutusten kannalta on ehdotettu puun ja puutuotteiden ympäristö- eli ekomerkintöjen käyttöönottoa.

Alunperin ajatus puun ekomerkinnöistä tuli siis esiin trooppisen puun kauppaan liittyen, mutta nopeasti merkintöjä on ryhdytty ehdottamaan kaikelle puulle. Puutuotteelle myönnettävää ekomerkkiä varten tulisi todentaa sekä metsien hoidon ja käytön vaatimustenmukaisuus (metsien sertifiointi) että myös vaatimusten mukaisesti tuotetun puuraaka-aineen reitti metsästä valmiiksi tuotteeksi asti. Tällöin tuotteeseen voidaan liittää merkki, joka kertoo kuluttajalle käytetyn puuraaka-aineen ympäristöllisistä ominaisuuksista. Siksi kuluttajan kannalta valmiin puuraaka-ainepohjaisen tuotteen ekomerkintä olisi yksinkertainen tapa varmistaa tuotteen alkuperästä ja ympäristövaikutuksista.

Baharuddin ja Simula (1996) määrittelevät *puun ja puutuotteiden sertifiointin ja ekomerkinnän* perimmäiseksi tavoitteeksi edistää toisaalta kestävästä metsätaloudesta ja toisaalta varmistaa tuottajien markkinoille pääsy. Suomessa *metsien sertifiointin* tavoitteeksi on määritelty ohjata markkinapohjaisesti metsien hoitoa ja käyttöä taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväan suuntaan¹. Näin sertifiointi edistää myös metsän tuotteiden markkinointia. (Metsien sertifiointitoimikunta 1997)

¹ Metsien kestäväällä hoidolla ja käytöllä tarkoitetaan metsien ja metsämaiden hoitoa ja käyttöä siten, että säilytetään niiden monimuotoisuus, tuottavuus, uusiutumiskyky, elinvoimaisuus ja mahdollisuus toteuttaa nyt ja tulevaisuudessa merkityksellisiä ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia toimintoja paikallisilla, kansallisilla ja maailmanlaajuisilla tasoilla sekä siten, ettei aiheuteta vahinkoa muille ekosysteemeille. (Euroopan metsäministerikonferenssi, Helsinki 1993)

Metsien sertifiointi on luonteeltaan metsänomistajille vapaaehtoinen toimenpide. Kantavana ajatuksena on, että markkinoilla on potentiaalista kysyntää metsäntuotteille, jotka on tuotettu kestävyyden periaatteiden mukaisesti. Tällöin markkinat kysynnän kautta vaikuttaisivat metsätalouden kestävyyden lisääntymiseen suosimalla kestävästi tuotettuja tuotteita. Jos kuitenkin lait ja asetukset takaavat metsätalouden kestävyyden, ei sertifiointia kestävyyden edistämiseksi tarvita (Baharuddin & Simula 1997), jolloin sertifiointiin rooli markkinoinnin työkaluna painottuu.

Sertifioitujen tuotteiden kysyntä ja tarjonta

Vapaaehtoisen sertifiointin toteutuminen perustuu oletukseen kuluttajien halukkuudesta maksaa tuotteen ympäristövaikutuksista. Siksi sertifioidun tuotteen kysynnän kehittymistä voidaan pitää ratkaisevana sertifiointiin yleistymiselle. Toistaiseksi laajan kysynnän olemassaoloa ei ole voitu todentaa jo senkin vuoksi, että tarjonta on hyvin vähäistä. Kysynnän on arveltu kuitenkin voivan laajentua nopeasti, mikäli sertifioituja tuotteita tulee laajemmassa mittakaavassa markkinoille.

Esimerkiksi Sedjo ym. (1997) ovat arvioineet taloustieteellisestä näkökulmasta sertifioidun puun kysynnän ja tarjonnan kehitystä tilanteesta, jossa sertifioidun puuta ei vielä ole juuri lainkaan markkinoilla. Analyysissä sertifiointi määritellään kuluttajan kannalta laatutekijäksi, joka differoi raakapuuta tuotteena. Osa kuluttajista on halukas maksamaan sertifiointin lisähintaa ja osa ei. Analyysissä ei ole huomioitu puun ja muiden materiaalien välistä substituutiovaikutusta.

Sertifioidulle puulle markkinoilla muodostuva hintalisä kuvastaa sitä, miten suuressa määrin kuluttajat arvostavat sertifiointia puun ominaisuutena eli ovat halukkaita maksamaan metsäteollisuudelle ja metsänomistajille ympäristöä säästävästä toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Vapaaehtoisuuteen perustuvassa sertifiointissa puuntuottajan toteuttaman sertifiointin kannustimena toimii siis sertifioiduille tuotteille saatu hintalisä. Tällöin puulle muodostuu kahdet markkinat, joiden tuotanto ja kysyntä ovat toisistaan (sertifioidun ja sertifioidun puun suhteellisesta hinnasta) riippuvaiset. Ne tuottajat, joiden sertifiointikustannukset ovat alhaiset ja puulle saadaan kustannukset ylittävää lisähintaa siirtyvät sertifiointiin, koska he saavat suhteellisesti suurimman hyödyn sertifiointin. Toisaalta ne tuottajat, joiden sertifiointikustannukset ovat korkeat, jää-

vät tuottamaan sertifioimatonta puuta. Lähtötilanteeseen verrattuna sertifioimattoman puun markkinoilla puun hinta laskee ja sertifioidun puun markkinoilla hinta nousee.

Markkinalähtöisyyteen perustuvat ympäristömerkinnät eivät kuitenkaan ratkaise "vapaamatkustajaongelmaa": ympäristöhyödyistä pääsevät nauttimaan kaikki kuluttajat, mutta vain osa maksaa kustannukset valitessaan kalliimpia ympäristöystävällisiä tuotteita (Tahvonen 1996). Tämä voi vähentää kuluttajien halukkuutta maksaa ympäristöystävällisistä tuotteista, vaikka he arvostavatkin näitä. Kuluttajan on siis mahdollista päästä nauttimaan kasvavista Ympäristöhyödyistä myös ilman omaa panostusta.

Kaikkiaan ympäristömerkinnät ja sertifiointi monimutkaistavat ympäristönsuojelun ja metsien taloudellisen hyödyntämisen välistä vuorovaikutusta entisestään. Edellä kuvattun kaltaisen markkinaratkaisun on arvioitu toimivan lähinnä paikallisten ympäristöongelmien ratkaisuisissa, eikä sen katsota voivan taata riittävää ympäristönsuojelun tasoa (Tahvonen 1996). Metsien sertifiointiin vaikutuksia puuntuotantoon tai metsäluontoon laajasti ottaen onkin vaikea arvioida. Esimerkiksi Sedjo ym. (1997) arvioivat, että erityisesti vapaaehtoisen sertifiointin vaikutuksia puuntuotannon volyyymiin on nykytiedoilla vaikea ennustaa. Sen sijaan heidän mukaansa pakollinen sertifiointi todennäköisesti vähentäisi puuntuotannon volyyymiä edellyttäen, ettei sertifiointi samalla aiheuttaisi muiden materiaalien kysynnän korvautumista puulla.

Metsien sertifiointin toteutuksen avoimia tekijöitä

UN/ECE Timber Committee'n asettama asiantuntijatyöryhmä tutki vuonna 1995-1996 metsien sertifiointiin näkymiä Euroopassa (esim. Busink 1996). Metsäntuotteiden sertifiointin yleistymiseen vaikuttaa sertifioidujen tuotteiden kysynnän kehittymisen lisäksi useat muut, toistaiseksi avoinna olevat tekijät. Esimerkiksi kysymykset metsien sertifiointijärjestelmien kustannustehokkuudesta ja kansainvälisestä vertailukelpoisuudesta ja toteuttamismallista ovat ratkaisematta. Tähän liittyy esimerkiksi se, millä tasolla sertifiointi tulisi toteuttaa (metsälö, alue, metsälöryhmä jne.). Avoimia kysymyksiä ovat myös, mitkä tahot osallistuvat järjestelmien kehittämistyöhön ja valvontaan ja kuinka esimerkiksi metsänhoidon tarkastus tulisi organisoida. Lisäksi järjestelmien operationalisointien keskeneräisyys ja koulutettujen henkilöiden puute ovat ongelma ainakin vielä 1990-luvun loppupuolella (Baharuddin & Simula 1996).

Kilpailuvaikutukset ovat sertifiointin yleistymiseen vaikuttava tekijä. Sertifiointia aiheuttavat kustannukset ovat suuremmat pienmetsälövaltaisessa kuin suurmetsälövaltaisessa metsätaloudessa. Tämä voi aiheuttaa kilpailuvääristymiä eri omistajaryhmien ja maiden välille. Sertifiointin kustannukset voivat myös johtaa substituutiovaikutukseen puulajien kesken ja puun sekä kilpailevien materiaalien välillä. Eräs metsien sertifiointin yleistymiseen vaikuttava tekijä onkin, yleistyvätkö myös puuta korvaavien materiaalien ekomerkinnot. (Busink 1996, Baharuddin & Simula 1997).

Muita sertifiointin yleistymiseen vaikuttavia tekijöitä ovat kysymys istutusmetsistä ja näiden sertifiointista, julkisen vallan osallistuminen sertifiointiin (kehitys ja valvontatyö) sekä julkisen vallan oman metsäomaisuuden sertifiointi. Myös Euroopan maiden yleinen taloudellinen kehitys vaikuttaa sertifiointin yleistymiseen. Keskeisintä lienee kuitenkin sertifiointista aiheutuvien kokonaiskustannusten ja mahdollisten hyötyjen suhde (Busink 1996).

Metsien sertifiointivalmiuden luominen on katsottu aiheelliseksi myös Suomessa. Yhtenä syynä on se, että metsäteollisuutemme tuotannosta pääosa suuntautuu Keski-Eurooppaan ja uskottavan tiedon tarjoaminen Suomen puuraaka-aineen ympäristövaikutuksista on erityisen keskeistä tällä alueella. Sertifiointilla voi siten olla viestintäkeinona vaikutusta niin kemiallisen kuin mekaanisen metsäteollisuutemme tuotteiden kilpailukykyyn. Näin on etenkin, jos oletukset sertifioitujen tuotteiden kysynnän kasvusta toteutuvat ja/tai kilpailevat tuottajamaat aloittavat laajamittaisen metsien sertifiointin. Tämä heijastuu edelleen metsätalouden toimintaedellytyksiin.

Metsien sertifiointiin liittyvä tutkimus

Sertifiointista on toimeenpantu lukuisia selvityksiä kansainvälisellä tasolla (mm. ITTO, UN/ECE). Selvityksissä on koottu yhteen meneillään olevia sertifiointihankkeita ja aloitteita, asiaa koskevaa keskustelua ja arvioitu esimerkiksi sertifiointijärjestelmien kehitystä.

Koska sertifiointi on markkinapohjainen väline, on sertifioitujen tuotteiden kysyntä keskeinen tutkimusongelma. Kuten edellä todettiin sertifioitujen tuotteiden kysyntää empiiriseen aineistoon perustuen ei kuitenkaan ole voitu selvittää johtuen markkinoiden pienuudesta ja näin ollen aineiston puutteesta. Tähän asti onkin tutkittu kuluttajien, metsäteollisuuden ja sen teollisten asiakkaiden tietämystä, toiveita ja aikomuksia yleensä metsäntuotteiden ympäristövaikutuksiin

liittyen (esim. Valtonen ym. 1995, Cooper ym. 1996, Ozanne & Smith 1996). Metsäteollisuuden ja kuluttajien suhtautumista sertifiointiin sekä sertifioidun puun potentiaalisia markkinoita Euroopassa on selvitetty laajassa EC-FAIR tutkimusprojektissa (Rametsteiner ym. 1998). Hankkeeseen kuului myös selvitys suomalaisten metsänomistajien suhtautumisesta sertifiointiin (Lindström 1997).

Koska sertifioitujen tuotteiden kysynnän on arveltu kehittyvän myös tarjonnan "työntövaikutuksen" vuoksi (Baharuddin & Simula 1997) on eri puuntuottajatahojen sekä julkishallinnon suhtautuminen sertifiointikysymyksiin Euroopassa keskeistä tietoa. Tällä tiedolla voidaan yhdessä kuluttajia kuvaavan tiedon kanssa muodostaa kokonaiskäsitys sertifiointin kehittymisestä Suomelle tärkeillä Keski-Euroopan markkinoilla. Kansallisten viranomaisten näkemysten lisäksi on tarpeellista selvittää Euroopan unionin komission eri viranomaistahojen sekä maanomistajien katto-organisaatioiden näkemyksiä metsien sertifiointista.

1.2 Selvityksen tavoitteet

Käsillä olevan työn tarkoituksena on selvittää julkishallinnon sekä eri puuntuottajaryhrien (yksityishenkilöt, yritykset, valtio ja muut julkiset metsänomistajat) suhtautumista ja toimenpiteitä metsien ympäristömerkintäjärjestelmiin Euroopassa. Tutkimuksen kohdemaita ovat Suomi, Ruotsi, Norja, Saksa, Itävalta, Iso-Britannia ja Ranska. Yksityismetsänomistajien suuren lukumäärän vuoksi tarkastelu suuntautuu näitä edustaviin erilaisiin yhteenliittymiin. Tarkastelun painopiste on yksityismetsänomistajien järjestöissä sekä metsähallinnon organisaatioissa vallitsevien näkemysten selvittämisessä.

Selvityksen täsmälliset tavoitteet ovat:

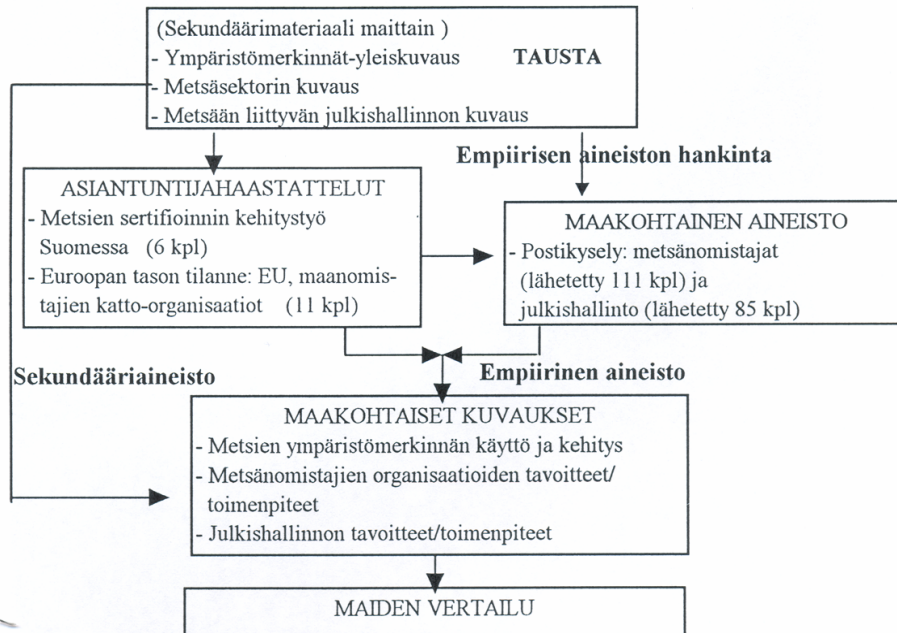
1. Tuottaa kuvaus kohdemaiden metsätaloudesta ja metsähallinnosta.
2. Kuvata maittain eri metsänomistajaryhmiä (erityisesti yksityismetsänomistajat) edustavien organisaatioiden ja yhteenliittymien ilmaisemia käsityksiä ja tavoitteita metsien ympäristömerkintään liittyen.
3. Kuvata julkishallinnon suhtautumista metsien ympäristömerkintäjärjestelmiin kohdemaissa sekä Euroopan komissiossa.

4. Kuvata eri maissa vireillä olevia metsien ympäristömerkintähankkeita ja eri metsänomistajaryhmien sekä julkishallinnon näihin liittyviä toimenpiteitä (tiedotus, koulutus, omien merkkien kehittäminen, osallistuminen julkiseen keskusteluun).
5. Verrata suhtautumista metsien ympäristömerkintäjärjestelmiin eri maiden metsäviranomaisten ja metsänomistajaryhmien kesken sekä vertailla eri maiden välistä tilannetta.

1.3 Tutkimuksen kulku ja aineisto

Selvityksessä käytetty aineisto koostuu sekundäärimateriaalista, postikyselystä ja asiantuntijahaastatteluista. Eri maiden metsätaloutta, metsähallintoa sekä keskustelun kohteena tai vireillä olevia metsien ympäristömerkintäjärjestelmiä kuvataan sekundäärimateriaalin perusteella. Tietoa metsien sertifiointiin liittyvistä kysymyksistä ja meneillään olevista hankkeista täydennettiin asiantuntijahaastatteluin (6 kpl), jotka suunnattiin teollisuuden järjestöjen edustajille, valtion metsähallintoon sekä muille metsä- ja ympäristöalan asiantuntijoille.

Empiirinen aineisto eri maiden metsänomistajajärjestöistä sekä metsähallinnon organisaatioista hankittiin osin postikyselyllä (osittain strukturoitu lomake) ja osin henkilökohtaisin haastatteluin (teemahaastattelut) syys-marraskuun 1997 aikana. Tutkimuksen kulkua havainnollistetaan kuviossa 1.1.

Kuvio 1.1. Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen aineiston perusjoukkona ovat yksityismetsänomistajia, lähinnä perhemetsänomistajia edustavat järjestöt, osuuskunnat ja muut yhteenliittymät sekä metsähallinnon organisaatiot kussakin kohdemaassa. Muita kuin perhemetsänomistajia edustavien nk. suurmetsänomistajien osalta aineistoon valittiin esimerkkejä valtion metsiä hallinnoivista organisaatioista sekä teollisuus- ja kuntametsänomistajista.

Yksityismetsänomistajien ja metsähallinnon organisaatioista muodostuvan perusjoukon täsmälliseen määrittämiseen liittyy monia ongelmia: Yksityismetsänomistajat ovat järjestäytyneet eri maissa eri tavoin ja eri asteisesti. Osassa kohteita metsänomistajilla on hyvin keskittynyt edunvalvontajärjestelmä. Sen sijaan osassa kohteita metsänomistajilla on paljon erilaisia yhteenliittymiä, joiden jäsenten lukumäärä ja toiminnan aktiivisuus vaihtelee runsaasti. Osa metsänomistajista voi olla jäsen useissa organisaatioissa osan ollessa kaiken järjestäytyneen toimiruan ulkopuolella. Organisaatioita voi toimia useita niin valtakunnan, alue- kuin paikallistasolla ja organisaatiot voivat olla toisiinsa sidoksissa. Metsähallinnon organisaatioiden osalta on myös vaihtelevuutta

maittain liittyen esimerkiksi organisaatorakenteeseen, hallinnonalaan ja tehtäviin.

Näistä lähtökohdista kyselyaineiston keruun tavoitteeksi asetettiin saada kustakin maasta vähittäin valtakunnan tason mutta myös alueellisen tason organisaatioiden vastauksia mahdollisimman kattavasti niin eri tyyppisten metsänomistajien kuin metsähallinnonkin osalta. Tutkimuksen kohdeorganisaatiot identifioitiin aiempien tutkimusten, Euroopan tason organisaatioiden jäsenluetteloiden ja eri maiden metsällisten organisaatiokatalogien avulla. Postikyselylomakkeita lähetettiin eri metsänomistajaryhmien organisaatioille yhteensä 111 kpl ja metsähallinnon organisaatioille 85 kpl. Euroopan metsän- ja maanomistajien keskusliittojen sekä Euroopan komission näkökantoja sertifiointiin liittyen selvitettiin henkilökohtaisin haastatteluin (yhteensä 11 kpl).

Aineisto: Lähetettyyn postikyselyyn saatiin vastauksia yksityismetsänomistajien organisaatioilta 34 kpl, suurmetsänomistajilta (metsäteollisuus, valtio, kunnat) yhteensä 34 kpl ja hallinto-organisaatiolta 40 kpl. Viranomaisorganisaatioiden osalta aineisto sisältää kustakin kohdemaasta ainakin yhden valtakunnantason organisaation vastauksen. Yksityismetsänomistajien organisaatioista yhden maan osalta aineistossa ei ole yhtenkään valtakunnan tason organisaation vastausta. Suurmetsänomistajien osalta vastausten lukumäärä koostuu pääosin saksalaisten kuntametsänomistajien vastauksista Saksan Nordrhein-Westfalenin osavaltion alueelta. Erityisesti Iso-Britannian ja Ranskan kohdalla aineistoon lukeutuvien organisaatioiden lukumäärä jäi muihin maihin verrattuna vähäiseksi.

Taulukko 1.1. Postikyselyn aineisto maittain.

	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA	yht
<i>yksityismetsänomistajien organisaatiot</i>	14	6	4	4	2	3	1	34
<i>suurmetsänomistajat</i>	2	2	2	27	1	-	-	34
<i>hallinto-organisaatiot</i>	13	3	6	9	6	1	2	40

Aineiston laatua voidaan tarkastella arvioimalla vastausten kattavuutta. Kaikkiaan lähetettyihin kyselyihin vastattiin melko aktiivisesti eikä metsähallinnon ja metsänomistajien välillä ollut vastausaktiivisuudessa suurta eroa. Tosin on mahdollista, että asiasta erityisen kiinnostuneet organisaatiot ovat vastanneet muita aktiivisemmin, Metsähallinnon osalta kustakin maasta on ainakin yhden valtakunnan tason organisaation vastaus, jonka perusteella voidaan arvioida maan viranomaistahossa vallitsevaa yleisnäkemyttä. Samoin kohdemaista, lukuunot-

tamatta Norjaa, on vähintään yhden yksityismetsänomistajien valtakunnallisen organisaation vastaus, jonka perusteella voidaan arvioida yksityismetsänomistajien organisaatioissa vallitsevaa yleisnäkemyistä. Alueellisista organisaatioista saadut vastaukset tuovat näin saatuun informaatioon syvyyttä ja tarkennusta esimerkiksi näkemysten eroista alueellisesti. On huomattava, että erityisesti paikallisorganisaatioiden osalta aineisto vaihtelee tuntuvasti maittain. Aineistoon lukeutuvien metsänomistajaorganisaatioiden varsinaisen jäsenistön osuutta maan koko yksityismetsänomistajajoukosta on myös vaikea arvioida täsmällisesti.

Käytettävissä olleiden tietojen mukaan vastanneiden metsänomistajaorganisaatioiden jäsenistö kattaa kuitenkin vain vajaat puolet maan yksityismetsänomistajista useimmissa tarkastelluissa maissa. Erityisesti Ranskan ja Norjan osalta vastaajaorganisaatioiden edustavuus arvioitiin tässä mielessä melko alhaiseksi. Kaikkiaan tulosten voidaan katsoa tarjoavan suuntaa-antavan yleiskuvan metsänomistajajärjestöjen ja metsähallinnon tilanteesta aineistoon lukeutuvien organisaatioiden näkemysten ja toimenpiteiden perusteella. Suurmetsänomistajien osalta aineisto käsittää muutamia esimerkkitapauksia, eli myös tulokset ovat täysin esimerkin luonteisia.

Aineiston laatua voidaan tarkastella myös yksittäisten vastausten sisällön perusteella. Kyselyaineistossa organisaation näkemys sertifiointikysymyksiin on selvitetty yhden vastauslomakkeen perusteella. Vastausten oikeellisuutta pyrittiin varmistamaan esimerkiksi siten, että kyselyn saatekirjeessä kysely pyydettiin ohjaamaan organisaatiossa metsien sertifiointin ja muut ympäristömerkintäjärjestelmät hyvin tuntevalle henkilölle. Toisaalta korostettiin myös, että kysymyksissä pyydettiin vastausta organisaation yleisen tai virallisen kannan mukaisesti, jolloin oletetaan, että vastaaja on tämän selvittänyt kyselyyn vastatessaan. Milloin toivottiin vastaajan henkilökohtaista näkemystä, tästä mainittiin erikseen.

2. METSIEN SERTIFIOINTI

2.1 Sertifiointin toteutus

Käsitteistä

Yleisesti sertifiointilla tarkoitetaan menettelyä, jossa riippumaton osapuoli antaa kirjallisen vakuutuksen tuotteen, menetelmän tai palvelun vaatimustenmukaisuudesta. Ulkopuolisen riippumattoman tahon tekemä todentaminen (third party certification) on nähty sertifiointiin uskottavuuden kannalta merkittäväksi. Kuitenkin joissakin tapauksissa on riittänyt vaatimustenmukaisuuden osoittaminen (eli sertifiointi) valmistajan oman vakuutuksen first party certification) tai asiakkaan tekemän arvioinnin (second party certification) kautta.

Puun ja puutuotteiden sertifiointiin sisältyy sekä metsien hoidon ja käytön eli metsien sertifiointi että puuraaka-aineen alkuperän todentaminen (chain of custody) ja tätä kautta tuotesertifiointi. Näin ollen puun ja puutuotteiden sertifikaatti on riippumattoman osapuolen antama todistus siitä, että puuraaka-aine on peräisin kestävyuden periaatteiden mukaisesti hoidetusta metsästä (Sahlberg 1994).

Suomalaisen tulkinnan mukaan *metsien hoidon ja käytön eli lyhyemmin metsien sertifiointilla tarkoitetaan siis menettelyä, jossa riippumaton osapuoli myöntää todistuksen siitä, että metsiä hoidetaan ja käytetään ennalta sovittujen periaatteiden ja kriteerien mukaisesti. Metsien sertifiointi koskee varsinaista metsätaloutta eli metsänhoitoa, hakkuuta ja metsäkuljetusta. (Metsien sertifiointitoimikunta 1997). Metsien sertifiointiin sisältyvässä arvioinnissa ulkopuolinen arviointielin tarkastaa ja toteaa, ovatko metsien hoitoon ja käyttöön liittyvät toimenpiteet ja tulokset metsäkriteeristön mukaiset, toteutetaanko kriteeristön edellyttämiä toimenpiteitä tehokkaasti ja miten tavoitteet on saavutettu (Sahlberg 1997).*

Puuraaka-aineen alkuperän todentamisella tarkoitetaan puolestaan raakapuun ja sen jalosteiden kulun seuraamista kuljetus-, valmistus- ja jakeluketjun läpi tuotteen loppukäyttäjälle. Kun puuraaka-aineen on todennettu olevan peräisin sertifioidusta metsästä, voidaan myös puutuotteelle myöntää sertifikaatti.

Tässä raportissa sertifiointista puhuttaessa tarkoitetaan kolmannen osapuolen tarkastusta ja myöntämää todistusta tuotteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuudesta. Puun alkuperämerkinnät, metsänomistajan tai asiakkaan

omat vakuutukset tai merkinnät metsien kestävästä hoidosta voidaan puolestaan nähdä ns. itsetodentamiseksi *first- tai second party certification*).

Standardit

Sertifioinnin toteuttamisessa voidaan erottaa kolme keskeistä elementtiä:

- 1) standardit, joiden perusteella sertifikaatin hakijaa arvioidaan,
- 2) käytännön toteutuksen prosessi ja säännöt sekä
- 3) institutionaaliset ja organisatoriset järjestelmät. (Baharuddin & Simula 1996)

Standardit voidaan määritellä sopimuksiksi, jotka sisältävät erityiset kriteerit, joiden avulla todetaan, että prosessit, tuotteet tai palvelut ovat sopivia tarkoitukseensa.

Metsien sertifiointiin yhteydessä standardit on jaettu suoritusastoa kuvaaviin (*performance standards*) tai menettelytapoja kuvaaviin (*procedural standards*). Ensimmäiset määrittelevät määrällisiä ja laadullisia tavoitteita tai indikaattoreita metsien tilalle tai hoito- ja käsittelytoimenpiteille. Menettelytapoja kuvaavat standardit puolestaan määrittelevät prosessin ja käytetyt keinot, joilla pyritään saavuttamaan tavoiteltu ympäristön tila. Tällaiset standardit liittyvät ympäristöasiain hallintajärjestelmiin.

Metsäsertifiointi on luonteeltaan menettely, johon liittyvät yksityiskohtaiset vaatimukset ja kriteerit yleensä sovitetaan paikallisiin olosuhteisiin. Olemassa olevat metsälait ja säädökset muodostavat perusvaatimukset harjoitetulle metsätaloudelle ja näin ollen myös kansalliselle sertifiointijärjestelmälle. Kuitenkin koska metsien sertifiointi on määritelmänsä mukaan vapaaehtoinen toimenpide, niin sertifiointiin johtavien vaatimusten tulisi olla lainsäädäntöä täydentäviä.

Eri maissa metsien hoitoa ja käyttöä ohjaavat lait ja ohjeet ovat kuitenkin hyvinkin eri tasoisia. Useissa sertifiointihankkeissa onkin pyritty kansainväliseen harmonisointiin esimerkiksi käyttämällä hankkeiden taustalla kansainvälisissä prosesseissa ja sopimuksissa (mm. Helsinki, Montreal, ITTO, Tarapoto) määriteltyjä kestävä metsätalouden kriteerejä ja indikaattoreita. (Simula 1996)

Organisaatiot

Kuviossa 2.1 on esitetty yleiskuvaus sertifioinnin organisoinnista. Rakemme ei sellaiseen vastaa mitään tiettyä olemassa olevaa sertifiointijärjestelmää. Järjes-

telmissä voidaan tehtävät ja vastuut yhdistää tai jakaa organisaatioiden kesken eri tavoin.

Kuvio 2.1. Sertifiointiin liittyvät organisaatiot (Baharuddin & Simula 1996).

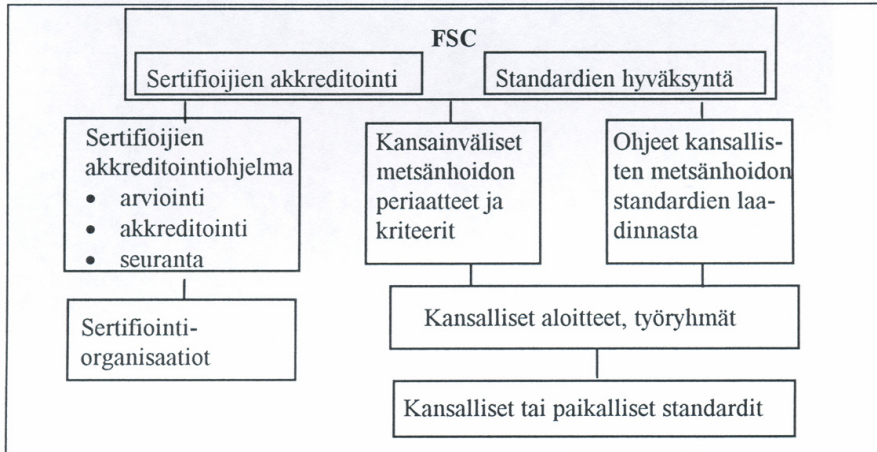
Sertifiointijärjestelmän hallinto-organisaation tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa järjestelmän toimeenpanoa. Organisaatio voi itse myöntää sertifikaatteja tai se voi antaa tehtävän erityiselle sertifioijalle. Sertifiointijärjestelmään liittyvät standardit voi asettaa hallinto-organisaatio, sertifioija tai erillinen organisaatio, joka ei muuten osallistu sertifiointiin. Kansallinen tai kansainvälinen akkreditointiorganisaatio hyväksyy sertifiointielimen pätevyyden ja valvoo sen toimintaa. Sertifioijana voi toimia esim. yhdistys, julkisyhteisö tai kaupallinen yritys. Sertifiointielin toteuttaa ja organisoii arvioinnin (auditoinnin) sertifiointia hakeneiden toiminnasta ja yleensä myös myöntää sertifikaatin. (Baharuddin & Simula 1996, Metsien sertifiointitoimikunta 1997)

2.2 Metsien sertifiointiin tai ympäristömerkintään tähtäävät hankkeet

Forest Stewardship Council FSC

Kansalais- ja ympäristöjärjestöjen perustama FSC, *Forest Stewardship Council* ("Hyvän metsänhoidon neuvosto"), on maailmanlaajuinen organisaatio, joka toimii metsäsertifiointin edistämiseksi. FSC:n tavoitteena on edistää ekologisesti vastuuntuntoista, sosiaalisesti oikeudenmukaista ja taloudellisesti elinvoimaista metsien hoitoa. FSC ei itse sertifioi metsiä, vaan se suuntautuu ohjaamaan kansallista kriteeri- ja standardisointityötä ja myöntää sertifiointioikeudet sertifiointiorganisaatiolle. FSC:n valtuuttama (akkreditoima) sertifiointielin (esim. yksi-

tyinen yritys) valvoo kriteerien ja standardien noudattamista sertifioiduilla metsäalueilla.

Kuvio 2.2. FSC:n tehtävät ja toimintalinjat. (Opas hyvän metsänhoidon... 1997)

FSC:n kymmenen pääperiaatetta² ja niihin liittyvät kriteerit asettavat yhdenmukaiset puitteet kansallisesti tai alueellisesti määritellyille yksityiskohtaisille metsänhoidon standardeille. FSC-järjestelmä perustuu metsien tilaa ja käsittelyä (*performance standards*) kuvaavien tavoitteiden ja indikaattoreiden määrittelyyn. FSC-järjestelmän mukaisia sertifikaatteja voidaan myöntää metsänhoidolle ja/tai puun jäljitettävyysetjulle.

FSC:n tavoitteena on ollut kehittää sertifiointijärjestelmä, joka on tasapuolisesti toteutettavissa kaikissa metsissä ja kaikkien metsänomistajien metsissä. Parantaakseen sertifiointijärjestelmän soveltamismahdollisuuksia pienmetsätaloudessa FSC on perustanut vuonna 1990 työryhmän kehittämään *ryhmäsertifi-*

² 1. Kansallisten lakien ja FSC:n periaatteiden noudattaminen

2. Omistus- ja käyttöoikeuksien määrittelyminen, dokumentoiminen ja laillistaminen

3. Alkuperäiskansojen omistus- ja hallintaoikeuksien tunnustaminen

4. Metsäyöntekijöiden ja paikallisten yhteisöjen sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

5. Metsätuotteiden ja -palvelujen tehokas hyödyntäminen

6. Metsien biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen

7. Metsien hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen ja pitäminen ajantasalla

8. Seuranta sosiaalisten ja ympäristövaikutusten arvioimiseksi

9. Luonnonmetsien suojelu

10. Myös viljelymetsissä em. Periaatteet

ointimallia, jotta FSC:n periaatteiden ja kriteerien täyttäminen olisi mahdollista myös pienmetsätaloudessa ja sertifiointiin kustannukset eivät muodostuisi liian korkeiksi yksittäiselle tilalle. Esityksen mukaan ryhmäsertifikaatin hakijana ja vaatimusten toteutumisesta vastuussa olevana tahona voi toimia mm. yksittäinen henkilö, metsänomistajien järjestö tai ostajien ryhmä. Metsänomistajat sitoutuvat kirjallisesti toteuttamaan asetetut vaatimukset omissa metsälöissään ja saavat näin metsilleen sertifiointiin osana ryhmäsertifikaattia. (Group Certification: Guidelines... 1998)

Huhtikuussa 1998 FSC-sertifioitua metsää oli noin 7,3 milj. hehtaaria (WWF. <http://>). FSC-järjestelmän mukainen Ruotsin kansallinen standardi on hyväksytty vuoden 1998 alussa. Kansallista standardia kehittäviä virallisia FSC-työryhmiä toimii myös Brasiliassa ja Iso-Britanniassa. FSC on nähty yhtenä vaihtoehtona sertifiointia kehittämissä projekteissa noin 30 maassa (mm. USA 7 aluetta, Kanada 3 aluetta, Saksa, Suomi). Sertifiointioikeudet FSC oli myöntänyt vuoden 1997 loppuun mennessä viidelle kansalaisjärjestöpohjaisesti tai kaupallisin perustein toimivalle yritykselle.

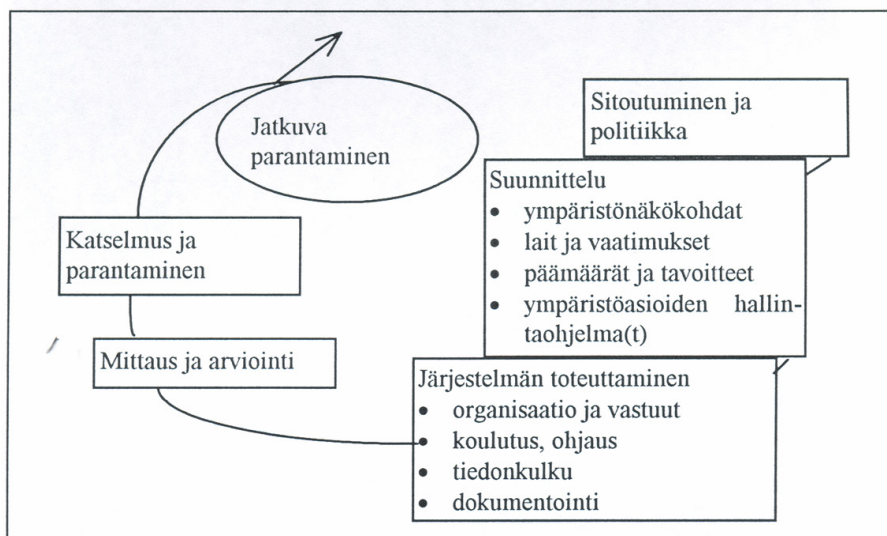
ISO14001 ympäristöjärjestelmä

Kansainvälinen standardisointijärjestö ISO (*International Organization for Standardization*) on vahvistanut vuonna 1996 ympäristöjärjestelmää koskevat standardit ISO 14001 ja -14004. *Ympäristöjärjestelmä on ympäristöasioiden hallintaa varten laadittu järjestelmä, joka käsittää organisaation rakenteen, toiminnan ja voimavarat* (SFS-Sertifiointi Oy 1997).

ISO ei itse sertifioi tai akkreditoi, vaan se tarjoaa kansainvälisesti hyväksytyt ohjeiston akkreditoimiin ja sertifiointiin suorittamiseksi. ISO järjestelmä ei sisällä vaatimuksia ympäristön hoidon tai käytön tasosta, vaan kohdistuu ympäristöasioiden hallinnan menettelytapoihin (*procedural standards*). ISO 14001 -standardin mukaan voidaan siis sertifioida organisaation ympäristöjärjestelmä eli toimintaprosessi.

Kuviossa 2.3 esitetään ISO 14001 -ympäristöjärjestelmälle asetetut vaatimukset. Lähtökohta tavoitellulle ympäristön hoidon ja käytön tasolle muodostuu organisaation omasta *ympäristöpolitiikasta*, jossa sitoudutaan toimimaan jatkuvaan parantamiseen ympäristöasioissa ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseen sekä asiaankuuluvien lakien, viranomaismääräysten ja ohjeiden noudattamiseen. Organisaatio siis määrittelee itse julkisessa ympäristöpolitiikassaan,

mille tasolle vapaaehtoisuuteen perustuvat ympäristönsuojelun tavoitteet asetetaan. Eri sidosryhmien näkemykset tulee kuitenkin ottaa huomioon toimintaan liittyvien ympäristövaikutusten tunnistamisessa. Ympäristöohjelmassa määritellään konkreettiset toimenpiteet, aikataulu, resurssit ja vastuut ympäristöpäämäärien saavuttamiseksi. (Kariniemi ym. 1995, ISO/TC207 1997)

Kuvio 2.3. Ympäristöjärjestelmää ISO.14001 koskevat vaatimukset (SFS-Sertifiointi O,y 1997).

Ympäristöjärjestelmälle myönnettyä ISO 14001 -standardin logoa yritys saa käyttää yrityksen ilmoittelussa, mutta ei suoraan tuotteissa. Suomessa ISOympäristöjärjestelmien akkreditointiorganisaationa toimii mittatekniikan keskus (FINAS). Hyväksytyjä sertifiointielimiä Suomessa ovat Det Norske Veritas ja Suomen Standardisoimisliiton SFS-Sertifiointi Oy.

Eurooppalainen standardisoimisjärjestö CEN on hyväksynyt ISO-standardin vuonna 1996 CEN-standardiksi. Tämä on merkinnyt kansallisten standardien, kuten *British Standard BS 7750* poistumista käytöstä ja yritysten siirtymistä yhtenäiseen ISO 14001 -standardiin. (EMAS-ISO -ajankohtaiskatsaus... 1996)

Vuonna 1996 perustettiin virallinen työryhmä selvittämään, miten ISO-ympäristöjärjestelmän standardeja voidaan soveltaa metsätalouteen. Työryhmän tavoitteena ei siis ollut metsätaloutta koskevan toimialakohtaisen standardin

luominen, vaan suuntaviivojen antaminen ISO-ympäristöjärjestelmän käytölle metsätaloudessa.

ISO -standardin metsäsovellusta tarkastellun metsätyöryhmän mielestä metsien kestävä hoidon ja käytön kriteerien integroiminen "metsäorganisaation" ympäristöjärjestelmään antaa raamit organisaation toiminnan jatkuvaan parantamiseen kohti tavoitteena olevaa kestävä metsätaloutta. Tällöin organisaation ympäristöjärjestelmän päämäärät ja tavoitteet muodostuvat paikallisiin olosuhteisiin sovelletuista metsänhoidon ja -käytön vaatimuksista. ISO 14001 -standardin mukaisen ympäristöjärjestelmän soveltaminen metsätalouteen vaatii, että tietyn organisaation ympäristöjärjestelmään sisältyvät toimenpiteet (esimerkiksi metsänhoito, hakkuut, puun kuljetus, puun jalostus, virkistyskäyttö) on selvästi määritelty. Samoin muiden osapuolten oikeudet ympäristöjärjestelmään kuuluvaan metsämaahan (kuten kaivostoiminta, maatalous, metsäntuotteiden keräily) tulee määritellä. Ympäristöjärjestelmä voidaan ottaa käyttöön koko organisaation laajuudessa tai vain tietylle toimialalle. (ISO/TC207 1997)

ISO-metsätyöryhmä katsoi, että pienmetsälöt voivat ryhmänä muodostaa organisaation, joka laatii ja toteuttaa ympäristöjärjestelmän. ISO 14001 -standardin mukaista ympäristöjärjestelmää hakevalla organisaatioyksiköllä on oltava oma hallinto ja oma tehtäväkenttä. Tähän mennessä pienmetsälövaltaisissa maissa ympäristöjärjestelmiä ollaan tiittävästi kehittämässä ainakin seuraaviin malleihin perustuen:

1. Metsänomistajat yhteistyössä kehittävät ympäristöjärjestelmän, mutta järjestelmän toteuttaminen yksittäisiä metsälöitä koskien (Itävalta).
2. Metsänomistajat ovat mukana kehittämässä ja toteuttamassa ympäristöjärjestelmää yhteisesti metsänhoitoyhdistyksen tai muun yhteenliittymän kautta (Suomi).
3. Julkisella viranomaisella on keskeinen rooli kehitettäessä ja toteutettaessa ympäristöjärjestelmä tietyille metsäalueelle (Ranska). (ISO/TC207 1997)

Taulukko 2.1. FSC ja ISO organisaatioina ja toimintana

	<i>FSC</i>	<i>ISO</i>
<i>Organisaation rakenne</i>	jäsenten muodostama yhdistys	maailmanlaajuinen liitto
<i>Jäsenistö</i>	sosiaalisia ja ympäristöjärjestöjä, metsä ammattilaisia, metsänomistajia, puukauppiaita, ja puun vähittäismyymiä sertifioijia (8/1997 220 jäsentä, 38 maasta),	kansallisia standardisoimiselimiä, muita organisaatioita yhteistyökumppaneina (noin 120 jäsentä)
<i>Päätöksenteko</i>	1/3 ympäristö, 1/3 sosiaalinen, 1/3 taloudellinen intressi ½ kehitysmaat, ½ teollisuusmaat	standardien hyväksynnässä 1 ääni/maa
<i>Tavoitteet</i>	1) tukea ekologisesti vastuuntuntoista, sosiaalisesti oikeudenmukaista ja taloudellisesti elinvoimaista metsien hoitoa, 2) Tuottaa kuluttajille tietoa metsän tuotteista ja niiden alkuperästä	kansainvälisten standardien laadinta ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin kansainvälinen harmonisointi
<i>Toiminnan painopiste</i>	kansainvälisesti hyväksytyjen metsänhoidon standardien kehittäminen, akkreditointiohjelma metsäsertifiointille	kansainvälisesti hyväksytyjen standardien ja ohjeiden laatiminen, ei itse suorita sertifiointia tai akkreditointia
<i>Toiminnan laajuus</i>	kattaa kaikki metsät	kattaa kaikki toimialat paitsi sähkötekniikan
<i>Sertifikaatti</i>	metsien hoidon ja käytön sertifikaatti, kun jäljitettävyysetkju selvillä	ympäristöjärjestelmän sertifiointi ei tuotesertifikaattia (logoa ei saa käyttää tuotteissa)
<i>Standardit</i>	metsien tilaa ja käsittelyä määrittelevät (performance standards)	ympäristöjärjestelmän määrittelevät (procedural standards)
<i>Standardit perustuvat</i>	FSC periaatteet & kriteerit (10)+ paikalliset/kansalliset standardit	yrittäjien ympäristöpolitiikka + lainsäädäntö ja ohjeet+ jatkuva parantaminen
<i>Metsien sertifiointi</i>	-4/1998: 7,3 milj. ha -kansallinen FSC-standardi: Ruotsi FSC:n akkreditoimat sertifioijat: -Rainforest Alliance: Smart Wood Program (USA) -Scientific Certification Systems: Forest Conservation Program (USA) -SGS Forestry: Qualifor Programme (UK) -Soil Association: Woodmark Programme (UK) - Stichting Skal (NL)	esimerkiksi: - Canadian Standard Association SFM Standard CAN/CSA Z809 - Suomi: Metsämannut Oy, Metsähallitus - istutusmetsät (mm. Brasilia, Etelä-Afrikka)

Lähteet: **Opas hyvän metsänhoidon...** 1997, **Metsien sertifiointitoimikunta 1997**, ISO/TC207 1997.

Eco-Management and Audit Scheme EMAS

EMAS-järjestelmä perustuu Euroopan yhteisön asetukseen teollisuusyrityksille vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (*The European Community Eco-management and Audit Scheme* 1836/93). Asetus sisältää kuvauksen järjestelmästä sekä tiedot siihen liittymisestä. Yritys liittyy järjestelmään toimipaikkakohtaisesti. Yritykseltä edellytetään toimivaa ympäristöjärjestelmää ja julkista selontekoa, missä kerrotaan toiminnan ympäristövaikutuksista, päästöistä ja ympäristöpoliittisista tavoitteista.

Suurin ero EMAS-järjestelmän ja ISO 14001 -standardin välillä on ympäristötietojen julkistamisvaatimuksissa. EMAS edellyttää ympäristölausuntojen laatimista säännöllisesti julkisuuteen ja viranomaisille, kun ISO 14001 -standardissa julkisuusvaatimus on ehdollinen. Järjestelmään rekisteröitynyt toimipaikka saa EMAS-sertifikaatin ja -logon. Kuten ISO-standardin tunnusta myös EMAS-logoa saa käyttää toimipaikan ilmoittelussa, mutta ei tuotteissa eikä niiden pakkauksissa tai mainonnassa.

Suomen eduskunnan säätämässä EMAS-laissa määritetään EMASasetuksen kansallisen toimeenpanon vaatimat asiat: toimivaltainen toimielin (Suomen ympäristökeskus SYKE) ja akkreditointielin (Mittatekniikan keskus FINAS), muutoksenhaku, seuraamukset, maksut ja määräysten antaminen.

Vuonna 1993 voimaan tulleen EMAS-asetuksen sisältö ja toimivuus on parhaillaan Euroopan komission ja jäsenmaiden arvioitavana. Komission tarkoituksena on tehdä ehdotus uudistetusta asetuksesta kesällä 1998. Uudistamisessa pyritään mm. selventämään EMAS-asetuksen ja ISO-standardien suhdetta sekä muuttamaan EMAS-asetuksen soveltamisalaa koskemaan kaikenlaisia organisaatioita. (EMAS-ISO-ajankohtaiskatsaus... 1/1996, 1/1997) Kiinnostusta EMAS-asetuksen soveltamisesta metsälön ympäristöjärjestelmäksi on esiintynyt erityisesti Ruotsissa, mutta myös Suomessa.

Puun alkuperämerkinnät ja muut todentamisyjärjestelmät

Puun alkuperämerkinnöillä osoitetaan puuraaka-aineen tulevan tietystä maasta tai tietyltä alueelta. Taustalla on ajatus, että maassa voimassaolevat metsä- ja ympäristölait sekä viranomaisten antamat metsänhoidon suositukset takaavat harjoitetun metsätalouden hyväksyttävän laadun. Alkuperämerkinnöiltä on kui-

tenkin yleensä puuttunut riippumattoman ulkopuolisen tahon suorittama metsien hoidon ja käytön tarkistus ennalta asetettujen vaatimusten pohjalta.

Euroopan maista ainakin Isossa-Britanniassa, Saksassa, Itävallassa, Sveitsissä ja Belgiassa tuotetulle puulle on kehitetty puun alkuperän osoittava merkintä. Myös pohjoismaiselle sahatavaralle on kehitetty alkuperän osoittava *Nordictuotemerkki*.

Yhdysvalloissa nk. itse-sertifiointia edustaa metsäteollisuuden järjestön *American Forest & Paper Associationin (AF&PA)* kehittämä järjestelmä *Sustainable Foreshy Initiative*. Yhdistyksen jäsenyyden ehtona on vuodesta 1995 lähtien ollut sitoutuminen metsien käytön jatkuvaan parantamiseen yhdistyksen asettamia kestävän metsätalouden periaatteita ja ohjeita noudattaen. Ohjeita annetaan esimerkiksi korjuu-urakoitsijoiden toiminnalle. Järjestelmään sisältyy jäsenten tekemät julkisuuteen tarkoitetut selonteot vuosittain, Ulkopuolisen tahon suorittama tarkastus perustuu AF&PA:n jäsenyhtiöiden antamaan informaatioon. (Baharuddin & Simula 1997)

Kansalliset ja alueelliset sertifiointihankkeet

Kansallisia metsien sertifiointimalleja on kehitetty useissa maissa eri sidosryhmien yhteistyönä. Osassa hankkeita on pyritty FSC järjestelmän mukaiseen sertifiointiin (mm. Ruotsi) ja osassa ISO-ympäristöjärjestelmän sertifiointiin (mm. Kanada ja Ranska). Myös kansallisia järjestelmiä, joissa on pidetty mahdollisena yhdistää FSC- ja ISO järjestelmä on kehitetty (mm. Suomi ja Norja). Kansallisten hankkeiden lisäksi esimerkiksi Pohjoismaat ovat telineet yhteistyötä sertifioinnin kehittämiseksi ja Euroopan unionin puitteissa on keskusteltu Euroopan tason metsien sertifiointimallista.

Vuoden 1997 lopussa ainoa olemassaoleva operationalisoitu kansallinen metsien sertifiointijärjestelmä oli Kanadassa (Baharuddin & Simula 1997). Kanadan kestävän metsätalouden standardijärjestelmä, CAN/CSA 2809, perustuu ISO 14001/4- ympäristöjärjestelmään. Järjestelmää sovelletaan yksityisessä tai julkisessa omistuksessa olevalle määritellylle metsäalalle. Järjestelmään rekisteröitävältä metsäalalta tulee osoittaa kansainvälisesti määriteltyjen kestävän metsätalouden kriteerien toteutumisen ongelmakohdineen. Lisäksi on määriteltävä julkisessa prosessissa luontoarvot, metsän tilaa kuvaavat indikaattorit ja tavoitteet, joihin pyritään. Lisäksi järjestelmän vaatimukseen kuuluu kestävän metsätalouden toteutumisesta annettava julkinen selonteko, kolmannen osapuolen suorittama auditointi sekä metsien hoidon ja käytön tason jatkuva parantaminen. (Canadian Sustainable... 1997)

3. METSÄTALOIS, METSÄHALLINTO JA METSIEN YMPÄRISTÖMERKINTÄ ERI MAISSA

3.1 Suomi

SUOMI		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha %-maa-alasta	23,4 (19,5 talousmetsää) 77
	Suojelualueita ³	9 %, 5,4 % kasvullisesta metsämaasta
Raakapuun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut Vienti Tuonti	50 1 10
Puukauppatavat 1996	Pysty Hankinta/toimitus	78 22
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset Metsäteollisuus Valtio Muut julkiset	62 % - 440 000 (>1 ha metsälöä), 26 ha 9 25 4

Lähteet: Metsätilastollinen vuosikirja 1997, Ripatti 1997, Finne 1996.

Metsätalous ja puun käyttö

Suomessa yksityiset metsänomistajat omistavat suurimman osan metsämaasta ja ovat myös tärkein raakapuun tarjontalähde (yli 80 % raakapuun kotimaisesta tarjonnasta). Noin 290 000 yksityisesti omistettua metsälöä on kooltaan vähintään 5 ha. (Ripatti 1997). Hieman alle puolet metsälöistä ja myös metsäpinta-alasta on maanviljelijöiden hallinnassa (Ripatti 1994).

³ Suojellun metsäalan vertailu eri maiden kesken on vain suuntaa antavaa (tilastoinnin erot, erilaiset säädökset, käsite-erot). Tässä raportissa ilmoitettu suojeltu metsäala perustuu Mestratuomikunnan selvityksessä käytetyn IUCN-luokituksen mukaiseen maittaiseen vertailuun (Finne, 1996).

Suurin yksittäinen metsänomistaja ja puun myyjä on Metsähallitus eli valtio, jonka vuotuiset puun myynnit ovat olleet viime vuosina noin 4-5 milj. m³. Muut julkisyhteisöt, kuten kunnat ja kirkko, ovat suhteellisen pieni metsänomistajaryhmä. Nämä myyvät puuta ja toimivat metsänomistajina samaan tapaan kuin yksityiset perhemetsänomistajat. Yksityismetsistä myydään puuta pääosin pystykauppoina. Hankintakauppojen osuus oli vuoden 1996 ostomäärästä noin viidennes.

Kemiallinen metsäteollisuus on keskittynyt kolmeen suureen yhtiöön, joilla on puunhankintaa varten omat valtakunnanlaajuiset organisaatiot, jotka ostavat yli 80 prosenttia yksityismetsien raakapuusta. Vuonna 1996 paperi- ja massatehtaita oli toiminnassa 88 kpl (CEPI. <http://>). Kemiallisen metsäteollisuuden yhteydessä toimii noin 30 sahaa. Vuonna 1997 oli lisäksi toiminnassa noin 150 teollisuussaha (puun käyttö yli 10 000 nr3/v) ja noin 4 000 piensaha (Korkeaniemi 1997).

Teollisuus käytti raakapuuta Suomessa vuonna 1996 kaikkiaan 56 milj. m³. Tästä puumassateollisuudessa käytettiin 55 prosenttia. Raakapuun tuontimäärät ovat kasvaneet 1990-luvulla ollen vuosula 1994-1997 yli 8 milj. m³ vuosittain. Vuonna 1996 maahan tuodusta raakapuusta 84 prosenttia oli peräisin Venäjältä. Metsäteollisuuden tuotannosta valtaosa menee vientiin. Suomen metsäteollisuustuotteiden tärkeimmät vientimaat ovat Saksa, Iso-Britannia, Ranska, Belgia, Yhdysvallat ja Alankomaat. Sahatavaran osalta Tanska on myös merkittävä vientimaa. (Metsäteollisuus ry. 1997, Metsätilastollinen vuosikirja 1997)

Metsätalouden hallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

Suomessa valtion metsien ja yksityismetsien hallinto on erotettu toisistaan. *Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio* ja 13 maakunnallista *metsäkeskusta* edistävät yksityismetsien sekä kuntien ja muiden julkisten metsänomistajien metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä monimuotoisuuden säilyttämistä. Metsäkeskukset myös valvovat metsälakien noudattamista ja vastaavat niihin liittyvistä viranomaistehtävistä. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio tuottaa asiantuntijapalveluja metsätaloudessa toimiville yhteisöille. Metsäkeskukset sekä kehittämiskeskus Tapio ovat *maa- ja metsätalousministeriön* ohjauksen ja valvonnan alaisia. (Tahvanainen 1997)

Valtion metsistä vastaava elin on *Metsähallitus*, joka on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos. Luonnonsuojelua koskeissa asioissa Metsähallitus on ympäristöministeriön ohjauksessa.

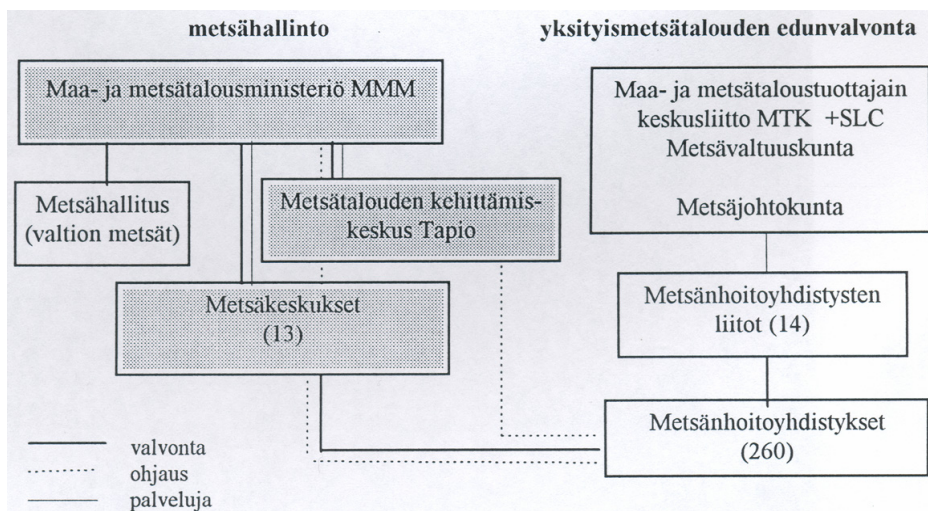
Metsähallituksen tehtävänä on hoitaa, käyttää ja suojella valtion omistamaa metsää kestävästi ja taloudellisesti.

Noin 60 prosenttia yksityismetsänomistajista kuuluu jäsenenä *metsänhoitoyhdistykseen*, joita on 260 (v. 1998). Kuitenkin suurin osa metsänomistajista maksaa metsiensä hoidosta lakisääteistä vuotuista maksua, jolla metsänhoitoyhdistysten toimintaa palvelumaksujen sekä suunnittelu- ja työnjohtokorvausten lisäksi rahoitetaan. Metsänhoitoyhdistysten tehtävänä on edistää yksityismetsätaloutta tarjoamalla yksityismetsänomistajille metsällistä neuvontaa ja palvelua. Metsäkeskukset valvovat metsänhoitoyhdistyslain toteuttamista (metsänhoitomaksun käyttöä).

Osa metsänomistajista on järjestäytynyt maa- ja metsätaloustuottajain järjestöön, *Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK* (kaikkiaan 205 500 jäsentä), jonka *metsävaltuuskunta* toimii yksityismetsänomistajien edunvalvojana. Maataloustuottajain ruotsinkielinen keskusjärjestö on *Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC*. MTK:n metsävaltuuskunnassa nk. kaupunkimetsänomistajat ovat edustettuina asiantuntijajäsenenä ja vuoden 1999 alusta virallisia jäseninä. Vuoden 1998 alussa kaupunkimetsänomistajilla oli yhteensä 22 kerhoa ja yhdistystä (n. 6 000 metsänomistajaa).

Metsänhoitoyhdistysten liitot (14 kpl) toimivat metsänhoitoyhdistysten ja MTK:n metsävaltuuskunnan välisenä linkkinä. Liitot ovat metsänhoitoyhdistysten perustamia maakunnallisia elimiä, joiden tehtävänä on valvoa metsänomistajien etuja sekä kehittää alueensa yksityismetsätaloutta ja metsänhoitoyhdistysten toimintaa.

Noin 120 000 yksityismetsänomistajaa eli runsas kolmasosa kuuluu myös osakkaana osuuskunta Metsäliittoon, joka hankkii puuta jäseniltään jalostettavaksi Metsäliitto-yhtymään kuuluvilla tehtailla.

Kuvio 3.1. Suomen metsähallinnon ja yksityismetsätalouden edunvalvonnan organisaatiot (Tahvanainen 1997, MTK <http://>).

Metsien sertifiointi ja ympäristömerkintä

Suomen, Ruotsin ja Norjan metsänomistajien ja metsäteollisuuden keskusjärjestöt käynnistivät elokuussa 1995 yhteisprojektin *Pohjoismainen metsien sertifiointi*. Hankkeen tavoitteena oli kartoittaa edellytykset yhteisen pohjoismaisen metsäsertifiointijärjestelmän luomiseksi. Yhteistyöprojektissa nähtiin tärkeäksi, että Pohjoismaiden metsien sertifiointi on markkinoilla samassa asemassa ja että sertifiointia sovelletaan kaikkien Pohjoismaiden metsissä samalla tavalla. Projektin toisessa vaiheessa käsiteltiin pohjoismaista ehdotusta kestävän metsätalouden kriteerien ja standardien sekä sertifiointin toteuttamisen rakennetta koskien. Projektin kolmas vaihe keskittyi tarkastelemaan ketjua metsien sertifiointia tuotteiden ympäristömerkintään saakka. (Pohjoismainen... 1996a, 1996b)

Maa- ja metsätalousministeriön huhtikuussa 1996 asettama laajapohjainen toimikunta selvitti Suomen olosuhteisiin sopivan, laajasti hyväksyttävän sertifiointijärjestelmän edellytyksiä ja perusteita. Helmikuussa 1997 valmistuneessa mietinnössä *Metsien sertifiointitoimikunta (1997)* analysoi sertifiointin toteutuksen mahdollisia rakenteellisia ja organisatorisia vaihtoehtoja. Toimikunta

asetti päämääräksi, että Suomen olosuhteisiin soveltuva sertifiointijärjestelmä on käytettävissä vuoden 1998 kuluessa.

Maa- ja metsätaloustuottajan keskusliitto MTK ry., Maailman Luonnon Säätiön WWF Suomen rahasto, Metsäteollisuus ry. ja Suomen Luonnonsuojeluliitto ry. tekivät kesäkuussa 1996 aloitteen metsäsertifiointin standardeja valmistelevan työryhmän perustamisesta. Perustetussa työryhmässä oli yhteensä 29 tahoa edustaen taloudellisia, ympäristöllisiä ja sosiaalisia intressejä.

Metsäsertifiointin standardityöryhmä (1997) esitti huhtikuussa 1997 standardin metsien kestävän hoidon ja käytön turvaamiseksi. Standardi koostuu kriteereistä, joihin perustuen metsäalueita voidaan sertifioida niin kansainvälisen metsien sertifiointijärjestelmän FSC:n kuin ympäristöjärjestelmien (ISO, EMAS) mukaisesti. Ehdotettu sertifiointijärjestelmä perustuu vapaaehtoisuuteen ja sitä voidaan soveltaa ensisijaisesti metsäkeskuksen toimialueella, mutta myös metsänhoitoyhdistyksen toimialueella tai metsänomistajakohteisesti.

Syksyllä 1997 sertifiointiehdotuksen kriteereitä testattiin kolmella tasolla kolmen metsäkeskuksen alueella. Maaliskuussa 1998 perustettiin jatkohanke, jonka päämääränä on metsäsertifiointin toimintavalmiuksien loppuunsaattaminen siten, että loppuvuodesta 1998 Suomessa voitaisiin käynnistää laajamittainen sertifiointi kansainvälisesti hyväksyttävällä mallilla, Projektin tarkoituksena on myös kehittää puun alkuperäketjun todentamisjärjestelmä.

Suomessa puun alkuperän osoittamiseen liittyvä hanke oli MMM:n vuonna 1991 perustama tiedotusprojekti Plusmetsä, jonka tehtävänä oli tehostaa tiedotusta Suomessa harjoitettavan metsätalouden perustasta. Erityinen tiedotusprojekti päättyi vuoden 1995 lopulla ja tiedotustoiminta on sen jälkeen jatkunut osana Suomen Metsäyhdistyksen toimintaa. Plusmetsä-hankkeeseen ei liittynyt tuotteelle myönnettävää ekomerkitä.

Suomalaisten, ruotsalaisten ja norjalaisten sahojen kaupallinen yhdistys *Nordic Timber Council* on kehittänyt tuotemerkin Nordic. Tuotemerkillä pyritään profiloimaan pohjoismainen sahatavara muista tuotteista ja ekologisten ja laadullisten argumenttien avulla parantamaan pohjoismaisen puun kilpailukykyä markkinoilla. Vuoden 1998 alussa merkin käyttöoikeus oli 100 pohjoismaisella sahalla.

Metsähallitus ja metsäteollisuusyritykset ovat rakentaneet toiminnalleen ja omalle metsätaloudelleen ISO 14001 -standardin mukaisia ympäristöjärjestelmiä. Myös noin 100 metsänhoitoyhdistystä on lähtenyt kehittämään organisaatiolleen ISO 9000 -standardin mukaista laatuja järjestelmää, josta kehitystyötä on myöhemmin tarkoitus jatkaa ISO 14001 -ympäristöjärjestelmäksi.

3.2 Ruotsi

Ruotsi		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta -ala, milj. ha	28 (22 talousmetsää)
	%-maa-alasta	67
	Suojelualueita	3,3 % kasvullisesta metsämaasta ⁴
Raakapuun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut	60
	Vienti	2
	Tuonti	8,4
Puukauppatavat	Hankinta/toimitus	pääosin hankinta/tienvarsikauppaa
	Pystykauppa	(erilaisia variaatioita)
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset	50 % 239 000 (>O,I ha), 45 ha
	Metsäteollisuus	38
	Valtio	5
	Muut julkiset	7

*Lähteet: Metsätalostollinen vuosikirja 1997, Skogsstatistik årsbok 1997, SkogsSverige.
http://, Baudin 1997, Finne 1996.*

Metsätalous ja puun käyttö

Ruotsissa yksityisten henkilöiden omistuksessa on puolet metsäalasta. Kotimaisen raakapuun tarjonnasta näiden perhemetsälöiden osuus on kuitenkin noin 60 prosenttia. Vähintään 5 ha kokoisia yksityismetsälöitä on 190 000 kpl (Skogsstatistik årsbok 1997). Yksityismetsien lisäksi myös yhtiöiden omat metsät ovat ruotsalaiselle metsäteollisuudelle merkittävä raaka-ainelähde. Kun pääosa valtion talousmetsistä siirtyi vuonna 1994 Assi-Domän -yhtiön hallintaan, kasvoi metsäteollisuusyhtiöiden metsäala 38 prosenttiin kokonaisalasta.

Yksityismetsien puu myydään pääosin toimitusmyynteinä tien varresta. Puun ostajat ovat perustaneet yhteistyöyrityksiä puun hankintaan. Osuuskuntina toimivat yksityismetsänomistajien yhdistykset toimittavat jäsentensä metsistä puuta

⁴ Suojeltuja metsiä on tilastoitu vain kasvullisen metsämaan osalta. Ruotsissa metsätalous on kitumailla kielletty, joten kaikki 3,6 milj. ha on suojeltua, vaikka RJCN:n perusehdot eivät muutoin täyty.

käytettäväksi myös osuuskuntien omissa metsäteollisuuslaitoksissa (22 sahaa ja 3 massatehdasta Södra-osuuskunnalla; Skogsägarna. <http://>).

AssiDomän, SCA, Stora ja Modo ovat Ruotsin suurimmat metsäteollisuusyritykset. Kaksi ensimmäistä on kemiallisen metsäteollisuuden lisäksi myös merkittäviä sahatavaran tuottajia (Baudin 1997). Sahateollisuudessa yritysten lukumäärä on suurempi kuin kemiallisessa metsäteollisuudessa. Paperi- ja massatehtaita oli vuonna 1996 toiminnassa kaikkiaan 96 kpl (CEPI. <http://>). Vuoden 1995 sahainventoinnin mukaan yli 1 000 m³/v sahatavaraa tuottavia sahoja oli 420. Tätä pienempiä sahoja oli toiminnassa vuonna 1990 yli 2 000 kpl. (Skogsstatistisk årsbok 1997)

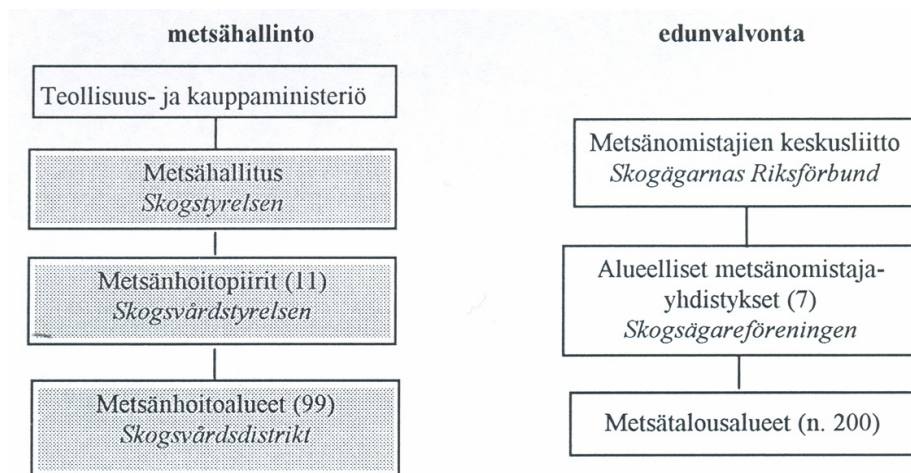
Vuonna 1995 teollisuuden puunkäyttö oli noin 63 milj. m³. Ruotsiin tuotu raakapuu on pääasiassa kuitupuuta ja tärkeimmät tuojamaat ovat Venäjä, Latvia ja Saksa. Sahateollisuuden sekä kemiallisen metsäteollisuuden tuotanto suuntautuu pääasiassa vientiin ja tärkeimmät vientimaat ovat EU-alueella. (Skogsstatistisk årsbok 1997)

Metsähallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

Teollisuus- ja kauppaministeriön alaisuudessa toimiva Metsähallitus, *Skogsstyrelsen* on valtiollinen organisaatio, joka vastaa hyvän ympäristöasiat huomioonottavan metsänhoidon toteutumisesta maassa. *Skogsstyrelsen* sekä sen johtamat ja koordinoimat 11 alueellista yksikköä, *Skogsvårdsstyrelsen*, muodostavat yhdessä metsänhoidon hallinnon organisaation. Metsähallituksen tehtäviin kuuluvat mm. kansallisen metsäpolitiikan toteuttaminen, metsänhoitolain toteutumisen valvonta sekä myös luonnonsuojelulain toteutumisen valvonta metsätaloutta koskevin osin ja puuntuotantoon sekä ympäristönhoitoon liittyvä koulutus, neuvonta ja tiedotus. Alueelliset metsänhoidon organisaatiot jakaantuvat edelleen noin sataan paikalliseen metsänhoitoalueeseen (*Skogsvårdsdistrikt*). (SkogsSverige. <http://>)

Noin kolmasosa yksityismetsänomistajista (88 000) kuuluu jäsenenä johonkin seitsemästä alueellisesta metsänomistajayhdistyksestä. Metsänomistajayhdistyksiä koordinoiva keskusjärjestö on *Skogsägarnas Riksförbund*. Metsänomistajayhdistykset jakaantuvat edelleen noin 200 paikalliseen metsätalousalueeseen. (Skogsägarna. <http://>, SkogsSverige. <http://>, Metsänomistajien yhdistykset hoitavat puukauppaa, hakkuita ja metsänhoitotöitä, järjestävät koulutusta ja tiedotusta sekä vaikuttavat metsäpolitiikkaan.

Toinen metsänomistajien yhteenliittymä on Metsäseura, *Skogssällskapet*, johon on järjestäytynyt noin 400 yksityismetsänomistajaa Metsäseura toimii liikeyrityksenä, joka tekee hallinto-, metsänhoito- ja käyttötöitä metsänomistajan kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Vuoden 1997 lopussa seuran hoidossa oli yli 1000 metsänomistajan – mm.. yksityismetsänomistajien, kuntien, yritysten ja säätiöiden -metsiä yhteensä 440 000 ha. (Skogsskälskapet. <http://>).

Kuvio 3.2. Ruotsin metsähallinto ja yksityismetsätalouden edunvalvonta.

Metsien sertifiointi

Metsänomistajien ja metsäteollisuuden keskusjärjestöt osallistuivat Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteisprojektiin *Pohjoismainen metsien sertifiointi* (ks. luku 3.1).

Syksyllä 1993 Ruotsissa käynnistettiin WWF:n aloitteesta projekti, jossa pyrittiin määrittelemään Ruotsin metsätaloudelle kansalliset ekomekintäkriteerit FSC:n periaatteiden ja kriteerien pohjalta. Valmistuttuaan ehdotus sai sekä kannatusta että vastustusta. Kansallinen metsien sertifiointin kehittäminen jatkui Ruotsissa helmikuussa 1996 FSC:n suositusten ja ympäristöjärjestöjen (WWF ja SNF) ehdotuksen pohjalta. Tällöin muodostettiin laajapohjainen työryhmä kehittämään tilakohtaista metsäsertifiointijärjestelmää. Työryhmä kuitenkin keskeytti työnsä huhtikuussa 1997, jolloin yksityismetsänomistajajärjestö

(*Skogsägarnas Riksförbund*) irtautui työryhmästä katsottuaan, ettei laadittava standardi sopinut perhemetsätalouteen.

Metsäteollisuus, ympäristöjärjestöt, kirkko ja säätiöt jatkoivat sertifiointin valmistelutyötä entisten tavoitteiden pohjalta. Tämä FSC-työryhmä sai kesäkuussa 1997 valmiiksi esityksen metsien sertifiointijärjestelmän standardeista. Esitetyssä mallissa pienmetsänomistaja voi sertifioida metsänsä joko yksittäisenä metsänomistajana tai ns. sateenvarjo-organisaation, kuten metsänomistajain yhdistyksen tai puunosto-organisaation, kautta. Suurmetsänomistajien on tarkoitus toteuttaa sertifiointi kukin omilla alueillaan. Standardi on voimassa viisi vuotta, jonka jälkeen kriteerit tarkistetaan ja tarvittaessa uudistetaan. Vuoden 1998 alussa FSC hyväksyi tämän standardin Ruotsin kansalliseksi standardiksi. (Swedish FSC..1997)

Metsäseura *Skogssällskapet* on toiminut yksityismetsälöiden "sateenvarjo-organisaationa" FSC-sertifiointissa. Marraskuuhun 1997 mennessä seura oli organisoinut noin 10 yksityismetsälöä FSC-sertifiointin piiriin ja sopinut useiden kuntien kanssa metsien sertifiointista (Skogen 12/97). Skogssällskapet aikoo hankkia ISO 14001 -standardin mukaisen sertifiointin omalle toiminnalleen (Skogssällskapet. <http://>). Vuoden 1998 keväällä metsäteollisuusyhtiöiden (AssiDomän, Korsnäs ja Stora) omistamaa metsää oli sertifioitu kansallisen FSC-standardin mukaisesti noin 3,2 milj. ha (WWF. <http://>). FSC-sertifiointin lisäksi/vaihtoehdoksi yhtiöiden metsille valmistellaan ISO-ympäristöjärjestelmiä ja EMAS-hyväksyntää.

Yksityisten metsänomistajien organisaatiot kehittävät metsien sertifiointijärjestelmäehdotusta perustuen ISO -ympäristöjärjestelmään sekä EMASasetukseen. Meneillään on myös hanke, jonka mukaan metsänomistajien osuuskunnan Södra-yhtiö toimii yhtiölle puuta tuottavien metsänomistajien "sateenvarjo-organisaationa". Kehitteillä oleva malli nojaa metsänomistajien ympäristöasiat huomioiviin metsätaloussuunnitelmiin, metsien hoidolle ja käytölle laadittavaan standardiin (ehdotus julkaistu tammikuussa 1998) sekä hankinta-alueen paikallisorganisaatioille laadittaviin ympäristöjärjestelmiin. (Skogen 12/1997, Södra. <http://>.)

3.3 Norja

NORJA		
Metsät (metsä ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha %-maa-alasta Suojelualueita	9,6 (6,6 talousmetsää) 31 1,1% kasvullisen metsämaan alasta
Raakapuun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut Vienti Tuonti	9 0,6 4,7
Puukauppatavat	Hankinta/toimitus Pystykauppa	kaikki hankinta/tienvarsikauppa
Metsänomistus, metsäalasta	Yksityiset Metsäteollisuus Valtio, kunnat Muut julkiset	80% - 125 000 (> 2,5 ha), 40-50 ha 4 12 4

Lähteet: Metsätalastollinen vuosikirja 1997, Finne 1996, Sölberg 1997.

Metsätalous ja puun käyttö

Norjan koko metsäalasta 15-20 prosenttia on sijaintinsa ja olosuhteidensa perusteella luokiteltu ns. suojametsiksi. Talousmetsää on vajaat 7 milj. hehtaaria.

Yksityismetsänomistajat omistavat noin neljä viidesosaa metsäalasta, ja yksityismetsänomistajat ovatkin ylivoimaisesti tärkein raakapuun tarjontalähde. Metsänomistajayhdistykseen järjestäytyneet yksityismetsänomistajat vastaavat suuremmasta osasta raakapuun tarjontaa, sillä metsänomistajayhdistysten kautta tulee markkinoille 80 prosenttia maan raakapuun tarjonnasta. (Nikunen 1995) Metsänomistajat eivät ole enää velvoitettuja myymään puutaan vain yhdistysten kautta, niin kuin tilanne oli 1990-luvun alussa. Puukauppaa käydään toimituskauppana (toimitettuna tienvarteen). (Toivonen 1997)

Hakkuuvuonna 1993/94 puunkäyttö jakautui lähes tasan sahojen ja puutavateollisuuden ja massateollisuuden kesken. Vuonna 1992 toimii 118 sahaa (yli 10 työntekijää). Kemiallinen metsäteollisuus on keskittynyt muutama suureen yhtiöön. Paperi- ja massatehtaita oli vuonna 1996 toiminnassa 35 kpl (CEPI. <http://>). Sahateollisuus on järjestäytynyt alueellisiin sahayhdistyksiin, joilla on yhteinen kattojärjestö. Metsänomistajien yhdistyksillä on omistusosuuksia metsäteollisuudessa.

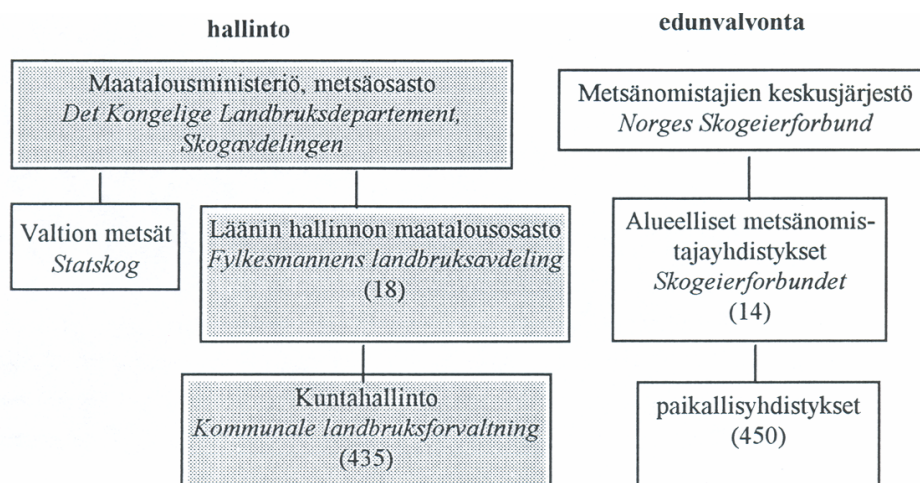
Norjan sahatavaran tuotannosta lähes kolmasosa menee vientiin. Vienti suuntautuu pääosin Länsi-Eurooppaan. Paperin ja kartongin tuotannosta pääosa menee vientiin. (Metsätalollinen vuosikirja 1997)

Metsähallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

Maatalousministeriön osana toimiva metsäosasto vastaa metsäpolitiikan toteutumisesta Norjassa. Metsähallinnon organisaatioihin kuuluvat myös läänien ja kuntien metsä- ja maatalousasioista vastaavat viranomaisyksiköt. Paikallisten viranomaisten tehtäviin kuuluu mm. valtion metsätalouden toimenpiteille myöntämän teen jakaminen yhdessä metsänomistajajärjestöjen edustajien kanssa.

Statskog on vuonna 1993 perustettu valtiollinen maatalousministeriön valvonnan alainen yhtiö, joka hoitaa ja hallinnoi valtion metsiä ja korkeita alueita, kaikkiaan kolmasosaa Norjan pinta-alasta. *Statskog* hoitaa myös viranomaistehtäviä.

Noin puolet (57 000, 3,6 milj. ha) yksityismetsänomistajista on järjestäytynyt alueellisiin metsänomistajayhdistyksiin (*Skogeiersforbund*). Alueelliset metsänomistajayhdistykset avustavat jäseniään puun myynnissä, toimeenpanevat hakkuita ja metsänarviointia, valmistavat metsätaloussuunnitelmia sekä järjestävät koulutusta ja neuvontaa. Yhdistysten katto-organisaatio on Norges *Skogeierforbund*. Suurimmilla yksityismetsänomistajilla on erillinen järjestö (*Norges Skogsbruksforening*), johon kuuluu noin 250 jäsentä.

Kuvio 3.3. Norjan metsähallinto ja yksityismetsätalouden edunvalvonta.

Metsien sertifiointi

Metsänomistajien ja metsäteollisuuden keskusjärjestöt osallistuivat Suomen, Ruotsin ja Norjan yhteisprojektiin *Pohjoismainen metsien sertifiointi* (ks. luku 3.1).

Norjassa käynnistettiin vuonna 1995 kolmivuotinen *Levende Skog*-projekti, jonka tarkoituksena on vahvistaa Norjan metsäsektorin kansainvälistä asemaa. Projekti jaettiin markkinavaatimuksia, kilpailukyvyyn kehittämistä, kommunikointia sekä kestävän metsätalouden kriteerejä ja dokumentointia käsitteleviin osaprojekteihin. Projektin tuloksena on kehitetty kestäväälle metsätaloudelle standardit, jotka perustuvat Helsinki-prosessin tuloksena määriteltyihin kriteereihin.

Kestävän metsätalouden standardeja kehittävän osaprojektin alkuperäisenä tarkoituksena ei ole ollut kehittää järjestelmää metsien ympäristömerkintää varten, mutta työn edetessä sertifiointi tuli esille. Projektin yhteyteen perustettiinkin *sertifiointikomitea*. Komitean tehtävänä on etsiä sellaista ratkaisua, joka olisi yhteensopiva kansallisten standardien, FSC:n standardien, ISO-ympäristöjärjestelmän tai näiden yhdistelmän kanssa. Lisäksi komitea pyrkii kehittämään pienmetsälövaltaiseen metsätalouteen mahdollisimman hyvin sopivan sertifiointijärjestelmän.

3.4 Saksa

SAKSA		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha %-maa-alasta Suojelualueita	10,7 (9,9 talousmetsää) 31 1,6 % metsäalasta
Raakapuun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut Vienti Tuonti	39 6,4 (sis. haketta ja jätepuuta 1,9 milj.m3) 3,1
Puukauppatavat	Hankinta/toimitus Pystykauppa	pääosin toimituskauppaa - mahdollisesti välittäjän kautta/ huutokauppa
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset Valtio, osavaltiot	46 % 437 000, 7,7 ha ¹ (yli 1 ha 346 000) 34
Muut julkiset	20	

Lähteet: Metsätilastollinen vuosikirja~ 1997, Nachhaltige Waldbewirtschaftung... 1997, Bundesministerium für Ernährung...<http://>, Finne 1996.

¹ Lukumäärä sisältää maatilan yhteydessä olevat alle 1 ha metsälöt, mutta ei kaikkia alle 1 ha metsätiloja. Osassa entistä Itä-Saksaa metsän omistusolot ovat vielä epäselvät, joten luku sisältää nk. "Treuhand"-metsät (600 000 ha).

Metsätalous ja puun käyttö

Saksassa on metsää määrällisesti noin puolet Suomen metsäalasta, mutta kuitenkin puustovaro on selvästi Suomen puuston määrää suurempi. Saksan metsäalasta kolmannes on pääasiassa osavaltioiden omistuksessa ja viidennes kuntien tai muiden yhteisöjen hallussa. Vajaat puolet on yksityisesti omistettua. Yksityismetsälöiden keskikoko on pieni (alle 8 hehtaaria). Metsäalasta 1,3 milj. hehtaaria on jakaantunut alle yhden hehtaarin kokoisiin metsälöihin. Yli 50 hehtaarin metsälöitä on 1-2 prosenttia yksityismetsälöiden lukumäärästä (osaa yksityismetsien alasta ei ole luokiteltu kokoluokkiin). Suurin osa (70 %) yksityismetsälöistä on maanviljelijöiden omistuksessa. Kuntien ja muiden julkisyhteisöjen omistamat metsälöt ovat suhteessa suuria, keskimäärin 170 ha. Metsänomistuksen rakenne vaihtelee osavaltioittain. (Nachhaltige Waldbewirtschaftung...1997, Bundesministerium für Ernährung...

<http://n>

Suhteessa omistukseen osavaltiot ja kunnat ovat merkittävimmät puun tuottajat, sillä raakapuusta 44 prosenttia tulee osavaltioiden metsistä, 27 prosenttia kuntien

metsistä ja vain 27 prosenttia yksityisten omistamista metsistä (Mantau & Olhmann 1997).

Pienistä metsälökoista johtuen pääasiassa yksityiset, mutta myös julkiset metsänomistajat ovat perustaneet paljon erilaisia yhteenliittymiä, joiden kautta hoidetaan metsänhoito-, puunkorjau-, metsänparannus- ja metsäteiden rakennustöitä. Saksassa on kaikkiaan noin 5 300 metsätaloudellista yhteenliittymää, joihin kuuluu 435 000 metsänomistajaa (Bundesministerium für Ernährung... <http://>).

Saksassa puukauppa on pääosin toimituskauppaa. Metsäteollisuuden omien ostajien lisäksi markkinoilla toimii yksityisiä puun välittäjiä. Välittäjä tai urakoitsija voi myös korjata puun, jolloin kauppa on myyjän kannalta pystykauppa, mutta metsäteollisuuden kannalta toimituskauppa. Puuta myydään myös huutokaupoissa, joihin kerätään useilta eri metsänomistajilta puuta. Lisäksi osavaltioiden metsäviranomaiset järjestävät yhteismyyntien kautta toimituksia yksityisten, kuntien ja valtion metsistä tulevalle puulle. (Allihn 1994, Toivonen 1997)

Sahateollisuus on metsäteollisuuden tärkein sektori. Raakapuuta sahateollisuus käytti vuonna 1995 22 milj. m³ ja kemiallinen teollisuus noin 7 milj. m³ (Bundesministerium für Ernährung...<http://>. Paperin ja kartongin tuotannossa keräyspaperi muodostaa 60 prosenttia käytetystä kuituraaka-aineesta (vrt. Suomessa 6 %; Metsätilastollinen vuosikirja 1997). Vuodesta 1984 lähtien Saksa on ollut raakapuun nettoviejä (Mantau & Olhmann 1997). Saksassa jalostetusta puuperäisestä raaka-aineesta kolmannes on kotimaista, mutta valmistetuista puutuotteista kaksi kolmasosaa kulutetaan omassa maassa (Parviainen 1997a).

Vuonna 1996 paperi- ja selluteollisuudessa toimi yhteensä 225 tuotantolaitosta, joista massatehtaat (27 kpl) ovat yhden yrityksen omistuksessa. Paperiteollisuudessa yritysten lukumäärä on suurempi 168 kpl. (CEPI. <http://>).

Metsähallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

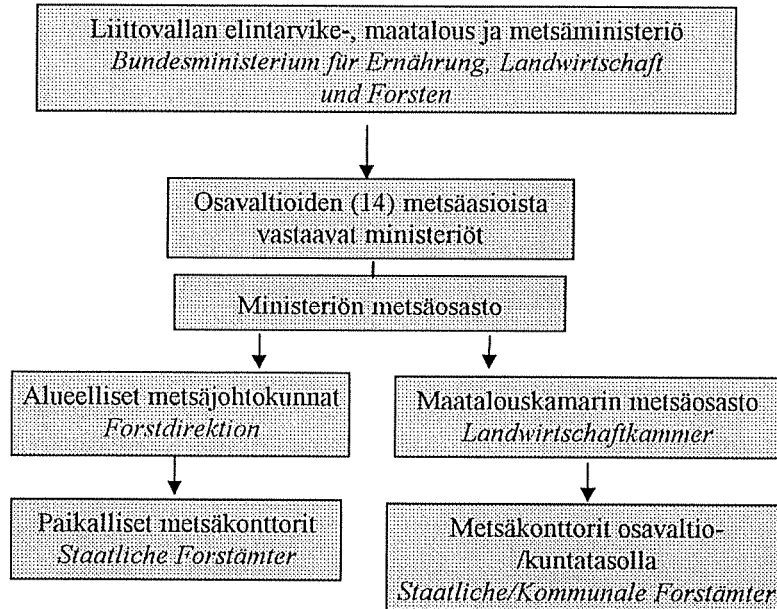
Saksan metsätaloudesta ja metsäpolitiikasta ylintä vastuuta kantaa liittotasavallan elintarvike-, maatalous- ja metsäministeriö (*Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten*). Ministeriön vastuulle kuuluu myös kansainvälisten asioiden hoitaminen. Liittotasavallan metsälaki asettaa raamit ja rajoitukset osavaltioiden omille metsälaeille.

Useimpien osavaltioiden metsähallinto noudattaa kolmiportaista yhtenäisorganisaatiomallia (*Einheitsverwaltung*). Näissä osavaltioissa valtion metsähallinnon tehtävänä on valtion metsäomaisuuden hoito puunmyynti mukaan

lukien, metsähallinnon ja metsälakien valvonta sekä myös yksityismetsätalouden edistäminen.

Osavaltiotason metsähallinnossa ylinnä on osavaltion metsäministeriö. Hallinnon keskitaso (*Höhere Forstbehörde*) käsittää valtion alueelliset metsäorganisaatiot (*Forstdirektion, Forstwirtschaft*). Tämä hallintotaso hoitaa tavallisesti puukauppaa ja muuta valtion metsien hallinnointia. Kolmas eli alin taso ovat reviirit eli paikalliset metsäkonttorit (*Staatliche Forstämter*), jotka ovat sekä metsänhoidosta että muusta hallinnosta ja puukaupasta vastaavia aluetason yksiköitä. Näiden lukumäärä vaihtelee runsaasti osavaltioittain. Eräissä osavaltioissa keskitason viranomaiset hoitavat kaiken puukaupan. Joissakin osavaltioissa taas puukaupat tehdään paikallisten metsäkonttorien (*Forstamt*) tasolla, jolloin keskitason alueelliset viranomaiset koordinoivat konttorien toimintaa.

Eräissä osavaltioissa valtiollinen hallinto-organisaatio ja metsätalouden edistämisenorganisaatio toimivat erillisinä. Tällöin yksityismetsätalouden edistäminen on maatalouskamareiden (*Landwirtschaftskammer*) tehtävänä. Maatalouskamarit ovat itsehallinto-organisaatioita, joille kuuluu myös joitakin lainmukaisia velvoitteita. Myös yhteismetsien sekä kuntien ja eri yhteisöjen metsätalouden edistäminen voi kuulua maatalouskamarien tehtäviin. Valtion alueelliset metsäorganisaatiot (metsäkonttorit) vastaavat tällöin ainoastaan valtion metsistä. (Welp 1993)

Kuvio 3.4. Saksan metsähallinnon organisaatiot.

Kuten edellä todettiin Saksassa metsänomistajilla on runsaasti valtion hallinnosta irrallaan olevia yhteenliittymiä. Julkisyhteisöt tai osavaltio voivat olla jäseninä näissä metsänomistajaorganisaatioissa. Yhteenliittymien tarkoitus on edistää metsätaloutta ja metsänhoitotoimenpiteitä, mutta myöskin huolehtia ja avustaa omistajia puun myynneissä. Osavaltioitaisten metsänomistajaliittojen (14 kpl) katto-organisaatio (*Arbeitsgemeinschaft Deutscher Waldbesitzerverbände, AGDW*) hoitaa edunvalvontaa liittovaltiotasolla. AGDW:een kuuluu yli 200 000 jäsentä, jotka edustavat noin 50 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta (Parviainen 1998). Lisäksi kunnilla ja muilla julkisyhteisöillä voi olla onua metsäorganisaatioita (*Kommunale Forstämter*).

Valtakunnallinen Saksan metsätalousneuvosto (*Der Deutsche Forstwirtschaftsrat e. V.*) on eri metsänomistajaryhmien, tutkijoiden, ammattiryhmien ja muiden metsätalouden osapuolien yhteenliittymä, joka ajaa metsätalouden intressejä ja toimii linkkinä metsätalouden edustajien ja lainsäätäjien välillä.

Metsien sertifiointi ja ympäristömerkintä

Kestävästi tuotetun puun merkintäjärjestelmät ja sertifiointialoitteet tulivat Saksaan trooppisen puun kauppaan liittyen jo vuonna 1992. Tällöin puutavarateollisuuden, puun tuojien ja ammattiyhdistysliikkeen aloitteesta alkoi *Initiative Tropenwald (ITW)* järjestelmän kehittäminen. ITW korvattiin myöhemmin uudella organisaatiolla (*Initiative zur Förderung nachhaltiger Waldbewirtschaftung, IFW*). Maahan tuodulle trooppiselle puulle kehitettiin merkintäjärjestelmä, johon sisältyi sekä metsien hoidon ja käytön merkintä kansainvälisesti hyväksytyjen standardien mukaisesti että tuodulle puulle myönnettävä tuotemerkki. Työ valmistui vuosina 1997. Nyt IFW on kaupallinen yhdistys, joka myöntää "*Pro silva*" tuotemerkkiä hyväksymilleen tuotteilleen. (Crossley 1996, ISO/TC207 1997)

Saksassa on käytössä tai tarkasteltavina ainakin seuraavat puun ja kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmät.

1. *HOLZ aus nachhaltiger Forstwirtschaft. Gewachsen in Deutschlands Wäldern* -merkkiä edustaa Metsätalouden menekinedistämistäitiö *Forstabsatzfond*. Merkki on Saksan metsätalousneuvoston (*Der Deutsche Forstwirtschaftsrat*) ja yksityismetsänomistajayhdistyksen (*AGDW*) aloitteesta vuoden 1997 alusta käyttöön otettu puun alkuperämerkintäjärjestelmä. Merkintäjärjestelmä pohjautuu olemassaoleviin kansallisiin lakeihin ja metsänhoidon suosituksiin sekä Helsinki-prosessin kriteereihin ja indikaattoreihin. Saksan metsätaloudesta on julkaistu erillinen tiedote, jossa tilasto- ja muun tiedon valossa selvitetään kestäväälle metsätaloudelle asetettujen kriteerien toteutumista Saksan metsätaloudessa. Erillisiä, kansallisia indikaattoreita ei ole kehitetty. (Nahhaltige...1997)

Forstabsatzfond solmii lisenssioikeussopimuksia alkuperämerkin myöntämisoikeudesta metsänomistajayhdistysten kanssa. Metsänomistajayhdistys puolestaan myöntää merkin käyttöoikeuden edelleen yksittäisille metsänomistajille. Menekinedistämistäitiö markkinoi alkuperäjärjestelmää valtakunnallisesti. Vuoden 1997 loppuun mennessä lisenssiosopimuksia oli tehty yli tuhat.

2. *FSC-sertifiointi*. Vuoden 1997 loppupuolella Saksan WWF ja muut ympäristöjärjestöt ja eräät ekologisen puun markkinointiin keskittyvät yritykset perustivat FSC-sertifiointia kehittävän ryhmän, jolle odotetaan vuoden 1998 aikana virallisen FSC-työryhmän asemaa. (Parviainen 1997e). Metsänomistajista 30 jäsenisessä ryhmässä on mukana "Ekometsänomistajien

yhdistys" (*Arbeitsgemeinschaft Naturgemässe Waldwirtschaft*), joka edustaa noin 4 prosenttia yksityismetsänomistajista (Skogen 12/97). WWF:n aloitteesta on perustettu myös nyt noin 30 teollisuusyrityksestä koostuva ostajaryhmä *Gruppe 1998*. Ryhmän mm. puutavara- ja paperiteollisuutta edustavat jäsenet ovat sitoutuneet markkinoimaan ja käyttämään FSC-sertifioidusta puusta valmistettuja tuotteita.

3. Naturland-merkintä on kehitetty *Greenpeacen*, *BLIND* järjestön ja *Robin Wood*-ryhmän toimesta sellaiselle puulle, joka on peräisin ekologisesti hoidetuista metsistä. Esimerkki merkin käytöstä on Lyypekin kaupungin metsäalue. Merkkiä markkinoi *Naturland-Verbund*. (Parviainen 1998)

4. Eco-Timber -merkintä myönnetään puulle, joka on peräisin luonnonläheisesti hoidetuista metsistä. Ensimmäisessä NABU-ympäristöjärjestön toimesta luotu järjestelmä sisältää metsänhoidolle asetettavia kriteerejä kuten *Naturland*-järjestelmän. Merkintäjärjestelmän kriteerit ja periaatteet noudattavat läheisesti Saksan luonnonläheisen metsänhoidon yhdistyksen (ANW *Arbeitsgemeinschaft Naturnaher Waldbau*) metsänhoitosuosituksia. Merkkiä markkinoi *Eco-Timber GmbH*. *Eco-Timber* sekä *Naturland*-merkkejä on myönnetty muutamiiin kaupunki- ja kuntametsänomistajien metsiin. (Parviainen 1998)

3.5 Itävalta

ITÄVALTA		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha %-maa-alasta Suojelualueita	3,9 (3,3 talousmetsää) 47 11,7 % metsäalasta
Raakapuun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut Vienti Tuonti	14 2,2 (sis. haketta ja jätepuuta 1,5 milj.rn ³) 7,8 (sis. haketta ja jätepuuta 3 milj.rn ³)
Puukauppatavat	Hankinta/toimitus Pystykauppa	pääosin toimituskauppaa, välittäjät hieman, erityisesti valtion metsistä
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset Yhteismetsät Valtio, osavaltiot Muut julkiset (kunnat)	70 % - 214 000 (> 1 ha) 15 ha 10 18 2
<i>Lähteet: Metsätilastollinen vuosikirja 1997, Petäjistö ym. 1997, Der Wald das grüne...1995, Schwartzbauer 1997, Finne 1996.</i>		

Metsätalous ja puun käyttö

Itävallan metsäalasta 78 prosenttia on talousmetsiä ja 19 prosenttia suojelu-metsiä. Suojelumu- metsistä 37 prosenttia on kuitenkin normaalia varovaisemman puuntuotannon piirissä. (Ös- terreichischer Walbericht 1995)

Yksityiset metsänomistajat omistavat metsäalasta suurimman osan, joten yksityismetsät ovat raakapuun pääasiallisin (84 % hakkuumäärästä) tarjontalähde. Kaksi kolmannesta Itä- vullan metsälöistä on metsäpinta-alaltaan alle 5 hehtaarin kokoisia (keskimäärin 1,9 ha). Toi- saalta noin 1 300 yli 200 hehtaarin metsätilaa kattaa suunnilleen puolet yksityisesti omiste- tusta metsäpinta-alasta. (Schwartzbauer 1997)

Itävallassa käydään sekä pysty- että hankinta/toimitussopimuskauppaa, mutta pysty- kaupan osuus on vain noin 10 prosenttia hakkuukertymästä. Valtion metsissä pystykauppa on tavanomaisempi tapa myydä kuin yksityismetsissä. (Petäjistö ym. 1997) Raakapuumarkki- noilla toimii paljon puun välittäjiä. Alueelliset metsänomistajien organisaatiot järjestävät yh- teismyyntejä.

Itävalta on raakapuun nettotuojia. Raakapuuta tuodaan Saksasta, Tšekistä ja Slovakiasta ja muista Itä-Euroopan maista (Petäjistö ym. 1997). Raakapuuta tuotiin maahan vuonna 1995 noin 8 milj. m³, josta lähes 40 prosenttia oli haketta ja jättepuuta (Metsätalastollinen vuosikirja 1997).

Itävallan metsäteollisuudessa sahateollisuus on suurin puun käyttäjä. Sahateollisuus käyttää vuodessa noin 11 milj. m³ pyöreää puuta, paperi- ja selluteollisuus noin 3 milj. m³ ja levyteollisuus 1,5 milj. m³. Lisäksi energiakäyttöön puuta käytetään suhteellisen runsaasti. (FPP 1996) Noin neljännes kulutetusta havutukkimäärästä on tuontipuuta. Vuonna 1994 toi- minnassa oli noin 1 800 sahaa, joista 90 prosenttia oli alle 10 000 m³ vuodessa raakapuuta käyttäviä piensahoja. (Petäjistö ym. 1997, Schwartzbauer 1997) Vuonna 1996 paperi- ja mas- satehtaita oli 39 kpl (CEPI. <http://>).

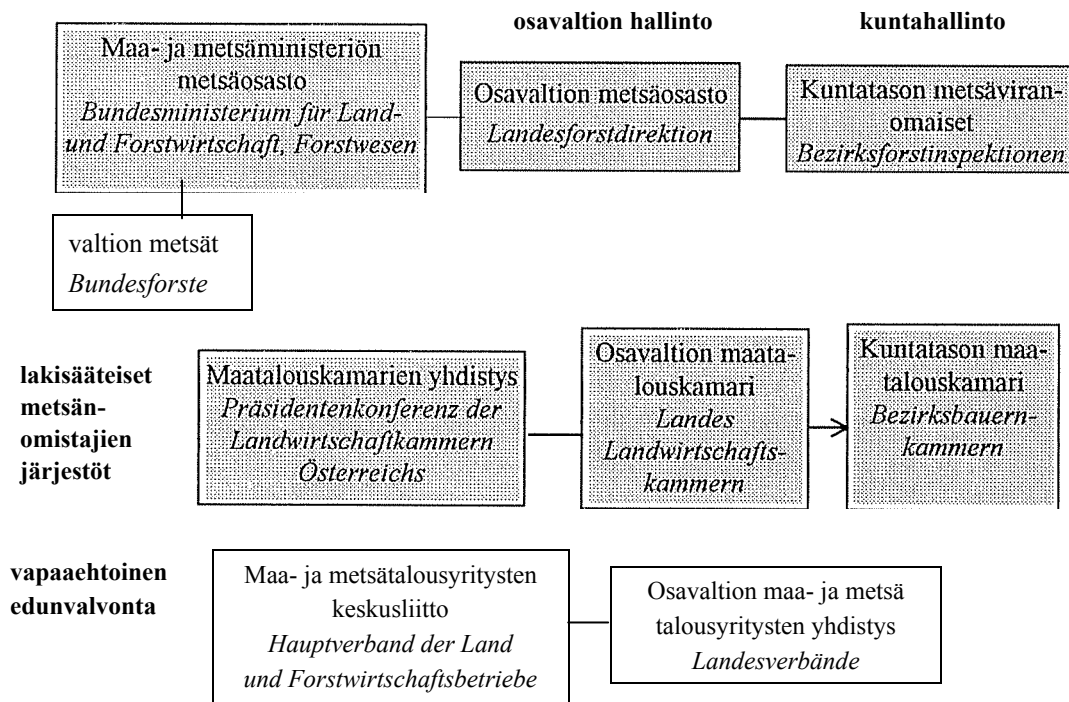
Sahatavaran tuotannosta yli puolet viedään ulkomaille. Tärkein havusahatavaran vien- timaa on Italia. Itävalta on merkittävä paperin ja kartongin viejä Euroopassa. Kolmannes viennistä suuntautuu Saksaan. Keräyspaperin osuus paperin ja kartongin tuotannossa on noin 40 prosenttia kaikesta raaka-aineesta. (Metsätalastollinen vuosikirja 1997, Petäjistö ym. 1997)

Metsähallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

Liittotasavallan metsäpolitiikasta vastaava ministeriö on maa- ja metsätalousministeriö, *Bundesministerium für Land und Forstwirtschaft*. Valtion metsien hoidosta vastaa erillinen yksikkö. Kussakin osavaltiossa on ministeriön alainen metsäosasto. Lisäksi kuntatason metsäviranomaisille kuuluu metsätalouden harjoittamiseen liittyviä valvonta-, neuvonta- ja edistämistehtäviä.

Eri ammattiryhmien edustajat kokoontuvat ajamaan etujaan ns. kamareissa. Jokainen maanomistaja on automaattisesti jäsen maatalouskamarissa, joita on niin kunta- kuin osavaltiotasolla (*Bezirksbauernkammern, Landwirtschaftskammern*). Maatalouskamarit ovat osavaltion hallinnon valvonnassa ja toimivat osittain osavaltioiden rahoituksen turvin. Kamareiden metsäosastojen tehtävänä on n metsänomistajien etujen ajaminen, metsätalouden edistäminen, neuvonta ja koulutus.

Osavaltioiden maatalouskamareiden puheenjohtajat kokoontuvat myös liittotasavallan tasolla, (*Österreichischer Waldbericht 1995*)

Kuvio 3.5. Itävallan metsähallinnon ja yksityismetsätalouden edunvalvonnan organisaatiot (*Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft*. <http://>).

Vapaaehtoisuuteen perustuvaa edunvalvontaa edustaa *Hauptverband der Land- und Forstwirtschaftsbetriebe Österreichs*, joka on maa- ja metsätalousyritysten alueellisten yhdistysten keskusjärjestö. Siihen kuuluu jäsenenä noin 800 "suurmetsätalousyritystä", jotka kattavat noin 20 prosenttia kokonaismetsäalasta. Muita maa- ja metsätaloustuottajien etuja ajavia organisaatioita ovat maatalouskamareiden ammattiosastot *Waldbauernverbände* sekä muut erilaiset ammattijärjestöjen ja työntekijäkamareiden osastot. Lisäksi Itävallassa toimii muutamia kymmeniä paikallisia metsänomistajien markkinointiorganisaatioita ja puunjalostusosuuskuntia.

Metsien sertifiointi ja ympäristömerkintä

Itävallassa laki on vuodesta 1992 edellyttänyt trooppisen puun ja puutuotteiden ekomerkin-tää. Myöhemmin tavoitteeksi asetettiin kaiken puun kattavan vapaaehtoisen merkinnän luominen. Laki on kuitenkin toteutunut käytännössä hitaasti johtuen muun muassa kestävyuden määrittämisen ja puun jäljitettävyyden hankaluudesta ja kustannuksista. (Schwartzbauer 1997).

Itävallassa on käytössä tai tarkastelussa mahdollista käyttöönottoa silmällä pitäen ainakin seuraavat kestävä metsätalouden ja puun merkintäjärjestelmät:

1. Holz aus Österreich - natürlich -- kontrolliert -alkuperämerkki julkistettiin syyskuussa 1996. Merkki kehitettiin metsätalouden (*Präsidentenkonferenz der Landwirtschaftskammern*), paperiteollisuuden (*Vereinigung österreichischer Papierindustrieller*) ja puutavarateollisuuden (*Fachverband der Holzindustrie*) yhdistysten yhteistyönä. Järjestelmän mukaan merkki voidaan myöntää Itävallassa kasvatetulle raakapuulle ja siitä tehdyille sahatavarakkeille tai pääasiassa itävaltalaisesta puusta valmistetuille muille puutuotteille ja paperituotteille. Alkuperämerkki edellyttää, että vähintään puolet tuotteen raaka-aineesta on peräisin Itävallasta. Myös tuotteissa käytettävän tuontipuun on oltava peräisin metsistä, joiden käsittelyä sitovat Itävaltaa vastaavat ympäristöohjeet. (FPP 1996)

2. ISO-ympäristöjärjestelmään perustuva metsänhoidon sertifiointijärjestelmä on keskustelun alla ryhmässä, jonka on kutsunut koolle Itävallan ympäristöministeriö (CEPI 1997). Tarkasteltavana olevan mallin mukaan metsänomistajat toimivat yhteistyössä ympäristöjärjestelmän kehittämissivaiheessa erityisesti kustannussäästösyistä. Kuitenkin järjestelmä toteutettaisiin niin, että metsänomistajilla olisi mahdollisuus sovittaa ympäristöjärjestelmä oman metsälönsä

erityispiirteisiin. Standardien vaatimusten ja harjoitetun metsätalouden yhdenmukaisuuden todentamisessa metsänomistajat voisivat kuitenkin toimia ryhmänä. (ISO/TC207 1997)

3. FSC-sertifiointi. Itävallan WWF:n aloitteesta perustettiin vuonna 1996 metsäteollisuusyrityksistä koostuva ostajaryhmä *Gruppe '98*, jonka jäsenet ovat sitoutuneet siirtymään FSC-pohjaisesti sertifioitua puun käyttöön. Ostajaryhmään kuului vuoden 1998 alussa 25 yritystä, joiden osuus puun käytöstä on yhteensä noin 4 prosenttia (Ramentsteiner ym. 1998).

4. EU:n yhteinen puun kestävyysmerkki. Itävallassa puuntuottajajärjestöt ovat esittäneet Euroopan maiden yhteisen merkintäjärjestelmän kehittämistä. Keskusteluissa on esiin tullut Euroopan unionin tai Euroopan metsäministerikokouksen prosessin kautta syntyvä *puun kestävyysmerkki* tai *puun alkuperäjulistus*. Esitetty järjestelmä toimisi yhteisen tunnuksen alla, mutta jäsenmaat voisivat hoitaa oman maansa metsätalouden kestävyden toteamisen yleisperiaatteen (esim. Helsinki-prosessin kriteerit ja indikaattorit) nojalla itse parhaaksi katsomallaan tavalla (esim. alkuperämerkintä, maakohtainen sertifikaatti). (Parviainen 1997b)

3.6 Iso-Britannia

ISO-BRITANNIA		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha	2,4 (2,2 talousmetsää)
	%-maa-alasta	10
	Suojelualueita	11,1% metsäalasta (maa -alasta 0,6%)
Puun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut	8
	Vienti	0,1
	Tuonti	0,9
Puukauppatavat	Hankinta/toimitus Pystykauppa	Hankinta/toimituskauppaa vaihtelevasti
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset, yhteisöt	60 % -(kaikkiaan 45 000 metsälöä)
	Metsäteollisuus	ei tilastoida erikseen; vähän
	Valtio	40

Lähteet: Metsätilastollinen vuosikirja 1997, Cooper 1997, Finne 1996.

Metsätalous ja puun käyttö

Iso-Britanniassa on metsää 2,4 milj. ha. Viime vuosikymmeninä Iso-Britannian metsäalaa ovat tosin lisänneet laajat metsityshankkeet. Valtio (Forestry Commission) ja muut julkisyhteisöt omistavat metsäalasta 40 prosenttia. Valtion omistamista metsistä noin 95 prosenttia on taloudellisen toiminnan piirissä. Pohjoiset (Skotlannin) piirit keskittyvät puun tuottamiseen eteläisten painottaessa metsien virkistyskäyttöä.

Yksityiset henkilöt ja yhteisöt sekä teollisuus omistavat yhteensä 60 prosenttia eli noin 1,5 milj. ha. Yksityismetsistä tarjolle tulevan puun osuus on noin 40 prosenttia koko tarjonasta. Iso-Britanniassa on noin 45 000 yksityismetsänomistajaa. Metsänomistajista suurin osa omistaa hyvin pienen metsälön. Suuret yksityismetsänomistajat ovat usein sijoittajia, jotka eivät itse asu tilallaan. Näiden yksityismetsänomistajien metsistä huolehtivat metsäpalveluyritykset, joista neljä suurunta huolehtii yhteensä noin kolmasosasta kaikista yksityisesti omistetuista metsistä. (Vähäsaari 1994)

Toimitustavan mukaan tarkastellen puukauppaa käydään sekä toimitussopimus- eli hankintakauppana ja leimikko- eli pystykauppana. Toimituskaupoista tukkipuu myydään yleensä tienvierestä välittäjien toimesta tai huutokaupalla ja kuitupuu toimitettuna tehtaalle. (Mitchell ym. 1994, Cooper 1997). Vähäsaaren (1994) mukaan Iso-Britanniassa yleisin käytäntö on se, että metsänomistaja teettää korjuun urakoitsijalla.

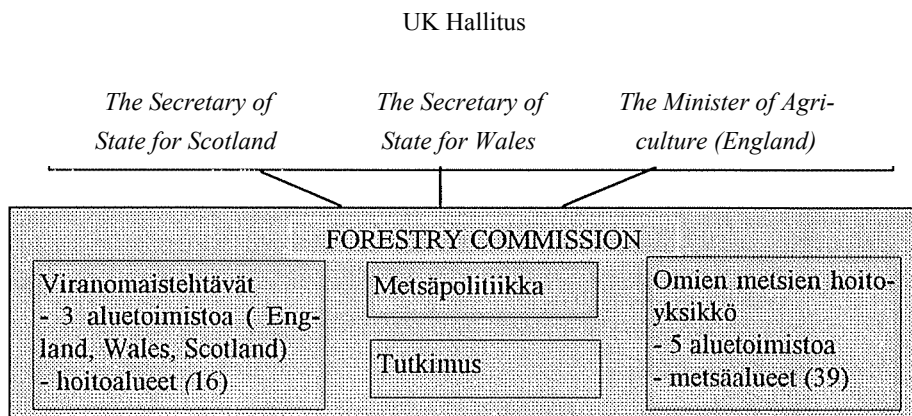
Melkein 8.5 prosenttia Iso-Britanniassa käytetyistä puutuotteista tuodaan ulkomailta (Wilson 1997). Iso-Britannia on Euroopan suurimpia sekä sahatavaran että paperin ja kartongin tuojia (Metsätilastollinen vuosikirja 1997). Vuonna 1996 Iso-Britanniassa toimi 407 sahaa, joista 82 tuotti yli 5 000 m³ sahatavaraa (Sawmill survey 1996). Vuonna 1996 sellutehtaita oli toiminnassa 4 kpl ja paperitehtaita 97 kpl (CEPI. <http://>).

Paperin ja kartongin tuotannossa keräyspaperin osuus käytetystä kuituraaka-aineesta on suuri eli 70 prosenttia (Metsätilastollinen vuosikirja 1997). Paperiteollisuudessa käytetystä massasta vain kymmenesosa on kotimaisesta puusta valmistettua (Cooper 1997).

Metsähallinto ja yksityismetsätalouden organisaatiot

Forestry Commission (FC) on hallituksen alainen organisaatio, jonka tehtävänä on metsäpolitiikan ohjaus ja toteuttaminen Isossa-Britanniassa. FC:n tehtäviin kuuluu hakkuulupien myöntäminen, hakkuiden tarkistukset sekä ympäristönsuojeluun ja metsien terveyteen liittyvä valvonta. FC:n tehtäväkenttä on jaettu kolmeen erilliseen osaan: *Policy and Resources Group* on metsäpolitiikkaa ohjaava ja kansainvälisiä metsäasioita hoitava, *The Forestry Authority* yksityismetsätaloutta valvova ja *Forest Enterprise* valtion metsien hoidosta vastaava yksikkö. FC on vastuussa toiminnastaan metsäasioista vastaavalle ministerille. (Forestry Commission, <http://>, Hellström 1993)

Tärkein yksityismetsänomistajien järjestö on *Timber Growers Association* (TGA), joka edustaa noin 2 000 yksityismetsänomistajaa tai yritystä. TGA:lla on kahdeksan alueosastoa. TGA ajaa metsänomistajien etuja niin paikallisesti kuin kansallisella ja EU-tasolla, tuottaa jäsenilleen informaatiota ja avustaa puun markkinoinnissa. *Country Landowners Association* (CLA) edustaa pääasiassa suurmaanomistajia.

Kuvio 3.6. Metsähallinto Isossa-Britanniassa.

Metsien sertifiointi ja ympäristömerkintä

Iso-Britanniassa on ainakin seuraavia aloitteita sekä jo toimivia järjestelmiä, joilla pyritään harjoitetun metsätalouden kestävyuden todentamiseen.

1. FSC-sertifiointi. Isoon-Britanniaan perustettiin maaliskuussa 1995 FSC-työryhmä laatimaan kansallisia standardeja metsien hoidolle ja käytölle. Työryhmä esitteli kolmannen versionsa kansallisiksi FSC-standardeiksi marraskuussa 1997. Puuntuottajat ovat jääneet FSC-työryhmästä ulkopuolelle.

Vuoden 1998 alussa FSC-pohjaista sertifiointia harjoitti Iso-Britanniassa kaksi FSC:n akkreditoimaa sertifiointiyritystä. Vuonna 1997 FSC-sertifioitua metsää oli Isossa-Britanniassa noin 6 000 hehtaaria. Vajaan sadan yksityismetsänomistajan metsät ovat saaneet FSC-sertifikaatin. Näistä suurimmalla osalla todentaminen on toteutettu ryhmäsertifiointina. (WWF. <http://>)

FSC-akkreditoitu sertifiointiorganisaatio Soil Association antaa oman sertifiointiohjelmansa mukaisen Woodmark-sertifikaatin metsien hoidolle ja käytölle sekä myös puutuotteille. Toinen Isossa-Britanniassa toimiva FSC:n akkreditoima sertifiointi on SGS Forestry.

Paikallisen WWF:n aloitteesta on teollisuuden syntynyt ostajaryhmä *Target 199.5+*. Ryhmän jäsenet ovat sitoutuneet tavoitteeseen siirtyä vuosituhannen loppuun mennessä markkinoimaan ja käyttämään ainoastaan tuotteita, joiden raaka-aine on peräisin FSC-sertifikaatin saaneista metsistä. Vuonna 1997 ryhmään kuului yhteensä 78 yritystä, jotka vastaavat 25 prosentin osuudesta puupohjaisten tuotteiden myynneistä Iso-Britannian markkinoilla (Patosari 1997).

2. Forestry Commission's Forest Practice Standards. Iso-Britanniassa on hallituksen aloitteesta valmisteltu ja julkaistu kansallinen metsätalouden standardi, jonka luominen aloitettiin vuonna 1995. Lähtökohtina uudelle standardille olivat Britannian metsätalouden nykytilanne ja metsävarat, kansallisen metsäpolitiikan instrumentit ja toteuttaminen sekä yleisrooppalaiset ja kansalliset metsätalouden kriteerit ja indikaattorit. Standardin kriteerit ja indikaattorit on jaettu koko maata sekä metsätalousyksiköjä koskeviksi.

Helmikuussa 1998 metsätalouden ja ympäristöjärjestöjen edustajat sopivat kansallisen *sertifioinnin tarkastusjärjestelmän (audit protocol)* kehittämistä. Riippumaton sertifiointi tulisi perustumaan Forestry Commissionin metsätalouden standardiin. Kuitenkin myös FSC:n periaatteet ja standardiluonnos katsotaan voitavan sovittaa yhteen FC:n standardin kanssa sertifiointijärjestelmän luomiseksi.

3. FICGB-Woodmark -alkuperämerkki. Iso-Britannian metsäteollisuuden järjestö, Forestry Industry Committee of Great Britain, on ollut aloitteentekijänä "Woodmark"-alkuperämerkintäjärjestelmän kehittämisessä. Yksityismetsänomistajien järjestöt kannattavat merkintää. Merkin tarkoituksena on osoittaa puolueettoman auditoinnin avulla FICGB:n jäsenten markkinoiman puun alkuperä sekä todistaa, että puu on tuotettu lainmukaisesti ja metsäviranomaisten antamien metsänhoito-ohjeiden mukaisesti. Merkin käyttö puutuotteessa edellyttää, että 90 prosenttia puuaineksesta on kotimaista ja kierrätysraaka-aine on myös Britanniassa valmistettua. Puuntuottajista noin 4 000 yksityisellä metsätalalla ja lisäksi valtion metsistä vastaavalla organisaatiolla oli vuonna 1997 merkin käyttöoikeus (Pato-saari 1997).

4. The Paper Federation on perustanut Isoon-Britanniaan Metsien sertifiointiin työryhmän, jossa osallisina ovat puun tuottajat ja maahan tuojat sekä paperin tuottajat ja markkinoijat. Työryhmä on esittänyt, että yksi kuluttajille hyvästä metsänhoidosta kertova merkki on tarpeen. Tämä merkki pitäisi työryhmän mielestä myöntää jokaiselle uskottavalle sertifiointijärjestelmälle, joka täyttää asetetut kriteerit. (CEPI 1997) Ehdotus koskee siis erilaisten sertifiointijärjestelmien harmonisointia ja yhteismitallistamista.

3.7 Ranska

RANSKA		
Metsät (metsä- ja kitumaa)	Pinta-ala, milj. ha %-maa-alasta Suojelualueita	14,2 (12,5 talousmetsää) 26 3 % metsäalasta
Puun tuotanto ja kauppa, milj. m ³ 1995	Hakkuut Vienti Tuonti	46 4,1 4
Puukauppatavat	Pystykauppa hankintakauppa	Pääosin pystyleimikoiden huutokauppaa
Metsänomistus, % metsäalasta	Yksityiset Valtio Muut julkiset	74 % - 1,3 milj. (>1 ha) metsälöä, 7 ha 10 % 16 % (pääosin kunnat)

Lähteet: Metsätalastollinen vuosikirja 1997, Peyron 1997, Finne 1996.

Metsätalous ja puun käyttö

Ranskassa on noin 1,3 milj. yksityismetsänomistajaa, jotka omistavat vähintään yhden hehtaarin metsälön (yhteensä noin 8,9 milj. ha). Keskimääräinen yksityismetsälön ala on vajaat 7 ha. Kaikkiaan vain noin 51000 yksityistä metsänomistajaa omistaa vähintään 25 ha kokoisen metsälön (yhteensä 4,3 milj. ha), loput yksityismetsälöistä ovat tätä pienempiä. Alle 1 ha kokoisia metsälöitä on 2,4 milj. kpl. Metsäteollisuus ei juurikaan omista metsää. Yksityismetsien osuus puun tarjonnasta on noin 55 prosenttia. (Peyron 1997)

Kolmannes raakapuun hakkuista on pääasiassa omaan käyttöön tarkoitettua polttopuuta. Sahateollisuus on Ranskassa merkittävin metsäteollisuuden sektori sillä perusteella, että esimerkiksi vuonna 1992 puunkäytöstä (32 milj.m³) lähes 70 prosenttia oli tukkipuuta (Peyron 1997). Ranskan metsäteollisuudessa toimii suun määrä yrityksiä. Vuonna 1996 paperi- ja sel-luteollisuudessa toimi kaikkiaan 161 tehdasta (CEPI. <http://>). Salioja on tuhansia ja niistä suurin osa on piensahoja.

Toimituspaikan mukaan jaoteltuna pystykauppa on yleisin kauppamuoto suurimmassa osassa Ranskaa (eli puun korjuu ostajan vastuulla), joskin myös toimitussopimuskauppoja tehdään (myyjä korjaa puun). Puukaupassa toimii myös välittäjiä. Valtion ja muiden julkisten metsänomistajien metsiä hallinnoiman ONF:n (*Office National des Forêts*) markkinoimasta puusta kolme neljänestä myydään huutokaupoilla tai julkisten tarjousten avulla (ONF. <http://n>). Yksityiset metsänomistajat myyvät puunsa ostajan kanssa kahdenkeskisten neuvotte-lujen tuloksena tai siten, että yhteenliittymät kokoavat myyntitarjouksia ja sopivat puuerien yhteismyynnistä. Suurempien metsänomistajien yhteenliittymät järjestävät myös huutokauppoja. (Toivonen 1997)

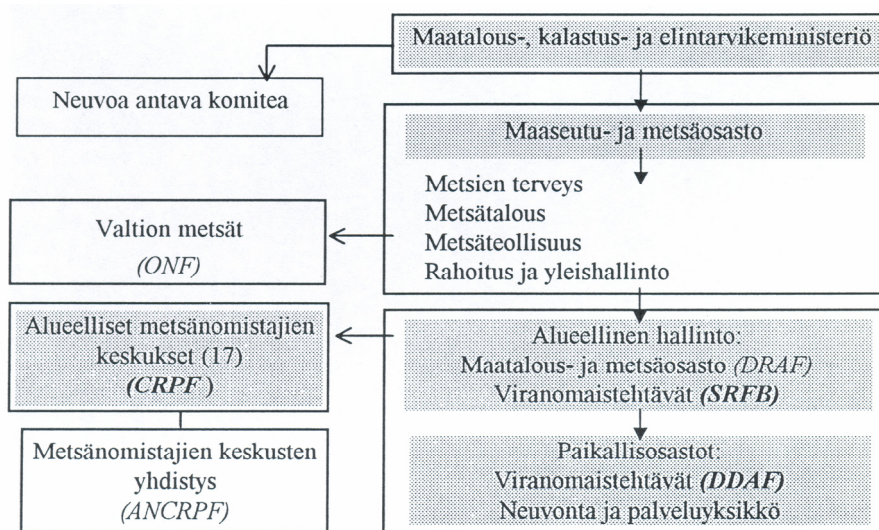
Metsähallinto ja yksityismetsätalouden edunvalvonta

Maatalous-, kalastus- ja elintarvikeministeriössä (*Ministère Agriculture et de la Pêche*) met-sähallinto on keskitetty maaseutu- ja metsäosastoon (*Direction de l'Espace Rural et de la Forêt*). Metsähallinnon alueorganisaatioita ovat 17 alueellista "metsänomistajien keskusta" (*Centres Régionaux de la Propriété Forestière, CRPF*). Nämä ovat julkisia organisaatioita, joihin metsänomistajat valitsevat edustajansa. Keskusten tehtäviin kuuluvat metsänhoidon, puuntuotannon ja markkinoinnin edistämisen lisäksi metsätaloussuunnitelmien hyväksyminen, metsänomistajien neuvonta sekä metsänomistajien välisen yhteistyön vahvistaminen.

Viranomaistehtävät, kuten hakkuiden valvonta ja rahoitustukien maksaminen, kuuluvat ministeriön alaiselle alueelliselle organisaatiolle (*Service Régional de la Foëet et du Bois, SRFB*) sekä paikallisella tasolla toimivalle organisaatiolle (*Direction Departementale l'Agri-culture et de la Forêt, DDAF*). (Grayson 1993)

Office National des Forêts (ONF) on julkinen liikeyritys, joka vastaa valtion omistami-en metsien hoidosta ja käytöstä sekä harjoittaa metsätaloutta myös julkisyhteisöjen ja yksi-tyisten puolesta niiden omistamissa metsissä. Kaikkiaan ONF hallinnoi Ranskassa 4,5 milj, hehtaarin laajuista metsäalaa ja lisäksi Ranskan ulkopuolisia metsäalueita. Markkinapuusta 40 prosenttia tulee ONF:n organisoimista myynneistä. ONF hoitaa myös virkistyskäyttöön ja suojeluun liittyviä tehtäviä. (ONE. <http:///>).

Yksityismetsänomistajat ovat järjestäytyneet alueellisesti paikallisjärjestöihin (78 kpl), joilla on valtakunnallinen keskusjärjestö *La Federation des Syndicats de Proprietaires Fo-restiers Sylviculteurs (FNSPFS)*. Järjestö pyrkii edistämään metsänomistajien etuja ja taitoja, taloudellista tietämystä, informaatioteknologian käyttöä ja puukauppaa. Myös metsäosuus-kuntia edustava liitto (*Cooperatives Forestiers Francaise*) on liittynyt FNSPFS:n jäseneksi. Metsänomistajat ovat jossain määrin järjestäytyneet myös yhteistoiminta-alueiksi, joilla on yhteistä metsäkalustoa, puunmyyntejä ja jossain määrin myös puunjalostusta. Yksityismet-sänomistajien järjestöt saavat tukea valtiolta lähinnä metsänhoidollisiin toimenpiteisiin. *Federation Nationale des Communes Forestières de France* on yhteisöjen yhteenliittymä, jonka jäsenet omistavat yhteensä 2,7 milj. ha metsää (Sustainable forest...).

Kuvio 3.7. Ranskan metsähallinnon organisaattiorakenne (*Outils de Recherche Documentaire 1997*).

Metsien sertifiointi ja ympäristömerkintä

Ranskassa on ollut kansallisia aloitteita puun ja puutuotteiden alkuperämerkintäjärjestelmistä, mutta ensisijaisesti koskien trooppista puuta (Crossley 1996). Lokakuussa 1996 perustettiin kansallinen työryhmä, jonka tavoitteena on luoda Ranskaan ja erityisesti yksityismetsiin soveltuva vapaaehtoinen kestävän metsätalouden sertifiointijärjestelmä. Tavoitteena on myös, että järjestelmä olisi sovellettavissa paitsi Ranskassa myös kansainvälisesti. Järjestelmää kutsutaan Ranskassa *ORR-järjestelmäksi* (*Organisation, Reglements, Resulte*), jolla tarkoitetaan olemassa olevilla organisaatioilla ja säännöksillä saavutettavia tuloksia kestävän metsätalouden todentamiseksi.

Ehdotettu järjestelmä perustuu ympäristöjärjestelmiin, eli se ei sisällä metsien tilaa koskevia suoritustasovaatimuksia. Järjestelmän taustalla ovat Helsinki-prosessin kriteerit ja Ranskan metsälainsäädäntö. Järjestelmään sisältyvät kestävän metsätalouden periaatteet ja vaatimukset asetetaan siis olemassa olevan lainsäädännön kanssa yhteensopiviksi. Lisäksi ympäristöjärjestelmä laaditaan siten, että se soveltuu ISO 14001 -järjestelmän vaatimuksiin, ja mahdollistaa

näin metsien sertifiointin aluetasolla ISO-järjestelmän mukaisesti. Ranskassa maatalousministeriön alainen työryhmä valmistelee parhaillaan kestävän metsätalouden kriteereitä ja indikaattoreita maan metsätaloudelle.

Sertifiointiehdotuksessa ympäristöjärjestelmä laaditaan alueellisille metsätalouden hallinto-organisaatioille, jotka hallinnoivat ja valvovat kestävän metsätalouden harjoittamista. Tämä alueellisesti määritelty ja toteutettu ympäristöjärjestelmä sisältäisi kaksi elementtiä:

1. Ympäristöarvot ja kyseisen alueen erityispiirteet huomioonottavan *alueellisen metsäpolitiikan*, joka laaditaan alueellisissa, laajapohjaisesti eri intressejä edustavassa komiteassa
2. Metsätalouden kehittämistä ja toteuttamista ohjaavan "*alueellisen metsäsuunnitelman*", joka laaditaan alueellisten metsänomistajien keskusten (*CRPF*) toimesta. Metsäsuunnitelman laadinnassa on huomioitava alueellisen metsäpolitiikan tavoitteet, jolloin eri intressitahojen tarpeet voidaan ottaa huomioon käytännön metsätalouden kehittämisessä. Alueellisissa metsäsuunnitelmissa asetetut tavoitteet on edelleen otettava huomioon *yksittäisten metsänomistajien metsätaloussuunnitelmissa*, jolloin päästään kestävyden toteuttamiseen käytännössä. (ISO/TC207 1997)

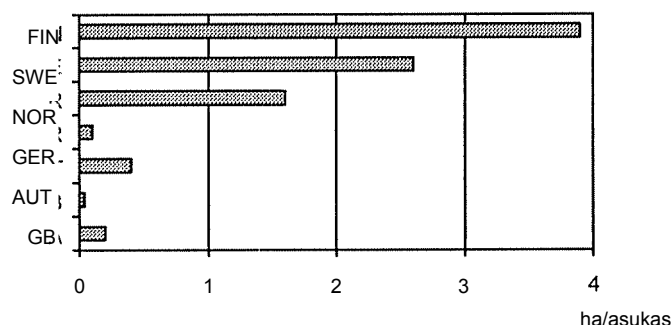
Sekä alueellisen metsäpolitiikan että alueellisen metsäsuunnitelman hyväksyy ministeriö. Alueelliset metsänomistajien keskuskeskukset hyväksyvät yksittäiset metsätaloussuunnitelmat. Paikallistasolla metsätaloussuunnitelmien toteutumista valvovat maatalousministeriön paikallisorganisaatiot.

Kehitettävän järjestelmän pohjana on siis jo käytössä oleva metsätalouden suunnittelu eli alueelliset suuntaviivat ja metsälökohtaiset metsätaloussuunnitelmat. Sertifiointijärjestelmään osallistuminen olisi metsänomistajille vapaaehtoista. Metsätaloussuunnitelma on sen sijaan voimassaolevan lain mukaan laadittava yli 2.5 hehtaarin metsälöille.

3.8 Kohdemaiden metsäsektorit - vertailu

Metsävarat

Tutkimuksen kohdemaista Suomi ja Ruotsi ovat metsäisimmät maat. Maiden kokonaismaa-pinta-alasta yli kaksi kolmasosaa on metsän peitossa. Itävaltaa lukuunottamatta (47 %) muissa tarkastelluissa maissa metsän peitossa on alle kolmasosa maa-alasta. Suomessa talousmetsää on asukasta kohden noin 4 hehtaaria ja Ruotsissa 2,6 hehtaaria. Tarkastelluista maista kaikkein vähämettäisin on Iso-Britannia, jossa myös metsää asukasta kohden on vähiten eli 0,04 hehtaaria. Vaikka Saksassa ja Ranskassa talousmetsien pinta-ala on huomattavasti Ruotsin ja Suomen metsäalaa alhaisempi, on Saksassa puuta puuston kokonaistilavuuden perusteella eniten ja Ranskassa Ruotsin jälkeen kolmanneksi eniten Euroopassa. (Metsätilastollinen vuosikirja 1997)

Kuvio 3.8. Metsämaata asukasta kohden (Metsätilastollinen vuosikirja 1.997).

Metsänomistus

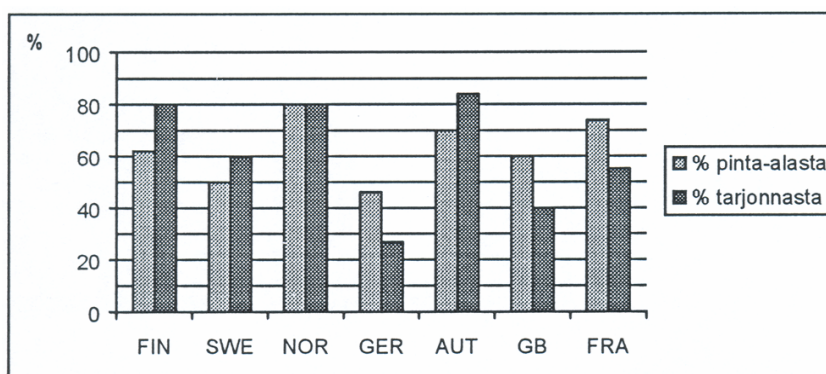
Kaikissa tarkasteltavissa maissa yksityismetsänomistajat ovat merkittävät omistajaryhmiä. Norjassa, Ranskassa ja Itävallassa metsäalasta yli 70 prosenttia on yksityisten henkilöiden omistuksessa. Suomessa ja Iso-Britanniassa vastaava osuus on noin 60 prosenttia ja Ruotsissa ja Saksassa noin puolet.

Yksityismetsät ovat myös pääasiallinen raakapuun tarjontalähde Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Itävallassa. Myös Ranskassa hieman yli puolet raaka-

puusta tulee yksityismetsistä. Sen sijaan Iso-Britanniassa 40 prosenttia ja Saksassa vain noin 30 prosenttia vuosittain käytetystä raakapuusta tulee yksityismetsistä.

Kaikkiaan tarkastelluissa maissa on noin 2,7 milj. yksityismetsälöä. Yksityismetsälöiden kokojakauma poikkeaa kuitenkin maittain. Esimerkiksi alle viiden hehtaarin kokoisia metsälöitä on Itävallassa 2/3, Suomessa 1/3 ja Ruotsissa 1/5 kaikista yksityismetsälöistä (yli 1 ha, Ruotsissa yli 0,1 ha). Ranskassa 70 prosenttia metsälöistä (yli 1 ha) on alle 4 hehtaarin suuruisia. Tarkastelun kohteena olevissa Pohjoismaissa yksityismetsälöiden keski-koko on suurempi kuin muissa tarkasteltavissa maissa.

Pohjoismaissa metsäteollisuusyhtiöillä on hallinnassaan omia metsiä ja varsinkin Ruotsissa metsäteollisuus on merkittävä metsänomistaja (38 % metsäalasta). Saksassa osavaltiot ja kunnat sekä Iso-Britanniassa valtio (Forestry Commission) ovat merkittäviä metsänomistajia ja puun tarjoajia.

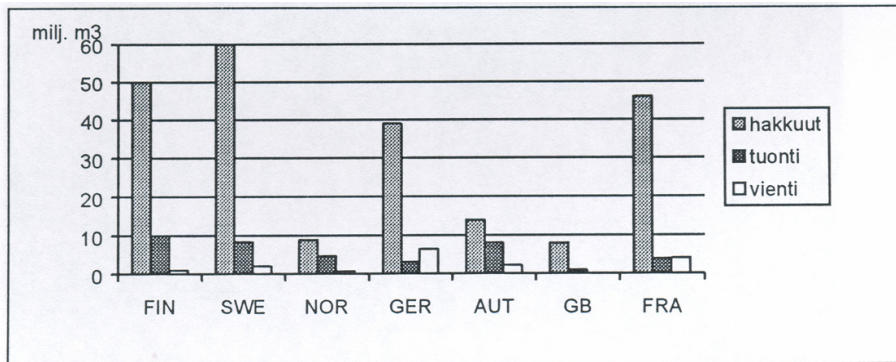

Kuvio 3. 9. Perhemetsälöiden osuus metsäpinta-alasta ja raakapuun tarjonnasta.

Raakapuun hakkuut ja ulkomaankauppa

Raakapuun hakkuiden mukaan tarkastellen Ruotsi on suurin raakapuun tuottaja Euroopassa. Myös Suomi, Ranska ja Saksa eroavat muista Euroopan maista suurilla hakkuumäärillään. Tarkasteltavista maista raakapuun hakkuut ovat pienimmät Iso-Britanniassa, missä myös metsäala on pienin. Norjassa metsäala on suurempi kuin Itävallassa, mutta hakattu raakapuumäärä on kuitenkin alhaisempi. Kotimaisen puun hankinnan lisäksi Suomeen ja Ruotsiin myös tuodaan paljon raakapuuta, pääasiassa kuitupuuta Venäjältä. Myös Itävalta toi vuonna

1995 yli 8 milj. m³ raakapuuta ja Itävalta onkin suhteessa omaan raakapuun tuotantoon merkittävin tuontipuun käyttäjä. Saksa on puolestaan raakapuun nettoviejä. (Metsätilastollinen vuosikirja 1997)

Kuvio 3.10. Raakapuun hakkuut, tuonti ja vienti vuonna 1995. (Metsätilastollinen vuosikirja 1997).

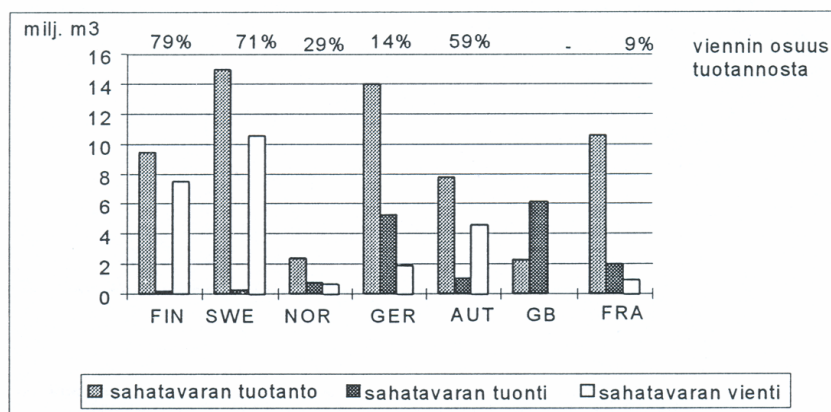
Kaikissa tarkasteltavissa maissa raakapuumarkkinoilla on puun tarjoajia runsaasti ostajiin nähden. Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa puun kysyntä, etenkin kuitupuun osalta on keskitynyt muutamaani suuriin yrityksiin ja niiden puunhankintaorganisaatioihin. Suomessa ja Ruotsissa massa- ja paperitehtaat ovat tuotannoltaan keskimäärin suurempia kuin muissa kohdemaissa (tuotanto/toimivat tehtaot). Lisäksi näissä maissa kemiallinen ja mekaaninen metsäteollisuus on voimakkaasti integroitunutta. Kaikissa kohdemaissa toimii sahateollisuudessa enemmän yrityksiä kuin kemiallisen metsäteollisuuden puolella, joten tukkipuumarkkinoilla puun ostajien lukumäärä on yleisesti suurempi kuin kuitupuun markkinoilla.

Suomessa puuta myydään yksityismetsistä suurimmaksi osin pystykauppoina. Myös Ranskassa pystykauppa on pääasiallinen kauppamuoto. Muissa tarkasteltavissa maissa yleisin kauppamuoto on hankintakauppa/ toimitus tien varteen. Tarkasteltavissa Keski-Euroopan maissa yleistä on, että puukauppaa käydään välittäjien avulla. Kaikissa kohdemaissa metsänomistajien yhteenliittymät osallistuvat raakapuun myyntiin joko välittäen puuta eteenpäin tai antamalla asiantuntija-apua tai hintatietoa. Ruotsissa metsänomistajien yhdistykset toimivat osuuskuntina, jotka ostavat jäseniltään puuta edelleen välitettäväksi. Saksassa, Itävallassa ja Ranskassa metsänomistajien yhteenliittymät/ alueelliset metsävi-

ranomaiset järjestävät yhteismyyntejä usean myyjän (yksityiset, julkiset) puolesta.

Metsäteollisuuden tuotanto, puun käyttö ja ulkomaankauppa

Euroopassa suurimmat sahatavaran tuottajamaat ovat Ruotsi, Saksa, Ranska, Suomi ja Itävalta. Ruotsi ja Suomi vievät yli 70 prosenttia tuotannostaan ulkomaille ja vienti suuntautuu suurimmaksi osaksi Keski-Euroopan maihin. Ruotsi onkin Kanadan jälkeen havusahatavaran toiseksi suurin viejä maailmassa. Myös Itävallassa tuotetusta sahatavarasta suurin osa menee vientiin ja tärkein vientimaa on Italia. Iso-Britannia ja Saksa ovat puolestaan Euroopassa suurimpia sahatavaran tuojamaita.

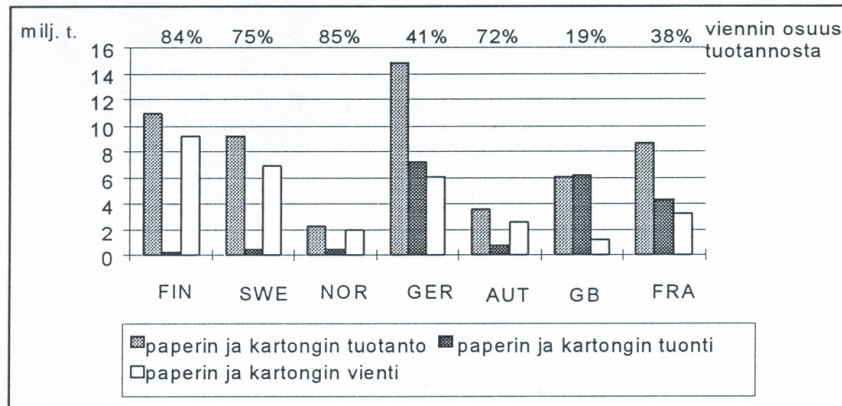

Kuvio 3.11. Sahatavaran tuotanto, tuonti ja vienti vuonna 1995 sekä viennin osuus tuotannosta maittain. (Metsätalastollinen vuosikirja 1997)

EU:n alueen paperin ja kartongin tuotannosta Saksa tuottaa viidenneksen, Suomi 16 prosenttia, Ruotsi ja Ranska noin 13 prosenttia kumpikin. Suomi on kuitenkin Kanadan jälkeen maailman toiseksi suurin paperin ja kartongin viejämaa. Myös Ruotsissa, Norjassa ja Itävallassa tuotetusta paperista ja kartongista suurin osa menee vientiin. Suuresta tuotannosta huolimatta Saksa on myös suuri paperin ja kartongin tuojia. Ruotsi ja Suomi ovat myös suurimpia sellun viejiä

Euroopassa, kun puolestaan Saksaan, Ranskaan ja Iso-Britanniaan tuodaan paljon sellua ulkomailta kotimaan paperiteollisuuden käytettäväksi.

(Metsätilastollinen vuosikirja 1997)

Kuvio 3.12. Paperin ja kartongin tuotanto, tuonti ja vienti vuonna 1995 sekä viennin osuus tuotannosta maittain. (Metsätilastollinen vuosikirja 1997)

Metsäteollisuuden tuotanto painottuu vientimarkkinoille kaikkein eniten Suomessa ja Ruotsissa. Myös Itävallan ja Norjan tuotannosta suuri osa menee vientiin. Metsäteollisuuden osuus kokonaisviennistä on kohdemaista suurinta Suomessa. Vuonna 1995 Suomessa metsäteollisuuden osuus kokonaisviennin arvosta oli 34 prosenttia, kun se Ruotsissa oli 17 prosenttia ja Itävallassa 10 prosenttia. Muissa kohdemaissa vastaava osuus on vain muutaman prosentin,

Seuraavalla sivulla taulukossa 3.1 esitetään yhteenveto maiden metsällisten piirteiden yhtäläisyyksistä ja eroista. Maita luokitellaan erityisesti pitäen silmällä metsien ympäristömerkintään vaikuttavia seikkoja. Selvimmät erot syntyvät yksityismetsien puuntuotannon, koko metsäsektorin kansantaloudellisen merkityksen ja metsäteollisuuden vientisuuntautuneisuuden perusteella,

Taulukko 3.1. Yhteenveto metsätalouden, metsäteollisuuden ja metsäballinnon kansallisista piirteistä subteessa toisiinsa.

METSÄTALOUS	SUOMI	RUOTSI	NORJA	ITÄVALTA	SAKSA	RANSKA	ISO-BRITANNIA
<i>Metsätalouden rooli</i>	Erittäin metsäiset maat		Metsää 1/3	Metsää 1/2	Metsää 1/3		Vähän metsää
<i>Puuntuotannon määrä</i>	Merkittävää		Vähäisempää	Merkittävää			Vähäisempää
<i>Yksityismetsät puun tarjonnassa</i>	Hyvin merkittäviä	Merkittäviä	Hyvin merkittäviä		Melko merkittäviä		Suurmetsälöt tärkeitä
<i>Yksityismetsälöiden rakenne</i>	Metsälöt melko pieniä			Metsälöt hyvin pieniä ja omistus pirstoutunutta			
METSÄTEOLLISUUS							
<i>Osuus BKT:sta, %¹</i>	noin 3-6 %				noin 2 %		
<i>Viennin merkitys</i>	VIENTI TÄRKEÄÄ				KOTIMARKKINAT TÄRKEÄT		
<i>Painopiste</i>	KEMIALLINEN			MEKAANINEN	Mekaanisella suuri merkitys metsätalouden kannalta		Ei selvää painotusta
METSÄHALLINTO							
<i>Rakenne:</i>	Monitasoinen	Monitasoinen		Monitasoinen	Vaihtelee osavaltioittain, rooli kuitenkin vahva	Hyvin monitasoinen ja hajautunut. Välillinen julkinen hallinto	Keskittynyt FC:llä vahva rooli
<i>Metsänomistajat mukana yksityismetsätalouden hallinnossa, välillinen julk. hallinto</i>	välillinen julkinen hallinto			välillinen julkinen hallinto			
OLETUKSET sertifiointiin lähtökohdista maittain	Vientimarkkinat keskeisiä (erityisesti Suomi ja Ruotsi) Suomi ja Itävalta: Hallinnon ja metsänomistajien yhteistyö kehittämissä tärkeää				Kotimarkkinat keskeiset Ranska: Hallinnon ja metsänomistajien yhteistyö kehittämissä tärkeää		

¹ OECD. National accounts 1981-1991.

4. EUROOPAN UNIONI JA METSIEN SERTIFIOINTI

4.1 EU:n toimintalinjat metsäsektorilla

Euroopan unionin perustamissopimukseen (Rooman sopimus, Maastrichtin sopimus) ei sisälly yhteistä metsäpolitiikkaa. EU-lainsäädännössä on monia metsäsektoriin vaikuttavia säädöksiä liittyen metsitykseen, metsien suojeluun, tutkimukseen ja metsätalouden informaatiojärjestelmä EFICS:iin. EU:n toimenpiteille metsäsektorin suhteen on määritelty tavoitteita esimerkiksi vuodelta 1989 peräisin olevassa metsätalouden toimintaohjelmassa (*Forestry Action Plan*). EU:n metsäsektoria koskevaa päätöksentekoa liittyy maatalous-, ympäristö-, kauppaa-, talous- ja raha-, työllisyys-, energia-, alue-, ja kilpailupolitiikan muotoiluun ja toteutukseen. (Suomen EU-metsäpolitiikan tavoitteet 1997)

Yhteisen metsäpolitiikan kehittäminen ei ole saanut Euroopan unionin maissa kannatusta. Kuten useat muutkin maat, Suomi on kannattanut EU-tason metsäpolitiikassa *lähipäättösperiaatteen* noudattamista. Tällöin pääsääntönä on, että metsäpolitiikkaa tehdään kansallisella tasolla, jotta voidaan ottaa huomioon jäsenmaiden metsäsektoreiden erikoispiirteet. Poikkeuksena ovat sellaiset kaikkia jäsenmaita koskevat metsäasiat, joissa yhteisin toimenpitein katsotaan päästävän kansallista päätöksentekoa parempaan lopputulokseen. (Suomen EUmetsäpolitiikan tavoitteet 1997)

Yhteinen koordinointi metsäasioissa on kuitenkin katsottu tarpeelliseksi. Tätä varten on laadittu mietintö, jossa pyritään linjaamaan EU-tason yhteistyö metsäasioissa. Tammikuussa 1997 parlamentti äänesti tämän EU:n metsästrategiaehdotusta (*European Union's Forestry Strategy, "Thomasin raportti "*) koskevan mietintöluonnoksen puolesta. Näin ollen Maastrichtin sopimukseen sisältyvän aloitteentekomahdollisuuden mukaisesti komission tulee vuoden 1999 tammikuuhun mennessä esittää EU:n metsästrategiaa koskeva lainsäädäntöehdotus. (esim. Gluck 1997)

Euroopan metsästrategia-mietintö perustuu seuraaviin periaatteisiin ja tavoitteisiin:

- Metsien kaupallinen hyödyntäminen on etusijalla ja metsien muu käyttö integroidaan tähän tavoitteeseen.
- Yhteisön metsäpolitiikkaa koordinoivien EU:n toimenpiteiden tulee olla kansallisiin politiikkoihin nähden toissijaisia ja täydentäviä (metsästrategian ta-

voitteiden asettelu kansallisesti ja EU:n tasolla, EU:n ja jäsenvaltioiden vastuualueiden määrittäminen, menettelyt teknistä yhteistyötä varten, yhteys metsästrategian ja yleisten politiikkojen välille).

- EU:n ja jäsenvaltioiden tekemien ympäristösitoumusten kunnioittaminen (esim. Helsinki ja Rio -sopimukset).
- Metsänomistajien omistusoikeuden kunnioittaminen. (Thomas 1996)

EU:n toiminta metsäsektorilla jakautuu monen pääosaston, yksikön ja toimielimen kesken. Komission pääosastoista metsäasioita käsitellään ainakin *maatalouden* (DG VI), *teollisuuden* (DG III), *kilpailuasiain* (DG IV), *ympäristön, ydinturvallisuuden ja väestönsuojelun* (DG .XI), *kehitysyhteistyön* (DG VIII), *tieteen, tutkimus- ja kehityspolitiikan* (DG XII), *ulkosuhteiden* (DG IB) sekä *energian* (DG XVII) pääosastoilla.

Tärkeimmät metsätaloutta koskevia päätöksiä valmistelevat toimielimet ovat maatalouden pääosaston *maaseudun erityistoimenpiteet- nimisen* yksikön metsätoimisto ja lähinnä tämän esitysten pohjalta asioita käsittelevä *pysyvä metsäkomitea*, joka perustettiin vuonna 1989 osana metsätalouden toimintaohjelmaa (*Forestry Action Programme*). Pysyvä metsäkomitea koostuu jäsenmaiden lähettämistä ministeri-tasoisista metsäasiantuntijoista. Se toimii hallintokomiteana päätettäessä mm. seurantahankkeiden rahoittamisesta ja myös metsäpoliittisen keskustelun foorumina erityisesti kansainvälisissä metsäasioissa. Vuoden 1998 alussa perustettiin maatalouden pääosastoon *neuvoa-antava metsäkomitea*, jossa ovat edustettuina metsänomistajien ja metsäteollisuuden lisäksi mm. luonnonsuojelujärjestöt, metsäalan työntekijät, taimitarhat, metsää omistavat kunnat ja valtion metsät jne. Komitean on tarkoitus kokoontua 1-2 kertaa vuodessa ja se voi lisäksi asettaa työryhmiä.

Teollisuuden pääosaston yhteydessä toimii *metsäteollisuusyksikkö*, mikä on keskittynyt metsäteollisuuden kilpailukykyä koskevaan politiikkaan. Kilpailuasioiden pääosaston tehtävänä on puolestaan yhtenäisen kilpailupolitiikan luominen ja toteuttaminen EU:ssa (esim. puukaupan sopimusjärjestelmä). Ympäristöasioita hoitavan pääosaston alaisen toimii mm. *ympäristömerkintäkomitea*, joka valmistelee ekomerkinään liittyviä säädöksiä.

4.2 Metsien sertifiointi ja toimenpiteet Euroopan komissiossa

Yleistä

EU:ssa kiinnostus kestävän metsänhoidon ja -käytön sertifiointiin ja siihen perustuvaan metsäteollisuustuotteiden merkintään on nousussa. Euroopan komissiossa aktiivisimmat osallistujat ovat olleet teollisuuden, maatalouden, kehitys yhteistyön ja ympäristöasioiden sekä ulkosuhteiden pääosastot. Metsien sertifiointiin käynnistyneen keskustelun aluille saattavina tekijöinä olivat mm. pyrkimys tukea metsätalouden kestävyttä trooppisissa metsissä ja edistää metsäntuotteisiin liittyvän ympäristötiedon välittämistä kuluttajille. Lisäksi keskustelua on herätetty esittämällä, että myös yhteisön alueen metsien käsittelyä tulisi parantaa ympäristöasiat aikaisempaa enemmän huomioonottavampaan suuntaan. (Dubois yrn. 1995).

EU on toteuttanut kestävän metsätalouden edistämispolitiikkansa mm. rahoittamalla erilaisia projekteja. Näistä sertifiointiin ovat liittyneet sertifiointin kehittäminen Afrikassa (WWF: *Promotion of Sustainable Forest Management in timber producing countries of Western and Central Africa*). Rahallisesti on tuettu myös FSC:n käynnistämistä sekä CIFOR:n toimintaa kestävän metsätalouden kriteerien ja indikaattoreiden testauksissa.

Euroopan komissio listasi vuonna 1996 EU-tasolla toteutettavaa metsien sertifiointia koskevat politiikkavaihtoehdot seuraavasti:

1. *Sertifiointi jätetään markkinavoimien tehtäväksi yhteisön myötävaikutuksella. Yhteisö osallistuu mm. tuottamalla tietoa, järjestämällä keskustelutilaisuuksia ja pysyvän keskustelufoorumin eurooppalaisille sidosryhmille sekä rahoittamalla tutkimusta ja kehitystyötä.*
2. *Yhteisö vaikuttaa aktiivisesti kestävän metsänhoidon standardien kehittämiseen ja määrittämiseen, minkä jälkeen näitä standardeja voitaisiin käyttää sertifiointin pohjana.*
3. *Yhteisö toteuttaa EU-tason sertifiointijärjestelmän joko suosituksen (kukin maa saa itse päättää), direktiivin lainsäätämishoje jäsenvaltioille) tai asetuksen (määrää direktiiviä tiukemmin sertifiointia myöntämisperusteet) keinoin. Järjestelmä voitaisiin toteuttaa koordinoimalla kansallisia järjestelmiä tai kehittämällä yhtenäisen EU-sertifiointijärjestelmän.*
4. *Yhteisö harkitsee muiden välineiden käyttöä joko yhdessä tai erikseen, kuten kaupan liittyviä toimia tai metsien rekisteröintiä. (Wall 1997)*

Tässä yhteydessä on esitetty muuri muassa ehdotus niin kutsutusta Wood passport-järjestelmästä, jonka puitteissa EUn alueella markkinoitavalle puulle myönnettäisiin tietyn edellytyksin merkki, jonka yhteydessä myös puun kasvatukseen liittyvät ekologiset tekijät tulisivat huomioituiksi. Niin kutsuttua metsälöiden rekisteröintiä on selvitetty Belgiassa. (Wall 1997)

Suhtautuminen metsien sertifiointiin ja toimenpiteet Euroopan komissiossa

Komissiolle ei ole kokonaisuutena virallista kantaa sertifiointikysymykseen, vaan suhtautuminen vaihtelee pääosastoittain, Sertifiointin roolista, tarpeellisuudesta ja asian lähestymistavoista on poikkeavia näkemyksiä myös pääosastojen sisällä

Komission pääasiallinen toimintamalli sertifiointikysymyksissä on ollut se, että eri osapuolia autetaan pääsemään keskusteluyhteyteen ja tiedotetaan sertifiointiin liittyvistä asioista. Vuonna 1997 metsien sertifiointiin on kuitenkin ainakin joissakin pääosastoissa otettu aktiivisempi asenne.

Tämän selvityksen puitteissa tehtyjen komission virkamiesten haastattelujen perusteella seuraavien parin vuoden kuluessa (siis noin vuoteen 2000-2002) ei yleisesti odoteta metsien sertifiointin laajaa yleistymistä Euroopassa. Sen sijaan erityisesti kehitysyhteistyön puitteissa sertifiointia kohtaan vaikuttaa olevan kasvavaa kiinnostusta. Komission rahoitettavaksi esitetään myös jatkuvasti kasvava määrä hankkeita, joissa metsien sertifiointi on jollakin lailla mukana. Yleisesti ottaen ympäristöongelmia pidetään vakavina, mutta ei kuitenkaan välttämättä EU-alueen metsiin ja metsätalouteen liittyviä ympäristöongelmia. Useissa haastatteluisissa tuli esiin ajatus, että sertifiointi ei ole erityisen tarpeellinen EU:n alueen metsien kestävyyden turvaamiseksi ekologiselta kannalta. Kuluttajien ympäristötietoisuuden oletetaan lisääntyvän, mutta kuluttajien kiinnostusta esimerkiksi maksaa vihreää hintalisää kuitenkin epäillään. Sertifiointiin liittyvät kustannukset nähdään ongelmaksi Euroopan pienipiirteisessä perhemetsänomistukseen perustuvassa metsätaloudessa.

DG IB Ulkosuhteet

DG IB:ssä sertifiointin kehittäminen trooppisissa maissa on nähty tärkeänä, mutta ei ainoana välineenä metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseksi. Tähän liittyvää toimintaa ohjaamaan on luonnosteltu puiteohjelma (ks. **DG V111 toiminta**).

Esimerkiksi sellainen näkemys on esitetty, jonka mukaan EU:n tehtäväksi nähdään kaupankäynnin tasapuolisuudesta huolehtiminen ja siksi metsien sertifiointin vaatiminen tropiikin mailta edellyttäisi myös Euroopan metsien sertifiointia. FSC-sertifiointijärjestelmää tukee se, että kesällä 1997 se oli ainoa operationalisoitu järjestelmä, joskaan sitä ei vielä pidetä pienmetsälöihin soveltuvana. Metsien sertifiointia (FSC-pohjainen sertifiointi) koskevaa tutkimustyötä tropiikissa on rahoitettu ja rahoitetaan parhaillaan (1997). EU:a ei pidetty sopivana metsien sertifiointin toteuttajana, mutta ehkä toimintatapojen ja prosessien kehittäjänä.

DG III Teollisuus

DCY III:lla ei ollut kesällä 1997 virallista kantaa metsien sertifiointiin. Sertifiointia seurataan ja useanlaisille ratkaisuille ollaan avoimia. DG III tavoitteena on periaatteessa huolehtia siitä, ettei mitään sellaisia ratkaisuja tule, jotka rajoittaisivat teollisuustuotteiden (tai raakapuun) kauppaa. DG III:n sisällä on keskusteluryhmiä sertifiointista. Mihinkään aloitteisiin tai toimenpiteisiin ei ryhdytä ilman jäsenvaltioilta tulevaa aloitetta.

Metsien ekologisen kestävyyden kannalta sertifiointi voi olla joissakin maissa tai maanosissa tarpeellinen, mutta todennäköisesti ei nykyisellä EU:n alueella. Sertifiointi voi edistää metsien kestävyyttä vain yhdistettynä muihin toimenpiteisiin. Tästä syystä sertifiointi ei nousse merkittäväksi välineeksi Euroopan metsien ekologista kestävyyttä turvattaessa. Metsäteollisuuden motivaatio sertifiointiin vaihtelee alueittain. Teollisuus lienee kuitenkin valmis ryhtymään sertifiointiin, jos kuluttajat näin vaativat.

DG IV Kilpailu

EU:n kilpailulainsäädäntöä voidaan soveltaa metsien sertifiointiin tai muihin ympäristömerkkeihin ja näihin liittyvään toimintaan, kun kyse on yritysten tai näiden yhteenliittymien toiminnasta, joka saattaa vaikuttaa EU:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja jonka tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estyminen tai vääristyminen sisämarkkinoilla. Kilpailusääntöjen mukaan sertifiointijärjestelmiä, joihin kuuluu sopimus puuraaka-aineen ja jatkojalosteiden merkinnästä voidaan tarkastella kuten sopimuksia yhteisen laatumerkin käytöstä, vaikka metsäsertifikaatti ei vaikutakaan tuotteiden suorituskykyyn. Silloin, kun yhteinen laatumerkki on

kaikkien niiden kilpailijoiden, joiden tuotteet täyttävät merkin käytölle asetetut objektiiviset laatuvaatimukset, käytettävissä yhtäläisin edellytyksin, tällaiset sopimukset eivät yleensä rajoita kilpailua. Oikeutta käyttää merkkiä ei kuitenkaan saa sitoa mihinkään velvoitteisiin, kuten esimerkiksi tuotantoon, markkinointiin tai hinnanmuodostukseen liittyviin sitoumuksiin.

EU:n yhteismarkkinoilla kilpailua rajoittavat sopimukset tai vastaavat menettelyt (kilpailulain artikla 85) ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttö joko koko markkinoilla tai näiden olennaisella osalla (kilpailulain artikla 86) ovat pääsääntöisesti kiellettyjä. Sertifiointin osalta huomion kohteena on se, sulkeeko yritysten tai näitten yhteenliittymien sopimus tietyn merkintätavan tai yleensä sertifiointimerkin vaatimisesta pois muita vaihtoehtoja. Ainoa toistaiseksi EU:n kilpailuviranomaisille tuotu asia sertifiointiin liittyen on Target 95+ -ostajaryhmän toiminta Iso-Britannian markkinoilla eli toisin sanoen näiden yritysten sitoutuminen ostamaan huomattavan ja kasvavan osan tarvitsemistaan metsäteollisuustuotteista ja puuraaka-aineesta näiden FSC-sertifiointia edellyttäen. Asian käsittely oli vielä keväällä 1998 kesken. Kilpailun kannalta merkittävä sertifioidun puun markkinoihin liittyvä kysymys on esimerkiksi markkinainformaation yhtäläinen saatavuus kaikille markkinaosapuolille.

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyen on sertifioidun puun markkinoilla eräs tarkkailtava asia kustannusten siirtyminen tuottaja-prosessoijakelija-kuluttaja -ketjussa (kilpailullisten markkinoiden oletus). Jos sertifiointi esimerkiksi nostaa puuntuottajan kustannuksia, mutta sertifioidun tuotteiden hinta ei nouse, voi tämä olla indikaatio määräävästä markkina-asemasta jollakin/joillakin ketjun jäsenillä.

DG VI Maatalous

DG VI:ssa nähdään erääksi potentiaaliseksi ratkaisuksi sertifiointikysymykseen EU-laajuisen kehysjärjestelmän, joka pohjaisi Helsinki-prosessin tuloksena määritellyille kestävän kehityksen linjauksille. Tosin näitä tulisi muokata metsänhoitoyksikkökohtaisiksi ja edelleen soveltaa maakohtaisesti. Keväällä 1998 Suomi on tehnyt aloitteen DG VI:lle metsien sertifiointin EU-kehityksen kehittämistyön käynnistämisestä.

Sertifiointin tarpeellisuudesta ei ole kuitenkaan varmuutta. Toisaalta hallitsematon kehitys ja useiden erilaisten järjestelmien syntyminen tekee

tarpeelliseksi entistä suuremman koordinoitua EU-tasolla sertifiointijärjestelmien kehittämisessä.

DG VIII Kehitysyhteistyö

DG VIII vastaa EU:n kehitysyhteistyöstä ACP-maiden kanssa (Afrikka, Karibian alue ja Tyynenmeren maat). DG VIII toiminta metsien sertifiointia koskien rajoittuu tähän yhteistyöhön. Tässä EU:n kehitysyhteistyössä metsien sertifiointista on tullut eräs mahdollisena pidettävä keino kestävän metsätalouden edistämiseksi trooppisissa maissa ja tätä edistetään muun muassa rahoittamalla erilaisia projekteja yhteistyön kohdemaissa. Vuonna 1995 lisättiin *Lomé'n sopimukseen* protokolla, jonka mukaisesti Euroopan komissio ja jäsenmaat sopivat keskittyvänsä ACP-maiden yhteistyössä "tukemaan sertifiointijärjestelmien määrittelemistä ja kehittämistä trooppisista metsistä peräisin olevalle puulle pitäen mielessä metsien kestävän hoidon ja käytön periaatteet osana kansainvälisesti harmonisoitavia, kaiken puun kattavia sertifiointijärjestelmiä" (Council regulation (EC) No 3062/95 20.12.1995, Artikla 4). DG VIII on myös kehittänyt metsäsertifiointiin liittyvää tiedontarjontaa yhdessä Euroopan Metsäinstituutin (EFI) kanssa. Lisäksi DG VIII on yhdessä DG IB:n kanssa luoinmostellut ja edelleen kehittää metsien sertifiointiin liittyvää toimintaansa ohjaavaa puiteohjelmaa (FCAG Papers 1 & 2, DG-VIII Forest Certification Strategy).

DGX I Ympäristö, ydinturvallisuus ja väestönsuojelu

Pääosastossa DG XI käsitellään ympäristökysymyksiä maailmanlaajuiselta kannalta. Metsäasioissa keskeisiä kiinnostuksen kohteita viime vuosina ovat olleet metsien sertifiointi ja kansainvälisten metsäsopimusten kehittäminen. Myös EMAS järjestelmän kehittäminen kuuluu DG XI:n toimintaan. Pääosasto on rahoittanut metsien sertifiointiin liittyviä hankkeita, joiden tavoitteena on ollut sertifiointin vaikutusten analysointi ja eri intressiryhmien välisen yhteistyön edistäminen. Mitään sertifiointijärjestelmää ei preferoida. Yhteydenpitoa komission pääosastojen välillä metsien sertifiointiin liittyen on myös organisoitu. Pääosastossa on myös keskusteltu mahdollisesta mallista Euroopan tason kehykseksi metsien sertifiointille.

DG XII .Tutkimus

DG X11 on asettanut maatalouden ja kalatalouden tutkimusohjelmassaan (FAIR) yhdeksi pääpainopisteeksi tukea tutkimusta, joka liittyy metsien kestävän hoidon ja käytön kehittämiseen, ja tähän liittyvien kriteerien ja indikaattorien kehittämiseen. Toistaiseksi on kuitenkin rahoitettu vain muutamia projekteja.

Sertifiointi nähdään tässä pääosastossa markkinapohjaiseksi työkaluksi, jolla voidaan tuoda metsien kestävän hoidon ja käytön ajatusta esiin. Sertifiointin vaikutuksia Euroopassa tulisi tarkastella ja punnita syvällisesti erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen valossa. Toistaiseksi ei ole riittävästi tietoa todellisesta sertifioituihin puutuotteisiin kohdistuvasta markkinakysynnästä, jotta voitaisiin perustellusti puoltaa sertifiointia tai pitää sitä tarpeettomana Euroopassa.

5. MAANOMISTAJIEN EUROOPPALAISET KATTOJÄRJESTÖT JA METSIEN SERTIFIOINTI

CEPF

Euroopan metsänomistajien liitto CEPF, *Confederation of European Forest Owners*, on kansallisten metsänomistajajärjestöjen katto-organisaatio Euroopan unionin alueella. Jäseninä ovat metsänomistajajärjestöt Itävallasta, Belgiasta, Tanskasta, Suomesta, Ranskasta, Saksasta, Iso-Britanniasta, Kreikasta, Irlannista, Luxemburgista, Alankomaista ja Espanjasta. Sveitsi, Norja ja Unkari ovat "liitännäisjäseniä". CEPF perustettiin vuonna 1996 aiemmin (vuodesta 1961) toimineen EEC:n *alueen Metsänomistajajärjestöjen keskuskomitean* tilalle.

CEPF ei ole periaatteessa sertifiointia vastaan, mutta ei myöskään pidä sertifiointia kestävänsä metsätalouden toteutumisen kannalta tarpeellisena EUMAissa. Kansalliset lait riittävät turvaamaan tämän, kun nämä noudattavat kansainvälisten sopimusten (mm. RIO ja Helsinki) kriteerejä ja periaatteita (Crochet 1996). Jäsenjärjestöjen suhtautumisessa on kuitenkin selviä eroja.

Sertifiointi saattaisi olla metsätalouden kestävyydelle eduksi, sillä se voisi herättää suuren yleisön huomiota ja lisätä tietämystä metsäkysymyksistä ja metsätalouden kestävyuden tärkeydestä. Järjestö ei kuitenkaan kannata mitään tunnettua sertifiointijärjestelmää. Sertifiointin tulisi järjestön mielestä olla toteutettu niin, että se huomioi kansalliset olosuhteet ja eroavaisuudet metsätaloudessa ja metsäluonnossa. Mahdollisen sertifiointijärjestelmän päätöksentekooelimitys tulisi olla kaikki asianosaiset tahot riittävästi edustettuina.

Järjestö näkee nyt tunnetut sertifiointimenettelyt jopa vahingollisiksi yksityismetsätaloudelle sekä kustannussyistä että siksi, että vain pienen osan puusta saadessa sertifikaatin saattaisi koko muu osa puusta saada negatiivisen leiman. Tämä voisi vähentää puun ja puuhun perustuvien tuotteiden kysyntää, uusiutumattomista raaka-aineista valmistettujen tuotteiden hyväksi. Todellista kysyntää sertifioituille tuotteille ei arvioida suureksi.

CEPF katsoo, että jos kuitenkin sertifiointi tai esimerkiksi kansallisesti hyväksytyihin kestävänsä metsätalouden kriteereihin perustuva puun alkuperämerkki nähdään välttämättömäksi kuluttajien informoimiseksi kestävästä metsätaloudesta, olisi EU:n tasolla toteutettu järjestelmä paras vaihtoehto, jolloin järjestelmän kontrollointi ja valvonta toteutettaisiin Euroopan komissiossa. Esimerkiksi kansalliset

Helsinki-prosessin kriteereihin ja indikaattoreihin, joita sovellettaisiin maakoh-
taisesti. (Crochet 1996)

USSE

USSE (*Union des Sylviculteurs du Sud de l'Europe*) edustaa Etelä-Euroopan metsän-
omistajia. USSE katsoo, että kansalliset lait ja ohjeet takaavat metsätalouden kestä-
vyyden. Sertifiointi esimerkiksi kustannusvaikutustensa vuoksi nähdään eurooppa-
laiseen yksityismetsätalouteen huonosti soveltuvaksi ratkaisuksi. Järjestö ei ole kui-
tenkaan ehdottomasti sertifiointia vastaan, (ELO/USSE *Lécocertification, garantie*
de la gestion durable des Forêts en Europe?), mutta sertifiointissa halutaan tehtä-
väksi selvä ero luonnonmetsien ja viljelymetsien välillä. Järjestö kannattaa kestävän
metsätalouden kriteerien kansainvälistä harmonisointia.

Järjestössä pelätään sertifiointin kustannuksia pienmetsälövaltaisissa Euroopan
maissa samoin kuin puun kilpailukyvyn alentumista muihin materiaaleihin nähden.
Sertifiointi nähdään ensisijaisesti markkinointityökaluksi vientiteollisuudelle. Tässä
mielessä epäillään myös, että sertifiointi voisi aiheuttaa ongelmia kaupan kilpailulli-
suudessa (Martres 1996).

EI.O

ELO:n (*European Landowners Organisation*) tehtävä on eurooppalaisten maanomistaji-
en asioiden edustaminen Euroopan unionissa. Esimerkiksi yksityistä omistusoikeut-
ta koskevat asiat ovat järjestön keskeistä kiinnostuksen aluetta.

Järjestön kanta on yhtenevä USSE:n kanssa (yhteinen julkaisu asiasta,
ks. edellä). ELO:n mukaan kansalliset metsälait ja säännökset takaavat EU:n jäsen-
valtioissa metsätalouden kestävyys. Jäsenvaltioiden tulisi kuitenkin lainsäädän-
nössään huomioida kansainvälisesti sovitut kestävyysperiaatteet (Helsin-
ki-prosessin kriteerit). Kansalliset viranomaiset voisivat valvoa metsänhoitosuunni-
telmien tekoa.

Järjestö ei periaatteessa vastusta sertifiointia. Nykyisin tarjolla olevat sertifiointi-
järjestelmät eivät kuitenkaan ole järjestön mukaan tyydyttäviä; ne ovat muun mu-
assa liian kalliita pienmetsälöille (FSC & ISO). Kustannukset nähdään koko sertifi-
ointin keskeisenä ongelmana. Lisäksi useiden olemassaolevien

sertifiointialoitteiden vuoksi ei Euroopan laajuista metsien sertifiointia pidetä todennäköisenä.

Sertifioinnin merkitys metsäntuotteiden kysynnässä ei ole järjestön mukaan tällä hetkellä riittävästi selvillä ja sertifiointin kustannusvaikutukset voivat vaikeuttaa puun kilpailuasemaa uusiutumattomiin raaka-aineisiin verrattuna. Tästä syystä mahdollisen sertifiointin kustannusten tulisi olla alhaiset. Toisaalta jos sertifiointista tulee metsäntuotteiden kysynnän edellytys, ei sertifiointille liene vaihtoehtoja. Järjestössä pelätään, että Euroopassa sertifiointin kustannukset jäävät metsänomistajien maksettavaksi.

Jos sertifiointi toteutetaan, se tulisi järjestön mielestä hoitaa julkishallinnon organisaatioiden toimesta eikä yksityisten yritysten tai ympäristöjärjestöjen toimesta. Alkuperämerkki voi toisaalta taata puun kestävän metsätalouden alkuperän, jos kansalliset metsänhoidon ja -käytön lait ja säännökset takaavat tämän. (mm. Dunn 1996)

COPA/COGECA

COPA (*Committee of Agricultural Organisations in the European Union*) ja COGECA (*General Committee for Agricultural Co-operation in the European Union*) ovat maanviljelijöiden ja maataloudellisten osuuskuntien kattojärjestöt Euroopan unionin alueella. Näistä COPA edustaa maanviljelijä-metsänomistajia maataloustuottajien kansallisten järjestöjen kautta.

Vuoden 1998 alussa COPA:n metsätyöryhmä päätti lähteä ajamaan pienmetsätalouteen sopivaa sertifiointimallia. Sertifioinnin raamina voisi olla joko EU:n tai Euroopan metsäinklusterikokouksen alainen järjestelmä, joka tarjoaisi kattoelimen kansallisille sertifiointijärjestelmille.

COPA:n toiminta sertifiointikysymyksessä on aiemmin ollut tiedon tuottamista ja jakamista jäsenjärjestöille. Etelä-Euroopan maat eivät ole osoittaneet suurta kiinnostusta sertifiointiin toisin kuin Pohjois-Euroopan maat. COPA:ssa uskotaan, että yleinen kiinnostus ympäristökysymyksiin jäsenvaltioissa on suurta, mutta sertifiointujen metsäntuotteiden kysynnästä ei ole tietoa ja kuluttajien kiinnostus arvioidaan melko vähäiseksi. Sinänsä ympäristökysymysten painoarvon ei uskota jatkossa vähenevän. Jos sertifiointujen tuotteiden kysyntä osoittautuu merkittäväksi, voi metsien sertifiointista tulla markkinoinnin kannalta välttämätön toimenpide. Metsänomistajien arvioidaan suhtautuvan penseästi sertifiointiin pääosin siksi, että tunnettujen sertifiointijärjestelmien kustannuksia pidetään korkeina.

6. YKSITYISMETSÄNOMISTAJIEN ORGANISAATIOT ERI MAISSA

6.1 Yksityismetsänomistajia edustavat organisaatiot aineistossa

Luvussa 6 tarkastellaan keskeisten teemojen alla yksityisiä metsänomistajia edustavien organisaatioiden näkemyksiä ja toimenpiteitä postikyselyn vastausten perusteella. Analyysissä on käytetty hyväksi muuttujien keskiarvojen ja frekvenssien taulukointia ja vertailua sekä sanallisten vastausten tulkintaa.

Aineiston analyysissä on vastauksia seitsemästä kohdemaasta yhteensä 34 kpl. Lisäksi saatiin 7 muuta vastausta (vastausta ei haluta antaa keskeneräiseen prosessiin, ei oikea taho vastaamaan kyselyyn, koko organisaation puolesta annetaan yhteinen vastaus). Analyysissä mukana on vastauksia niin alueellisilta kuin valtakunnallisilta organisaatioilta.

Suomen, Ruotsin, Saksan ja Iso-Britannian osalta aineisto sisältää vastauksia sekä valtakunnallisilta että alueellisilta organisaatioilta. Itävallan ja Ranskan osalta vastaukset ovat kaikki valtakunnan tason organisaatioilta. Norjan osalta tarkastelu perustuu vain metsänomistajien alueellisten järjestöjen vastauksiin. Kaikkiaan metsänomistajien yhteenliittymille lähetettyjen kyselyjen määrä oli 85 kpl.

Yksityismetsänomistajien organisaatiot ilmoittavat pitävänsä yhteyttä yksittäisiin metsänomistajiin ja selvittävänsä jäsenten kannan eri asioihin pääasiassa paikallistason edustajien tai organisaatioiden välityksellä. Paikallistasolla jäsenten kantaa metsien sertifiointiin on selvitetty pääasiassa henkilökohtaisten yhteyksien ja tapaamisten sekä erilaisten keskustelutilaisuuksien kautta. Myös konsultointi organisaatioiden johtoelimissä olevien metsänomistajien edustajien kanssa mainitaan keinoksi selvittää jäsenistön kantaa eri kysymyksiin. Lisäksi Pohjoismaissa mainitaan jäsenkyselyt jäsenistön kannan selvittämiskeinona metsien sertifiointiasiaissa.

6.2 Yleinen suhtautuminen ja tiedot metsien sertifioinnista

Ympäristöasiat yleensä

Vastausten perusteella kohdemaissa, lukuunottamatta Ranskaa, jäsen-ten/yksityismetsänomistajien nähdään olevan erittäin kiinnostuneita ja tietoisia ympäristökysymyksistä yleisesti, mutta ei erikoisesti sertifioinnista. Ranskassa sen sijaan erityisesti metsien sertifiointi-aiheen arvioitiin kiinnostavan jäseniä.

Kestävän metsätalouden elementeistä puuntuotannon kestävyyttä sekä paikallisten asukkaiden metsiin perustuvan toimeentulon turvaamista pidettiin kaikkein tärkeimpinä. Puuntuotantokyvyn säilyttäminen korostui eniten Itävallassa, Suomessa ja Ruotsissa. Luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen nähtiin vastauksissa tärkeäksi Saksassa, Itävallassa ja Pohjoismaissa. Ranskassa kaikkein tärkeimmäksi tekijäksi nostettiin metsänomistajien oikeuksien säilyttäminen.

Virallinen kanta metsien sertifiointiin

Yleispiirre kohdemaiden metsänomistajien yhteenliittymien vastauksissa on, että metsien sertifiointihankkeita seurataan ja niihin osallistutaan, mutta suuri osa organisaatioista ei ole muodostanut virallista kantaa keskeneräiseen prosessiin.

Suomessa metsänomistajien järjestöillä ei vielä ole virallista kantaa metsien sertifiointiin suhteen. Tärkeänä pidetään, että tilanteen kehitystä seurataan ja yksityismetsänomistajien edut tulevat riittävästi huomioonotetuiksi. Ruotsalaiset metsänomistajien järjestöt ilmoittavat vastauksissaan pyrkivänsä kehittämään järjestelmän ISO-ympäristöjärjestelmään perustuen. Yhdessä norjalaisen järjestön vastauksessa viralliseksi kannaksi ilmoitetaan pyrkimys kehittää joko ISO-ympäristöjärjestelmään tai FSC järjestelmään perustuva metsänomistajajärjestön tasolla toteutuva sertifiointi.

Iso-Britanniassa metsänomistajien valtakunnalliset järjestöt ilmoittavat kannattavansa sertifiointia, joka perustuu kansalliseen, kestävää metsätaloutta edistävään järjestelmään. Kuitenkaan FSC järjestelmän mukaista sertifiointia ei katsota sopivaksi. Ranskassa kannatetaan kansallista järjestelmää, joka perustuu olemassaoleviin lakeihin, ohjeisiin sekä organisaatioihin. Ainoastaan Saksan jäijestöjen vastauksissa

tarvita maahan, Itävallan valtakunnallinen järjestö mainitsee vuonna 1995 antamassaan kannanotossaan Euroopan tason järjestelmän mahdolliseksi.

Sertifiointia koskeva informaatio

Taulukko 6.1. Tietämys metsien sertifiointijärjestelmistä ja tiedon riittävyys.

taso arvioidaan heikoksi (-)/ hyväksi (+)/ erittäin hyväksi (++)							
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>tiedon riittävyys</i>	-	-	-	+	-/+	-	--
<i>org. toimihenkilöiden tiedon taso</i>	+	+	+	++	++	++	+
<i>yksitt. metsänomistajien tiedon taso</i>	-	-	-	-	-	-	-/+

Kaikissa metsänomistajajärjestöissä katsotaan, että omien toimihenkilöiden tiedon taso metsien sertifiointin suhteen on hyvä. Yksittäisillä jäsenillä arvioidaan olevan sertifiointiin tietoa liian vähän. Metsänomistajajärjestöjen, lukuunottamatta Saksaa, edustajien mielestä sertifiointiin ei ole ylipäättään riittävästi tietoa saatavilla. Erityisesti Ranskassa koettiin tietoa olevan aivan liian vähän.

Taulukko 6.2. Tietolähteet, joita metsänomistajajärjestöissä käytetään metsien sertifiointikysymyksissä.

yli puolet vastaajista käyttää paljon (+) *							
tietolähde	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>julkinen media</i>				+			
<i>metsänomistajajärjestöt</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>metsäteollisuus</i>	+	+			+		
<i>metsähallinnon organisaatiot</i>			+				+
<i>ympäristöjärjestöt</i>				+	+		+
<i>kansalaisjärjestöt</i>							

* muut tummennetut kohdat: osa (jonkin verran, mutta alle puolet) vastaajista ilmoitti käyttävänsä tietolähdettä paljon

Metsänomistajajärjestöt itse ovat tuottaneet eniten tietoa alueellisille kuin myös valtakunnan tason organisaatioille. Myös metsäteollisuuden tuottamaa tietoa on käytetty paljon. Saksan, Itävallan ja Ranskan vastauksissa myös ympäristöjärjestöt mainitaan merkittäväksi tiedonlähteeksi. Julkista mediaa käytetään tietolähteenä runsaasti vain Saksassa.

Sertifioinnin vaikutukset

Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaajista suurin osa pitää todennäköisenä metsien sertifiointijärjestelmän toteutumista jossakin laajuudessa omassa maassaan vuoteen 2000 mennessä. Muissa kohdemaissa metsien sertifiointin tai muun vastaavan metsien ympäristömerkinnän laajamittaista toteutumista lähivuosina ei sen sijaan pidetä todennäköisenä.

Taulukko 6.3. Käsitukset sertifiointin vaikutuksista metsäsektoriin ja näkemykset kuluttajien suhtautumisesta.

väittäjä	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>Lait turvaavat kestävän metsänhoidon</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>Puun alkuperän merkitys kuluttajalle vähäinen</i>	+	+	+	+	-	+	+
<i>Positiivinen vaikutus metsäluontoon</i>	-	+	-	-	-	-	-/+
<i>Viestii metsätaloudesta</i>	-/+	-/+	-/+	-	-	-	-/+
<i>Hyödyttää puuntuottajaa</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Lisää puun kilpailukykyä</i>	+	-/+	+	-	-	-	-
<i>Enemmän kustannuksia toteuttamisesta kuin järjestelmästä hyötyä</i>	+	+	+	+	+	+	+

Alkuperäisiä muuttujia summaamalla sekä keskiarvoja ja frekvenssejä vertaamalla laadittu analyysi. + =väitteen kannalla, -= väitettä vastaan, -/+ =ei selkeästi vastaan tai kannalla.

Kohdemaiden metsänomistajajärjestöjen vastausten perusteella kansallisten säädösten ja ohjeiden noudattaminen riittää metsien hyvän hoidon takaamiseksi. Erityisesti Ruotsin metsänomistajajärjestöissä nähtiin, että sertifiointi voi tuoda myös metsäluontoa parantavia vaikutuksia (biodiversiteetti, luonnonhoito, suojelu).

Itävaltaa lukuunottamatta muiden maiden metsänomistajajärjestöissä uskotaan, että valtaosa kuluttajista on välinpitämättömiä puun alkuperän suhteen. Sertifioinnin mahdollisuuksiin toimia välineenä, jolla viestitään maassa harjoitetusta metsätaloudesta, ei uskota kovin voimakkaasti. Erityisesti sertifiointin mahdollisuuksia informoida kuluttajia pidetään vähäisinä. Pohjoismaiden, Ranskan ja Iso-Britannian metsänomistajien edustajat kuitenkin kokevat, että sertifiointia tarvitaan vastaukseksi ympäristöjärjestöjen esittämään kritiikkiin ja se siis toimii viestinnässä ympäristöjärjestöjen suuntaan. Sen sijaan vastaajat Saksassa ja Itävallassa eivät näe sertifiointia tarpeelliseksi myöskään tästä syystä. Ranskan, Saksan ja Itävallan metsänomistajien järjestöjen

vastauksissa tuodaan voimakkaimmin esiin, että sertifiointia tarvitaan vain trooppisille metsille.

Kaikissa maissa metsien sertifiointin kustannusten uskotaan olevan suuremmat kuin sen tuomat hyödyt. Näin ollen ei myöskään uskota, että sertifiointi toisi taloudellista hyötyä puuntuottajalle.

Erityisesti Saksan ja Itävallan metsänomistajajärjestöjen vastauksissa korostui pelko siitä, että sertifiointi vähentää puun kilpailukykyä suhteessa muihin materiaaleihin. Pohjoismaissa puolestaan katsotaan puun kilpailukykyä hienoisesti paranevan sertifiointin myötä.

6.3 Maalle soveltuva ympäristömerkintäjärjestelmä

Kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä

Taulukko 6.4. Maalle soveltuva kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä: kaikki vastaukset.

järjestelmä	% vastaajista		
	ei pidä sopivana	/-+	pitää sopivana
<i>alkuperä-merkintä</i>	27	9	64
<i>kansallinen sertifiointijärj.</i>	18	24	58
<i>FSC järjestelmä</i>	97	-	3
<i>ISO järjestelmä</i>	38	25	38
<i>EU-järjestelmä</i>	47	19	34

Yleispiirteenä Euroopan maiden yksityismetsänomistajien järjestöjen vastauksissa on, että alkuperän osoittaminen tai kansallinen järjestelmä katsotaan parhaiten sopivaksi kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmäksi. Sen sijaan FSC-sertifiointin ei katsota sopivan omaan metsätalouteen.

Taulukko 6.5. Maalle soveltuva kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä: maakohtainen tarkastelu.

järjestelmä katsotaan heikosti soveltuvaksi(-) lhyvin soveltuvaksi(+)

	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>alkuperän osoittaminen kansallinen sertifiointijärjestelmä</i>	+	-	+	+	+	+	+
<i>FSC-sertifiointijärjestelmä</i>	+	-	+	-/+	+	-/+	+
<i>ISO perustuva sertifiointijärjestelmä</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>EU:n yhteinen sertifiointijärjestelmä</i>	-/+	+	-/+	-	+	-	-/+
	-/+	-/+	-	-/+	+	-	+

Metsänomistajajärjestöjen edustajien mielipiteet maahan parhaiten soveltuvasta kestävästä metsätalouden merkintäjärjestelmästä näyttävät olevan hyvin samankaltaiset kussakin maassa kehitteillä olevan mallin kanssa (ks. luku 3). Alkuperän osoittava merkintä nähtiin kestävästä metsätalouden merkintäjärjestelmänä sopivimpana Saksassa ja Itävallassa eli maissa, joissa alkuperäjärjestelmä on jo otettu käyttöön. Myös muissa maissa lukuunottamatta Ruotsia puun alkuperämerkintä katsottiin sopivaksi. Kansalliseen sertifiointijärjestelmään suhtaudutaan positiivisimmin Suomessa, Norjassa, Itävallassa ja Ranskassa, joissa tällainen hanke on viireillä tai keskustelun alla. Itävallan vastauksissa myös ISO -ympäristöjärjestelmään perustuva tai EU-yhteinen merkintäjärjestelmä katsotaan sopiviksi. ISO-järjestelmään perustuva sertifiointia kannattavat lisäksi etenkin ruotsalaiset metsänomistajajärjestöt ja EU-tason yhteistä järjestelmää pidetään myös hyvin soveltuvana erityisesti Ranskassa. Kaikkien kohdemaiden metsänomistajajärjestöt katsoivat, ettei FSC järjestelmän mukainen sertifiointi ole maalle soveltuva.

Metsänhoidon standardit ja sertifioidava alue

Taulukko 6.6. Maalle soveltuvan kestävästä metsätalouden merkintäjärjestelmän standardi ja toteuttamistaso: kaikki vastaukset.

	ei pidä sopivana	<i>vastaajista</i> -/+	pitää sopivana
STANDARDIT			
<i>perustuvat lakeihin ja mh-ohjeisiin</i>	6	9	85
<i>määritetään kansallisessa kehitystyössä</i>	28	19	53
<i>kehiksenä käytetään Helsinki prosessia</i>	19	34	47
<i>käytetään kansainvälistä ohjeistoa</i>	91	6	3
TOTEUTTAMISTASO			
<i>yksittäinen metsälö</i>	93	3	3
<i>metsänomistajien ryhmä</i>	48	16	36
<i>tietty alue</i>	16	19	65

Yleisesti eurooppalaisissa metsänomistajajärjestöissä katsottiin olemassa olevien lakien ja metsänhoito-ohjeiden soveltuvan hyvin perustaksi kestävästä metsätalouden merkintäjärjestelmälle asetettaville vaatimuksille. Kansainvälisessä yhteistyössä määriteltyjen kestävästä metsätalouden kriteerien katsotaan sopivan jossain määrin raamiksi määritettäessä kansallisia kriteerejä. Kansainvälisen sertifiointi-

tiohjeiston käyttämistä ei nähdä soveltuvaksi. Yksityisten metsänomistajien järjestöissä ei katsota sopivaksi kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmän toteuttamista metsälökohtaisesti.

Taulukko 6.7. Maalle soveltuvan kestävän metsänhoidon merkintäjärjestelmän standardi ja toteuttamistaso.

<i>pidetään heikosti soveltuvana (-) / hyvin soveltuvana (+)</i>							
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
STANDARDIT							
<i>perustuvat lakeihin ja mh-ohjeisiin</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>määritetään kansallisessa kehitystyössä</i>	+	-/+	+	-	-	+	-
<i>kehiksenä käytetään Helsinki prosessia</i>	+	-/+	+	+	+	+	+
<i>käytetään kansainvälistä ohjeistoa</i>	-	-	-	-	-	-	-
TOTEUTTAMISTASO							
<i>yksittäinen metsälö</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>metsänomistajien ryhmä</i>	-	+	-/+	-	-	-	-/+
<i>tietty alue</i>	+	-/+	+	+	+	-/+	+

Myös kestävän metsätalouden standardien osalta vastaukset vastaavat meneillään olevaa kansallista kehitystyötä. Suomessa, Norjassa ja Iso-Britanniassa on valmistettu vuonna 1997 kansallisessa kehitystyössä kestävän metsätalouden standardit. Saksassa, Itävallassa ja Ranskassa kehitettävä metsätalouden merkintäjärjestelmä on perustunut olemassa olevaan lainsäädäntöön ja valvontaan sekä yleiseurooppalaisten kestävän metsätalouden kriteerien toteutumiseen.

Kaikissa kohdemaissa yhteissertifiointi tietyllä alueella tai metsänomistajien ryhmän keskuudessa koettiin sopivimmaksi tavaksi toteuttaa metsien sertifiointi. Metsänomistajien organisaatioiden vastauksissa mainittiin sopivina alueina Suomessa metsäkeskus, metsänhoitoyhdistysten liitto tai maakunta, Ruotsissa ja Norjassa metsänomistajien yhdistyksen alue tai lääni ja Ranskassa sekä Itävallassa hallinnollinen alue. Lisäksi koko valtio mainittiin sopivana toteuttamisen yksikkönä Saksasta ja Norjasta saaduissa vastauksissa.

Metsänhoidon tarkastus

Taulukko 6.8. Soveltuvin metsänhoidon tarkastusorganisaatio.

pidetään soveltuvimpina *							
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
yksityinen sertifiointiyritys		1.	1.	1.			1.
viranomaisorganisaatio	1.	2.	2.		1.	1.	
tutkimuslaitostaustainen organisaatio	2.			2.			
ympäristöjärjestötaustainen org.							
metsäteollisuuden organisaatio.							

* muut tummennetut katsottu myös jossain määrin soveltuviksi

Huom. Kysymyksen yhteydessä on saattanut esiintyä epäselvyyttä siitä, tarkoitetaanko sertifiointijärjestelmään kuuluvaa jatkuvaa sisäistä tarkastusta vai sertifiointielimen suorittamaa ulkoista tarkastusta.

Huom. Kysymyksen yhteydessä on saattanut esiintyä epäselvyyttä siitä, tarkoitetaanko sertifiointijärjestelmään kuuluvaa jatkuvaa sisäistä tarkastusta vai sertifiointielimen suorittamaa ulkoista tarkastusta.

Metsänomistajajärjestöissä sertifiointiin liittyvän metsien hoidon ja käytön tarkastuksen toimittajana pidettiin yleisesti sopivana vaihtoehtona viranomaisorganisaatiota muualla paitsi Saksassa. Tutkimuslaitostaustaista organisaatiota pidettiin soveltuvana muualla paitsi Ranskassa.

Suomessa tarkastajien vaihtoehtoista tuli useimmiten esiin viranomais- tai tutkimuslaitostaustainen organisaatio. Ruotsissa, Norjassa, Saksassa ja Ranskassa puolestaan yksityinen sertifiointiyritys katsottiin useimmin sopivimmaksi tarkastusorganisaatioksi. Itävallassa ja Iso-Britanniassa pidettiin viranomaisorganisaatiota parhaimpana vaihtoehtona. Myös metsänomistajien oman organisaation suorittama tarkastus mainittiin parhaaksi vaihtoehdoksi muutamissa Pohjoismaiden järjestöissä.

Sidosryhmien osallistuminen

Eri metsänomistajaryhmien sekä koko puun jalostusketjun osallistuminen kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmän kehittämistyöhön nähdään kaikissa kohdemaissa tärkeäksi. Ranskassa ei pidetä hallinnon osallistumista tärkeänä. Hallinnon osallistumisen tärkeydestä oli keskusjärjestöjen ja alueellisten organisaatioiden vastausten välillä kuitenkin jonkin verran eroja. Erityisesti IsoBritannian, Ruotsin ja Norjan vastauksissa painotetaan laajapohjaista eri sidosryhmien välistä yhteistyötä järjestelmän kehittämistyössä.

Taulukko 6.9. Eri sidosryhmien osallistuminen metsien sertifiointiin tai muun ympäristömerkinnän kehitystyöhön.

sidosryhmä omassa maassa	yli puolet vastaajista pitää tärkeänä (+/++)*						
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
eri metsänomistajaryhmät	++	++	++	++	++	+	++
muu puun hankinta-jalostusketju	++	++	++	++	++	+	++
kansallinen metsähallinto	+	+	++	+	++	++	
teolliset asiakkaat ja loppukäyttäjät		+			+	+	++
ympäristöjärjestöt		++	+			++	++
sosiaaliset intressiryhmät			+			+	

* yli 3/4 vastaajista pitää tärkeänä ++, yli 1/2 pitää tärkeänä +, muut tummennetut myös jossain määrin tärkeinä pidetty

Euroopan tason organisaatioiden osallistuminen metsien ympäristömerkinnän kehittämistyöhön nähtiin erityisen tärkeäksi Ranskassa. Ranskan lisäksi eri maiden metsänomistajaryhmien yhteistyö nähtiin tärkeäksi erityisesti Saksasta saaduissa vastauksissa. Euroopan maiden hallitusten osallistuminen metsien sertifiointiin kehittämiseen katsottiin tärkeäksi Ranskan lisäksi Iso-Britanniassa.

6.4 Metsänomistajajärjestöjen toimenpiteet metsien sertifiointiin liittyen

Organisaation rooli metsien sertifiointikysymyksissä

Kohdemaiden metsänomistajajärjestöt, etenkin keskusjärjestöt, kokevat organisaationsa vaikutusmahdollisuudet metsien sertifiointiin kehittämisessä ja toteuttamisessa yleisesti ottaen merkittäviksi.

Osallistuminen

Yksityismetsänomistajien järjestöt ja muut yhteenliittymät ovat vastauksissa esitettyjen kuvausten perusteella kaikissa maissa osallistuneet aktiivisesti käytyyn ympäristökeskusteluun. Viime aikoina käydyn keskustelun tärkeimmiksi aiheiksi mainittiin metsien sertifiointi, luonnonsuojeluhankkeet, metsä- ja ympäristölait sekä luonnonhoito metsätaloudessa,

Kussakin kohdemaassa osa metsänomistajajärjestöistä on myös osallistunut metsien kestävää hoitoa ja käyttöä osoittavan merkintäjärjestelmäehdotuksen ja sen kriteeristön luomiseen (ks. luku 3). Järjestelmien kehittämisessä ollaan maasta riippuen eri vaiheissa. Saksassa ja Itävallassa on jo otettu käyttöön puun alkuperän osoittava merkintä. Kummassakin maassa yksi metsänomistajajärjestö ilmoitti osallistuneensa jollakin tapaa alkuperämerkinnän kehittämisen lisäksi myös ISO 14001 -standardiin perustuvan sertifiointin kehittämistyöhön. Suomessa metsänomistajien organisaatiot ovat osallistuneet kriteerien kehittämiseen ja testaukseen sekä kansallisen sertifiointimallin kehittämiseen. Ruotsissa metsänomistajien järjestöt ovat olleet mukana FSC-työryhmässä sen alkuvaiheessa. Norjalaiset metsänomistajien järjestöt ovat parhaillaan kehittämässä kestävän metsätalouden standardeja laajapohjaisessa "Levende Skog"-projektissa ja metsien sertifiointijärjestelmää kehitetään joko ISO-ympäristöjärjestelmään tai FSC-järjestelmään perustuen. Pohjoismaiden metsänomistajien järjestöt ovat myös osallistuneet ISO 14001 -standardin metsäsovellusta tarkastelevan kansainvälisen työryhmän toimintaan.

Useimmat metsänomistajajärjestöt ovat toimittaneet metsien sertifiointiin ja ympäristömerkintään liittyvää tietoa jäsenilleen oman arvionsa mukaan melko paljon. Eniten käytetty tiedotusväline on järjestön oma lehti.

7. SUURMETSÄNOMISTAJAT - ESIMERKKITAPAUKSIA

7.1 Aineisto

Muiden kuin yksityis- eli perhemetsänomistajien suhtautumista metsien sertifiointiin eri maissa tarkastellaan valtion maita hallinnoivien organisaatioiden, metsäteollisuuden sekä kuntametsänomistajia edustavien tapausten kautta. Vastauksia postikyselyyn saatiin suurmet-
sänomistajien osalta Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Itävallasta sekä Saksasta.

Valtion metsiä hallinnoivilta organisaatioilta on tarkastelussa neljä vastausta. Metsäteollisuusyritysten vastaukset (3) ovat kaikki Pohjoismaista. Muissa tarkastelluissa maissa teollisuus ei tosin myöskään omista merkittävässä määrin metsää. Saksan vastaukset ovat kunnista ja kaupungeista sekä näiden liitoista (27 kpl) Nordrhein-Westfalenin sekä Rheinland-Pfalzin osavaltioiden alueelta. Vastanneiden kuntametsänomistajien hallinnassa oleva metsäala vaihteli 140 hehtaarista 28 500 hehtaariin.

<p><i>Northrhein-Westfalen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - metsää 873 000 ha - metsää 26 % maa-alasta - 8 % Saksan metsistä

<p><i>Rheinland-Pfalz</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - metsää 812 000 ha - metsää 41 % maa-alasta - 8 % Saksan metsistä
--

Saksalaisten kuntametsänomistajien tarkastelussa käytetyt case-alueet.

7.2 Valtion metsiä hallinnoivat organisaatiot metsänomistajana

Ympäristöasiat ja metsien sertifiointi organisaatioissa

Saatujen vastausten mukaan ympäristöarvot saavat suuren painoarvon valtion metsiä hallinnoivien organisaatioiden päätöksenteossa. Ympäristökeskustelun, jossa organisaatiot ovat olleet viime aikoina mukana, aiheiksi mainitaan yleisesti luonnonsuojeluun ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät asiat. Vastausten mukaan valtion metsiä hallinnoivat organisaatiot ovat osallistuneet metsien sertifiointia kehittävään työhön.

Valtion metsiä hallinnoivien organisaatioiden omien toimihenkilöiden tiedot sertifiointikysymyksistä arvioidaan vastauksissa hyväksi. Sen sijaan objektiivista tietoa sertifiointista ei ole saatavilla riittävästi. Sertifiointiin liittyvän tiedon lähteinä on käytetty jonkin verran niin metsänomistajien järjestöjä, hallinto-organisaatioita, metsäteollisuutta kuin ympäristöjärjestöjäkin.

Kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä

Valtion hallinto-organisaatioiden vastausten perusteella missään maassa FSC-järjestelmän ei katsota olevan maalle sopiva kestävä metsätalouden merkintäjärjestelmä. Muiden järjestelmien sopivuuden osalta vastaukset poikkeavat maittain. Kansainvälisessä yhteistyössä määriteltujen kestävä metsätalouden kriteerien katsotaan sopivan hyvin raamiksi määritettäessä kansallisia merkintäjärjestelmän vaatimuksia.

Eri metsänomistajaryhmien sekä muiden puun hankinta jalostusketjun jäsenten osallistuminen metsien sertifiointiin tai muun metsien ympäristömerkintäjärjestelmän kehitystyöhön nähdään tärkeäksi. Metsähallinnon, ympäristöjärjestöjen sekä sosiaalisten intressien osallistumisen tärkeydestä mielipiteet erosivat maittain.

Sertifiointin vaikutukset

Vastausten perusteella organisaatioissa katsotaan, että olemassaolevien lakien noudattaminen takaa hyvän metsänhoidon, joten sertifiointijärjestelmiä ei tässä suhteessa tarvita. Metsänomistajien ei nähdä hyötyvän sertifiointista eikä sertifiointin myöskään uskota lisäävän metsätuloja. Puun kilpailukykyä muihin materiaaleihin nähden sertifiointiin uskotaan hienoisesti lisäävän. Sertifiointin mahdollisuuksiin toimia informaation välittäjänä kuluttajiin ja ympäristöjärjestöihin päin ei kovin voimakkaasti uskota. Sertifiointiin ei katsota lisäävän kilpailua kansallisilla puumarkkinoilla, mutta sen sijaan kansainvälisessä puukaupassa kilpailun uskotaan hieman lisääntyvän sertifiointin myötä.

7.3 Saksalaiset kunnat metsänomistajina

Ympäristöasiat ja metsien sertifiointi organisaatiossa

Suurimmassa osassa vastanneista saksalaisista kaupungeista ja kunnista on kunta metsänomistajan ominaisuudessa osallistunut aktiivisesti käytävään ympäristökeskusteluun. Viime aikojen teemoiksi mainitaan luonnonsuojelun ja luonnonläheisen metsänhoidon lisäksi metsätuhot, suojelualueet sekä myös veden ja ilman laatu. Organisaation päätöksenteossa ympäristöasioille ilmoitettiin annettavan suuri painoarvo. Puun ostajien nähdään olevan kiinnostuneita ympäristöasioista yleensä, mutta metsien sertifiointi-aiheen ei uskota heitä erityisesti kiinnostavan.

Kunnissa arvio ylipäätään sertifiointista saatavilla olevan tiedon riittävydestä vaihteli liian vähäisestä hyvään. Organisaation omien toimihenkilöiden tiedon tason arvioitiin olevan hyvä.

Alkuperämerkintä (Holz aus Nachhaltiger.---) on käytössä noin puolessa vastanneiden kuntien metsistä. Useat kuntametsänomistajat ilmoittavat suhtautuvansa periaatteessa positiivisesti metsien sertifiointiin tai muuhun ympäristömerkintään. Monet ovat myös osallistuneet merkintäjärjestelmiä kehittäneisiin työryhmiin pääasiassa kuntametsänomistajien liiton kautta.

Kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä

Saksalaisten kuntien vastauksissa sopivammaksi kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmäksi nähdään puun alkuperän osoittaminen sekä kansallinen sertifiointijärjestelmä. Niin FSC järjestelmän mukaista sertifiointia kuin ISO-ympäristöjärjestelmään perustuvaa sertifiointia piti noin kolmannes vastaajista maassaan sopivana. Puolet vastaajista katsoi EU:n alueen yhteisen järjestelmän soveltuvan maahan.

Merkintäjärjestelmän toteuttamiseen katsotaan sopivimmaksi aluetaso. Sopivina raameina järjestelmään liittyville metsänhoidon standardeille pidetään olemassa olevia lakeja ja ohjeita sekä kansainvälisissä sopimuksissa määriteltyjä kestävän metsätalouden kriteerejä.

Vastauksissa ilmoitettiin useimmin viranomaisorganisaatio sopivimpana metsänhoidon tarkastusorganisaationa. Erityisesti eri metsänomistajaryhmien ja metsähallinnon organisaatioiden osallistuminen metsien sertifiointiin tai muun

ympäristömerkinnän kehittämistyöhön nähdään tärkeäksi. Myös kuluttajien ja teollisten asiakkaiden osallistumista pidetään tärkeänä.

Sertifioinnin vaikutukset

Saksan kuntametsänomistajat eivät usko, että sertifioinnilla olisi erityisiä metsäluontoa parantavia vaikutuksia (vaikutukset metsänhoitoon, biodiversiteettiin, suojeluun yleensä). Puun kilpailukykyä muihin materiaaleihin nähden sertifioinnin uskotaan kuitenkin lisäävän. Lisäksi sertifioimisiin mahdollisuuksiin informoida kuluttajia sekä ympäristöjärjestöjä uskotaan jonkin verran.

7.4 Pohjoismainen metsäteollisuus metsänomistajana

Saatujen vastausten perusteella pohjoismaiset metsäteollisuusyhtiöt uskovat asiakkaidensa olevan erittäin kiinnostuneita ja myös tietoisia ympäristökysymyksistä. Myös metsien sertifioinnin arvioidaan kiinnostavan metsäteollisuuden asiakkaita. Näin ollen ympäristöystävällisyydelle annetaan suuri painoarvo yritysten päätöksenteossa.

Vastausten mukaan yhtiöt eivät katso puun alkuperän osoittamista sopivaksi merkintäjärjestelmäksi kestäväälle metsätaloudelle. Myöskään EU-alueen yhteistä järjestelmää ei pidetty sopivana. Kansallisen, FSC- tai ISO-järjestelmän sopivuuden suhteen mielipiteet vaihtelivat maittain.

Yritysten edustajien mielestä metsien sertifioinnista ei ole saatavissa riittävästi objektii- vista tietoa. Yritykset itse ovat puolestaan toimittaneet asiakkailleen runsaasti tietoa sertifiointiin liittyvistä kysymyksistä.

Metsien sertifiointijärjestelmän kehittämistyössä nähdään tärkeäksi eri metsänomistajaryhmien sekä muiden puun hankinta- ja jalostusketjun jäsenten osallistuminen. Lisäksi ympäristöjärjestöjen osallistuminen nähtiin kaikissa vastauksissa erittäin tärkeäksi kuin myös tärkeänä pidettiin sosiaalisten intressiryhmien osallistumista.

Kaikkien pohjoismaisten yritysten vastauksissa yhteistä oli, että uskottavan sertifiointijärjestelmän uskotaan tuovan hyötyä metsänomistajille. Myös metsäluonnolle nähdään sertifioinnilla olevan positiivisia vaikutuksia. Lisäksi katsottiin, että sertifiointia tarvitaan vastaukseksi metsiin kohdistuvalle ympäristöpai-

neelle. Puun kilpailukykyä muihin materiaaleihin nähden sertifioimisiin uskotaan lisäävän. Metsäteollisuus ei usko sertifioinnin lisäävän kilpailua kansallisilla kuin myöskään kansainvälisillä puumarkkinoilla.

7.5 Yhteenveto suurmetsemistajien suhtautumisesta sertifiointiin

Valtion metsät

- kansallinen metsänhoidon merkintäjärjestelmä, kansainvälisenä kehyksenä ISO-järjestelmä
- sertifiointiin viestintäkeinona ei kovin voimakkaasti uskota
- sertifiointi lisää puun kilpailukykyä
- sertifiointi ei hyödytä metsemistajia

Saksalaiset kuntametsänomistajat

- kansallinen metsänhoidon merkintäjärjestelmä, kehyksenä EU järjestelmä
- sertifiointi on toimiva mahdollisuus viestiä metsätaloudesta
- sertifiointi lisää puun kilpailukykyä
- sertifiointi hyödyttää metsemistajia, mutta ei lisää metsätuloja

Pohjoismainen metsäteollisuus

- alkuperän osoittaminen ei sovellu, vain kansainvälinen järjestelmä, kuten FSC tai ISO on toimiva vaihtoehto - sertifioinnilla positiivisia vaikutuksia metsäluontoon - uskotaan voimakkaasti sertifiointiin viestintäkeinona - sertifiointi lisää puun kilpailukykyä - sertifiointi hyödyttää metsemistajia, mutta ei lisää metsätuloja

8. METSÄVIRANOMAISET ERI MAISSA

8.1 Aineisto

Vertailut perustuvat maakohtaisten vastausten analyysiin (tukena keskiarvojen ja frekvenssien taulukointi soveltuvissa kohdin). Osassa maita vastaukset ovat valtakunnallisten keskusorganisaatioiden vastauksia, kun taas osassa vastauksiin sisältyy sekä valtakunnallisten että paikallistason organisaatioiden vastauksia. Paikallistason organisaatiot ovat usein valtakunnantason viranomaisorganisaation paikallistason edustajia, eikä suoranaisesti erillisiä organisaatioita.

Aineisto käsittää 40 vastausta metsähallinnon organisaatioilta. Lisäksi saatiin neljä muuta vastausta, joissa organisaatio ilmoitti, että se ei ole oikea taho vastaamaan kyselyyn tai että organisaatiot toimittavat yhteisen vastauksen. Lähetettyjen kyselylomakkeiden kokonaismäärä oli 85 kpl.

8.2 Yleinen suhtautuminen ja tiedot metsien sertifiointista

Virallinen kanta

Pääosin eri maiden metsähallinnon organisaatioilla ei ollut virallista kantaa metsien sertifiointin tarpeellisuuteen tai siihen, millainen järjestelmä olisi maalle sovelias. Tosin seuraavia kommentteja tuotiin tässä yhteydessä esiin: hallinnon suhtautuminen yleensä ympäristömerkintään on positiivista, mahdollinen sertifiointijärjestelmä ei saa saattaa pienmetsänomistajia eriarvoiseen asemaan suurmaanomistajien kanssa, sertifiointi ei ole välttämätöntä, metsähallinnon tehtäviin ei kuulu osallistua sertifiointin kehittämiseen, kansainvälisessä keskustelussa esillä olleet järjestelmät eivät sovellu maalle. Joissakin vastauksissa todettiin ISO 14001 järjestelmän olevan mahdollinen ja joissakin katsottiin alkuperämerkinnän olevan sovelias.

Kestävän metsätalouden osatekijät

Kestävän metsätalouden osatekijöistä puuntuotannon kestävyyttä sekä luonnon monimuotoisuuden säilymistä pidettiin tärkeimpinä. Pohjoismaiden hallinto-organisaatioissa myös paikallisten asukkaiden toimeentulon turvaamista pidettiin tärkeänä. Sama painotus näkyi kysytyssä näiden eri osatekijöiden painoarvoa metsien hoidossa,

Sertifiointia koskeva informaatio

Taulukko 8.1. Tietämys metsien sertifiointijärjestelmistä ja tiedon riittävyys.
taso arvioidaan heikoksi (-) / hyväksi (+)

	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
tiedon riittävyys	-/+	+	+	-/+	-	--	-/+
org. toimihenkilöiden tiedon trio	+	+	+	-/+	-/+	-/+	+
yksitt. metsänomistajien tiedon taso	-	-	-	-	-	-/+	--

Kaikissa tarkastelluissa maissa hallinto-organisaatiot katsovat, että organisaation omilla toimihenkilöillä on jonkin verran metsien sertifiointia koskevaa tietoa. Sen sijaan uskotaan, että maan metsänomistajien tiedot sertifiointista ovat heikot. Itävallassa ja Iso-Britanniassa hallinto-organisaatioiden vastauksissa katsottiin, että sertifiointia koskevaa objektiivista informaatiota on saatavilla liian vähän. Muissa maissa hallinto-organisaatiot arvioivat informaatiota olevan saatavilla jonkin verran, mutta ei riittävästi.

Taulukko 8.2. Tietolähteet, joita hallinto-organisaatioissa käytetään metsien sertifiointikysymyksissä.

	yli puolet vastaajista käyttää paljon (+) *						
tietolähde	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
julkinen media	+			+	+		
metsänomistajajärjestöt			+	+		+	+
metsäteollisuus	+	+	+			+	+
metsähallinnon organisaatiot	+			+			+
ympäristöjärjestöt				+		+	
kansalaisjärjestöt							+

* muut tummennetut kohdat: osa (mutta pieni) vastaajista ilmoitti käyttävänsä tietolähdettä paljon

Metsähallinnon organisaatiossa saatujen vastausten perusteella eniten käytetyt tietolähteet metsien sertifiointiin liittyvissä kysymyksissä ovat metsänomistajajärjestöt, metsäteollisuus ja hallinto itse. Iso-Britanniassa ja Saksassa myös ympäristöjärjestöt ovat paljon käytetty tietolähde. Julkisia medioita käytetään tietolähteenä vähän Ranskassa, Norjassa ja Iso-Britanniassa. Muina käytettynä tietolähteinä mainittiin konsultit, tutkimuslaitokset, sertifiointilaitteet omassa maassa, ammattilehdet ja kansainväliset lähteet.

Valtakunnan talon organisaatiot ilmoittivat käyttävänsä enemmän ympäristöjärjestöjä ja kansalaisjärjestöjä tiedonlähteenä kuin alueelliset organisaatiot, jotka puolestaan useimmiten ilmoittivat hallinnon organisaatiot eniten käytetyiksi lähteiksi. Tämä johtunee organisaatioiden välisestä työnjaosta, jossa yleensä kansalliset organisaatiot keräävät tietoa eri lähteistä ja välittävät sitä alueellisille organisaatiolle.

Sertifioinnin vaikutukset

Taulukko 8.3. Käsitykset sertifiointin vaikutuksista metsäsektoriin ja kuluttajien suhtautumisesta.

väittäjä	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>Lait turvaavat kestävän metsänhoidon</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>Puun alkuperän merkitys kuluttajille vähäinen</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>Positiivinen vaikutus metsäluontoon</i>	+	+	-/+	-	-	-	-
<i>Viestii metsätaloudesta</i>	+	+	-/+	+	+	-	-
<i>Hyödyttää puuntuottajaa</i>	-/+	-	-	-	-	-/+	-
<i>Lisää puun kilpailukykyä</i>	+	+	+	+	-/+	+	-
<i>Enemmän kustannuksia toteuttamisesta kuin järjestelmästä hyötyä</i>	-	-/+	+	+	+	-	-/+

Alkuperäisiä muuttujia summaamalla, ja keskiarvoja ja frekvenssejä vertaamalla laadittu analyysi. += väitteen kannalla, -= väitettä vastaan, -/+ ei selkeästi vastaan tai kannalla

Saatujen vastausten perusteella kaikkien kohdemaiden hallinto-organisaatioissa katsotaan, että olemassa olevat lait ja säädökset riittävät takaamaan metsänhoidon korkean tason ja kestävyyden. Samoin jaetaan myös käsitys siitä, että suurin osa kuluttajista ei ole kiinnostunut puun alkuperästä.

Sertifioinnin ei juurikaan katsota vaikuttavan metsien ekologiseen laatuun, metsäluonnon monimuotoisuuteen tai erityisesti edistävän metsäluonnon suojelua.

Tosin Pohjoismaissa metsähallinnon organisaatiot näkevät sertifiointin vaikutukset metsäluontoon positiivisina.

Erityisesti Keski-Euroopan metsäviranomaisten vastauksissa metsien sertifiointin toteuttamisen kokonaiskustannukset arvioidaan kokonaisuhyötyjä jonkin verran suurenukiksi. Suomessa ja Iso-Britanniassa puolestaan sertifiointista saatujen hyötyjen arvioidaan ylittävän kustannukset. Näiden maiden vastauksissa metsien sertifiointin katsotaan mahdollisesti tuovan jossain määrin taloudellista hyötyä puun tuottajille. Puun kilpailukykyä sertifiointin uskotaan hieman parantavan, joskin Ranskassa sertifiointin uskotaan olevan puun kilpailukyvylle suoranaisesti vahingollista.

Pohjoismaiden, Saksan ja Itävallan metsähallinnossa uskotaan, että metsien sertifiointi voisi toimia välineenä viestittäessä kestävänsä metsätalouden harjoittamisesta. Selvimmin Suomen ja Ruotsin metsähallinnon vastauksissa tulee esiin se, että sertifiointia tarvitaan vastaukseksi ympäristöjärjestöjen esittämään kritiikkiin harjoitettua metsätaloutta kohtaan. Suomen, Saksan ja Itävallan vastauksissa tuodaan selvimmin esiin se kanta, että sertifiointi voi toimia myös informaation välittäjänä kuluttajille.

Taulukko 8.4. Sertifiointin vaikutus puukaupan kilpailuun.

väittäjä	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
Lisää myyjien välistä kilpailua kansallisella tasolla	-	-	+	-	-	-/+	-/+
Lisää ostajien välistä kilpailua kansallisella tasolla	+	+	+	-	-	-/+	-
Lisää kilpailua kansainvälisessä puukaupassa	+	+	+	+	+	-/+	-/+
KILPAILU	-/+	+	+	-	-/+	-/+	-

Alkuperäisiä muuttujia summaamalla, ja keskiarvoja ja frekvenssejä vertaamalla laadittu analyysi. + = väitteen kannalla. - = väitettä vastaan, -/+ = ei selkeästi vastaan tai kannalla.

Metsien sertifiointin arvioidaan lisäävän kilpailua kansainvälisessä puukaupassa. Pohjoismaiden metsäviranomaisten vastauksissa katsotaan, että myös kansallisella tasolla sertifiointi lisää jonkun verran ostajien välistä kilpailua. Eniten kilpailun lisääntymiseen uskotaan Ruotsin ja Norjan metsähallinnossa.

8.3 Maalle soveltuva metsien ympäristömerkintäjärjestelmä

Kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä

Taulukko 8.5. Maalle soveltuva kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä:

järjestelmä	% vastaajista		
	ei pidä sopivana	-/+	pitää sopivana
<i>alkuperä-merkintä</i>	29	24	47
<i>kansallinen sertifiointijärj.</i>	21	13	66
<i>FSC-järjestelmä</i>	76	13	11
<i>ISO-järjestelmä</i>	24	24	51
<i>EU-järjestelmä</i>	42	19	39

Yleispiirre kaikkien tutkimuksen kohdemaiden metsähallinnon vastauksissa on, että jos maahan perustetaan jokin kestävän metsänhoidon merkintäjärjestelmä, niin paras ratkaisu on kansallisesti kehitetty järjestelmä.

Taulukko 8.6. Maalle soveltuva kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä: maakohtainen tarkastelu.

järjestelmä	järjestelmä katsotaan heikosti soveltuvaksi (-) / hyvin soveltuvaksi (+)						
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>alkuperän osoittaminen</i>	-/+	-	-	+	+	+	-
<i>kansallinen sertifiointijärjestelmä</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>FSC-sertifiointijärjestelmä</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>ISO-perustuva sertifiointijärjestelmä</i>	+	-/+	+	+	-	+	-/+
<i>EU:n yhteinen sertifiointijärjestelmä</i>	+	-	-	-	+	+	+

Saksassa ja Itävallassa puun alkuperän osoittava merkintä katsotaan soveltuvimmaksi vaihtoehdoksi kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmäksi. FSC järjestelmää eivät minkään maan metsäviranomaiset nähneet omalle maalleen soveltuvaksi. Kuitenkin muutamien maiden kohdalla FSC-sertifioinnin suhteen alueellisten ja valtakunnan tason organisaatioiden näkemysten välillä oli jonkin verran eroja niin, että valtakunnan tason viranomaisten vastauksissa FSC-järjestelmä katsottiin soveltuvammaksi kuin alueellisten organisaatioiden vastauksissa. Itävallassa käsitykset ISO-ympäristöjärjestelmään perustuvasta sertifioinnin soveltuvuudesta hajautuivat.

Metsänhoidon standardit ja sertifioituva alue

Taulukko 8.7. Maalle soveltuvan kestävä metsänhoidon merkintäjärjestelmän standardi ja toteuttamistaso: kaikki vastaukset.

	% vastaajista		pitää sopivana
	ei pidä sopivana	-/+	
STANDARDIT			
<i>perustuvat lakeihin ja mh-ohjeisiin</i>	3	8	89
<i>määritetään kansallisessa kehitystyössä</i>	24	19	57
<i>kehityksenä käytetään Helsinki prosessia</i>	22	29	49
<i>käytetään kansainvälistä ohjeistoa</i>	74	16	10
TOTEUTTAMISTASO			
<i>yksittäinen metsälö</i>	84	11	5
<i>metsänomistajien ryhmä</i>	50	11	39
<i>tiet) alue</i>	3	10	87

Yleisesti kaikkien maiden vastauksissa katsotaan, että oman maan lait ja ohjeet soveltuvat erittäin hyvin kestävä metsänhoidon merkintäjärjestelmän vaatimusten pohjaksi. Toisaalta kansallisessa työryhmässä yhteisesti määritellyt standardit samoin kuin kansainvälisellä tasolla esim. Helsinki-prosessissa sovittuihin kriteereihin sovitettu kansallinen järjestelmä katsotaan jossain määrin soveltuvaksi. Sen sijaan jonkin valmiin kansainvälisen sertifiointiohjeiston, kuten FSC, käyttöä ei nähdä soveltuvaksi ratkaisuksi.

Metsätalouden merkintäjärjestelmän toteuttamisen osalta kohdemaiden metsäviranomaisten vastauksissa yleispiirteenä on, että soveltuvimmaksi tavaksi nähdään järjestelmän toteuttamien aluetasolla.

Taulukko 8.8. Maalle soveltuvan kestävän metsänhoidon merkintäjärjestelmän standardi ja toteuttamistaso.

pidetään heikosti soveltuvana (-) / hyvin soveltuvana (+)							
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
STANDARDIT							
<i>perustuvat lakeihin ja mh-ohjeisiin</i>	+	+	+	+	+	+	+
<i>määritetään kansallisessa kehitystyössä</i>	+	+	+	-	+	+	+
<i>kehystenä käytetään Helsinki prosessia</i>	+	+	+	-/+	+	+	+
<i>käytetään kansainvälistä ohjeistoa</i>	-	-	-	-	-	-	-
TOTEUTTAMISTASO							
<i>yksittäinen metsälö</i>	-	-	-	-	-	+	-
<i>metsänomistajien ryhmä</i>	-	+	-	-	+	+	-
<i>tietty alue</i>	+	+	+	+	+	-	+

Kaikissa tarkastelluissa maissa metsähallinto katsoi, että sopivin tapa toteuttaa kestävän metsätalouden merkintä on yhteinen järjestelmä usean metsänomistajan metsiin. Järjestelmä voidaan tällöin toteuttaa tietyllä alueella tai tietyn metsänomistaja-ryhmän metsissä. Metsälökohtainen sertifiointi nähdään huonoksi vaihtoehdoksi kaikissa maissa Iso-Britanniaa lukuun ottamatta.

Metsänhoidon tarkastus

Taulukko 8.9. Soveltuvin metsänhoidon tarkastusorganisaatio.

pidetään soveltuvimpina *							
	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>yksityinen sertifiointiyritys</i>		1		2		1	1
<i>viranomaisorganisaatio</i>	1	2	1	1	1		2
<i>tutkimuslaitostaustainen org.</i>	2		2		2		
<i>ympäristöjärjestötaustainen org.</i>							
<i>metsäteollisuuden oma org.</i>							

* muut tummennetut katsottu myös jossain määrin soveltuviksi

Huom. Kysymyksen yhteydessä on saattanut esiintyä epäselvyyttä siitä, tarkoitetaanko sertifiointijärjestelmään kuuluvaa jatkuvaa sisäistä tarkastusta vai sertifiointielimen suorittamaa ulkoista tarkastusta.

Iso-Britanniaa lukuunottamatta muissa maissa viranomaisorganisaatio katsottiin vastausten perusteella sopivaksi metsänhoidon tarkastusta suorittavaksi organisaatioksi. Samoissa maissa myös tutkimuslaitostaustainen organisaatio nähtiin hyvin sopivaksi metsänhoidon tarkastajaksi.

Ruotsista, Iso-Britanniasta ja Ranskasta saaduissa vastauksissa sopivimmaksi metsänhoidon tarkastusorganisaatioksi nähtiin yksityinen sertifiointiyritys, jota Itävaltaa lukuunottamatta pidettiin myös muissa maissa sopivana. Saksassa metsäteollisuuden oma organisaatio katsottiin myös useissa vastauksissa sopivaksi metsänhoidon tarkastajaksi. Saksan vastauksissa muina tarkastusorganisaatioina mainittiin metsänomistajien oma organisaatio ja metsäsektorin eri osapuolten muodostama neuvosto (*Forstwirtschaftsrat*).

Sidosryhmien osallistuminen

Taulukko 8.10. Eri sidosryhmien osallistuminen metsien sertifiointiin tai muun ympäristömerkinnän kehitystyöhön omassa maassa.

<i>yli puolet vastaajista pitää tärkeänä (+/++)*</i>							
sidosryhmä	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>metsänomistajaryhmät</i>	++	++	++	++	++	++	++
<i>muu puun hankinta-jalostusketju</i>	++	++	++	+	+	++	++
<i>kansallinen metsähallinto</i>	++		++	++	+	++	++
<i>teoll. asiakkaat ja loppukäyttäjät</i>	+	+	+	++	++	++	
<i>ympäristöjärjestöt</i>	+	+	++		+	++	+
<i>sosiaaliset intressiryhmät</i>		+				++	

* yli 3/4 vastaajista pitää tärkeänä ++, yli puolet pitää tärkeänä +, muut tummennetut myös jossain määrin tärkeinä pidetty

Yleisesti ottaen metsähallinnon vastauksissa katsotaan, että metsien sertifiointia ja/tai muuta ympäristömerkintää tulisi kehittää hyvin laajapohjaisesti eri sidosryhmien yhteistyönä. Metsänomistajien samoin kuin koko puunjalostusketjun osallistuminen sertifiointiin kehitystyöhön nähtiin kaikissa maissa tärkeäksi. Muissa maissa paitsi Ruotsissa pidettiin myös hallinnon osallistumista tärkeänä. Ympäristöjärjestöjen osallistumista painotetaan eniten Ison-Britannian ja Norjan vastauksissa, mutta myös muissa maissa suuri osa vastaajista katsoo näiden osallistumisen tärkeäksi.

Euroopan tason yhteistyö sertifiointiin kehittämässä nähtiin jonkin verran tärkeänä muualla paitsi Ruotsissa ja Ranskassa, Eniten Euroopan tason yhteistyötä painotettiin Itävaltan, Iso-Britannian ja Norjan vastauksissa. Ruotsin näkemys oli tässäkin se, että hallinnon osallistuminen sertifiointiin kehittämiseen ei ole tärkeää sen paremmin kansallisella kuin kansainväliselläkään tasolla.

8.4 Hallinnon rooli ja toimenpiteet metsien sertifiointissa

Hallinto-organisaatioiden omat näkemykset metsähallinnon tehtävistä metsien sertifiointiin tai muun ympäristömerkintäjärjestelmän kehittämisessä ja toteuttamisessa vaihtelivat maittain.

Taulukko 8.11. Hallinto-organisaatioiden rooli metsien sertifiointiin tai muun ympäristömerkintäjärjestelmän kehittämisessä.

<i>Organisaation rooli nähdään tärkeäksi(+/++)</i>							
tehtävä	FIN	SWE	NOR	GER	AUT	GB	FRA
<i>hyvän metsänhoidon vaatimusten määrittely</i>	++	-	+	++	++	++	++
<i>osallistuminen kansallisen järj. kehittämiseen</i>	+	-	+	+	+	++	++
<i>palvelujen tuottaminen järj. ylläpitämiseksi</i>	++	-/+	+	-/+	+	-	-/+
<i>osallistuminen järjestelmän hallintaan</i>	++	-	+	-	+	-	-
<i>järjestelmästä tiedottaminen</i>	++	-	+	+	++	+	+
<i>seuranta</i>	++	-	-/+	++	+	+	-
<i>metsänhoidon ja -käytön valvonta</i>	++	-/+	+	++	++	++	-/+
<i>koulutus ja neuvonta</i>	++	-/+	-	++	+	+	-
<i>kansainvälinen yhteistyö</i>	-/+	-	-	-/+	-/+	-/+	-/+

(Ison-Britannian vastauksessa tehtäväkohta -seuranta oli jätetty tyhjäksi.)

Ruotsin metsäviranomaiset näkivät ylipäättään, ettei metsähallinnon rooliin kuulu sertifiointijärjestelmään osallistuminen. Kaikissa muissa maissa katsotaan, että hallinnon tulisi osallistua vähintään hyvän metsänhoidon vaatimusten määrittelyyn ja sertifiointimallin kehittämiseen. Suomessa ja Itävallassa hallinnon organisaatioiden vastauksissa painotetaan hallinnon roolia kaikissa yllä olevassa taulukossa mainituissa kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmään sisältyvissä tehtävissä.

Organisaatioiden erilaisista tehtäväkentistä johtuen kansainvälinen yhteistyö nähdään valtakunnantason organisaatioissa tärkeäksi tehtäväksi, mutta ei niinkään alueellisen talon organisaatioissa.

9. YHTEENVETO JA VERTAILU

Tässä selvityksessä tarkasteltiin postikyselyn ja asiantuntijahaastattelujen keinoin eri metsänomistajaorganisaatioiden (lähinnä yksityismetsänomistajien järjestöt) ja metsähallinnon suhtautumista metsien ympäristömerkintäjärjestelmiin Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Saksassa, Itävallassa, Iso-Britanniassa ja Ranskassa syksyllä 1997. Lisäksi kuvattiin näkemyksiä Euroopan komissiossa sekä eurooppalaisten maanomistajien katto-organisaatioissa.

Kysely kohdistettiin yksityismetsänomistajien yhteenliittymille (valtakunnan tason ja paikallistason organisaatioita). Kuntametsänomistajista mukana on näyte pohjois-saksalaisista kunnista ja kaupungeista. Teollisuutta metsänomistajana tarkasteltiin muutamien pohjoismaisten metsäyhtiöiden esimerkkitapausten perusteella. Valtion metsien hoidosta ja hallinnosta vastaavia organisaatioita tarkasteltiin samoin neljästä maasta. Metsähallinnon osalta kysely suunnattiin valtakunnallisille keskusorganisaatiolle sekä paikallistason elimille.

Postikyselyaineisto käsittää 108 vastausta. Kyselyitä lähetettiin kaikkiaan 194 kpl. Aineistoa tarkastellessa on huomioitava suuri vaihtelevuus eri maiden metsähallinnon ja metsänomistajien yhteenliittymien organisaatorakenteissa ja organisaatioiden tehtävissä ja saatujen vastausten määrässä. Metsänomistajien järjestäytymisaste vaihtelee maittain. Esimerkiksi näistä syistä tuloksia on pidettävä lähinnä suuntaa antavina eri maiden yksityismetsänomistajien ja metsähallinnon organisaatioissa vallitsevista näkemyksistä metsien sertifiointin suhteen. Suurmaanomistajien kohdalla saadaan käsitys muutamista esimerkkitapauksista.

Seuraavassa vertaillaan maittain kyselyn vastausten perusteella yksityismetsänomistajien yhteenliittymien ja metsähallinnon organisaatioiden näkemyksiä metsien sertifiointikysymyksiin. Myös tarkastelluista suurmetsänomistajien eli valtion, metsäteollisuuden ja kuntien esimerkkitapauksista tuodaan joitain kohtia vertailuun. Organisaation kannan lisäksi esiin tuodaan vastaajien henkilökohtaisia näkemyksiä muutamissa kohdin.

Yleinen kiinnostus ympäristöasioihin

- Kyselyn perusteella yksityismetsänomistajien katsotaan olevan erittäin kiinnostuneita ja tietoisia ympäristökysymyksistä. Niin metsähallinto, yksityis-

metsänomistajien järjestökin kuin muutkin metsänomistajaryhmät suhtautuvat metsiä koskeviin ympäristökysymyksiin myönteisesti ja kiinnostuneesti.

- Metsätaloudessa kestävyden tekijöistä yksityismetsänomistajat painottavat puuntuotannon kestävyyttä ja paikallisten asukkaiden toimeentulon turvaamista eli ekonomisia ja sosiaalisia tekijöitä. Pohjoismaissa myös metsähallinto painottaa sosiaalista kestävyyttä. Yleisesti kuitenkin hallinto-organisaatiot korostavat metsänomistajia voimakkaammin ekologisten tekijöiden painoarvoa.

Kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä

Kansallisen järjestelmän soveltuvuus: (ks. taulukko 9.1)

- Kansallinen kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä nähdään sopivaksi muissa kohdemaissa paitsi Ruotsissa.
- Kansallisena merkintäjärjestelmänä pidetään Norjassa ja Ranskassa soveltuvampana sertifiointijärjestelmää kuin alkuperän osoittavaa merkintäjärjestelmää. Suomi, Saksa, Itävalta ja Iso-Britannia pitävät molempia maalleen soveltuvana.
- Ruotsissa soveltuvaksi nähdään vain kansainvälisiin raameihin sovitettu järjestelmä.

Kansainvälisen kehysten mahdollisuus: (ks. taulukko 9.1)

- Kaikissa kohdemaissa jossain määrin soveltuvaksi nähdään kansallisen sertifiointijärjestelmän sitominen ISO-ympäristöjärjestelmään. Erityisesti Pohjoismaissa ja Ranskassa ISO järjestelmään perustuvaa sertifiointia pidetään maalle soveltuvana.
- EU:n alueen yhteistä sertifiointikehystä pidetään soveltuvana erityisesti Suomessa, Itävallassa ja Ranskassa. Muissa EU:n jäsenmaissa näkemys yhteisen sertifiointijärjestelmän soveltuvuudesta vaihtelee metsänomistajien ja metsähallinnon vastauksissa. Ruotsin ja myös Saksan metsänomistajajärjestöissä Euroopan yhteinen järjestelmä katsotaan jossain määrin soveltuvaksi, kun hallinto-organisaatiot puolestaan eivät pidä järjestelmää soveltuvana. Sen sijaan Iso-Britanniassa vain hallinto katsoo EU järjestelmän soveltuvaksi.
- FSC-sertifiointijärjestelmää ei pidetä missään maassa hyvin soveltuvana, mutta toisaalta järjestelmää ei myöskään yksimielisesti kaikissa vastauk-

sisä katsota soveltumattomaksi sertifiointiratkaisuksi (esimerkiksi teollisuus ja kunnat).

- Saksassa, Itävallassa ja Iso-Britanniassa soveltuvimpana pidetään kansallista järjestelmää, joka on sillä tavoin sovitettu johonkin kansainväliseen kehykseen, että käytetyt sertifiointin kriteerit perustuvat kansainvälisesti sovittuihin kestävän metsätalouden kriteereihin.

- Kansainvälisesti määritellyt kestävän metsätalouden kriteerit (kuten Helsinki-prosessin kriteerit) katsotaan sopiviksi merkintäjärjestelmän standardien perustaksi.

Järjestelmän toteuttaminen:

- Kaikissa kohdemaissa katsotaan, että kestävän metsätalouden merkintäjärjestelmä tulisi toteuttaa aluetasolla. Metsälökohtaista merkintäjärjestelmää ei pidetä missään maassa soveltuvana.

- Merkintäjärjestelmään liittyvän metsänhoidon tarkastuksen suorittajana sopivimpana pidetään yleisesti viranomaisorganisaatiota, yksityistä sertifiointiyritystä ja tutkimuslaitostaustaista organisaatiota. Maittaiset näkemykset hallinnon ja metsänomistajien järjestöjen kesken kuitenkin vaihtelivat. On kuitenkin otettava huomioon, että kyselyssä saattoi esiintyä epäselvyyttä siitä, tarkoitetaanko tarkastuksella järjestelmään sisältyvää jatkuvaa sisäistä tarkastusta vai riippumattoman sertifiointielimen suorittamaa ulkoista tarkastusta.

Suurmetsänomistajat

- Valtion metsiä hallinnoivat organisaatiot katsovat soveltuvimmaksi ISO-ympäristöjärjestelmään perustuvan kansallisen järjestelmän.

- Pohjoismainen metsäteollisuus pitää sopivimpana kansainvälistä sertifiointijärjestelmää, mielipiteet FSC:n tai ISO järjestelmän puolesta vaihtelivat. Euroopan tason yhteistä järjestelmää ei pidetä soveltuvana.

- Saksalaiset kuntametsänomistajat katsovat, että kansallinen järjestelmä, jonka raamina voisi olla Euroopan tason yhteinen järjestelmä, olisi maassa sopiva.

Taulukko 9.1 . Yhteenveto yksityismetsänomistajien organisaatioiden ja metsähallinnon näkemyksistä maahan soveltuvasta kestävästä metsätalouden merkintäjärjestelmästä.

	SUOMI	NORJA	RANSKA	RUOTSI	SAKSA	ITÄVALTA	ISO-BRITANNIA
<i>alkuperän osoittaminen</i>	mahdollinen	-/+	-/+	ei	mahdollinen	mahdollinen	mahdollinen
<i>kansallinen sertifiointi</i>	mahdollinen	mahdollinen	mahdollinen	-/+	mahdollinen	mahdollinen	mahdollinen
<i>järjestelmällä kansainvälinen kehys</i>	ISO EU	ISO	ISO EU	ISO (EU) ¹	(ISO)	(ISO) EU	(ISO) (EU)
<i>standardilla kansainvälinen kehys</i>	esim. Helsinki-prosessissa sovitut kestävästä metsänhoidon kriteerit kansallisten standardien taustalla						
OMASSA MAASSA SOVELTUVIN JÄRJESTELMÄ	kansallinen järjestelmä ² jolla kansainvälinen kehys ³	kansallinen sertifiointijärjestelmä, jolla kansainvälinen kehys		kansainvälinen sertifiointijärjestelmä	kansallinen järjestelmä, jonka standardeilla kansainvälinen kehys, järjestelmän kansainvälisen kehyksen suhteen ristiriitaiset näkemykset		

¹ - Kansainvälisen kehyksen ympärillä olevilla sululla tarkoitetaan sitä, että vain joko metsänomistajien organisaatioissa tai hallinto-organisaatioissa katsotaan järjestelmä hyvin soveltuvaksi. ² Kansallinen järjestelmä voi olla joko alkuperän osoittaminen tai sertifiointijärjestelmä. ³ Kansainvälisellä kehyksellä tarkoitetaan järjestelmän sitomista esimerkiksi ISO-ympäristöjärjestelmään tai EU-tason kehykseen sen lisäksi, että kestävästä metsätalouden standardin pohjana käytetään kansainvälisesti hyväksytyjä kriteereitä.

Taulukko 9.2. Yhteenveto yksityismetsänomistajien ja metsähallinnon organisaatioiden näkemyksistä metsien ympäristömerkinnän kehittämisen ja sertifiointin vaikutusten suhteen.

	SUOMI	NORJA	RUOTSI	RANSKA	ITÄVALTA	SAKSA	ISO-BRITANNIA
<i>Hallinnon osallistuminen järjestelmän kehittämiseen</i>	hallinnon osallistuminen tärkeää		ristiriitaiset näkemykset		hallinnon osallistuminen tärkeää		
<i>Muiden sidosryhmien osallistuminen järjestelmän kehittämiseen</i>	hallinto: laajapohjaisesti metsänom.org: metsäsektori	laajapohjaisesti		laajapohjaisesti		metsänom.org: metsäsektori, hallinto: laajapohjaisemmin	laajapohjaisesti
<i>Sertifiointi markkinoinnin välineenä</i>	lisää puun kilpailukykyä ja toimii informaation välittäjänä			ei edistä markkinointia	metsänomistajajärjestöt eivät usko sertifiointiin markkinoinnin välineenä, hallinto uskoo		
<i>Sertifiointin vaikutus metsäluontoon</i>	hallinto uskoo olevan positiivisia vaikutuksia metsäluontoon		positiivisia vaikutuksia metsäluontoon	ei uskota olevan positiivisia vaikutuksia metsäluontoon			

Sidosryhmien osallistuminen merkintäjärjestelmän kehittämistyöhön (ks. taulukko 9.2)

- Erityisesti Pohjoismaissa ja Iso-Britanniassa katsottiin tärkeäksi, että sertifioimisiin tai muun merkintäjärjestelmän kehittäminen tapahtuu laajapohjaisesti.
- Varsinkin eri metsänomistajaryhmien sekä muun hankinta-jalostusketjun osallistuminen sertifioinnin tai muun merkintäjärjestelmän kehitystyöhön nähdään tärkeäksi jokaisessa kohdemaassa.
- Ympäristöjärjestöjen osallistumista järjestelmän kehittämiseen pidettiin tärkeänä muualla paitsi Saksassa ja Itävallassa. Kuitenkin vastaajien henkilökohtaisten näkemysten perusteella näissä maissa uskotaan, että ympäristöjärjestöjen vaikutusvalta metsäasioihin liittyen kasvaa lähitulevaisuudessa.
- Hallinnon osallistuminen merkintäjärjestelmien kehitystyöhön nähdään yleisesti tärkeäksi. Poikkeuksen kuitenkin muodostavat erityisesti Ruotsin hallinto-organisaatiot, jotka eivät pidä hallinnon osallistumista järjestelmän kehittämiseen tärkeänä. Kuitenkin sertifiointiin liittyvän metsänhoidon tarkastuksen suorittajana viranomaisorganisaatio nähdään sopivimmaksi myös Ruotsin metsähallinnossa (liittyy toisaalta organisaation tehtäviin).
- Mielipiteet Euroopan tason organisaatioiden yhteistyöstä merkintäjärjestelmien kehitystyössä vaihtelivat kohdemaissa hallinto-organisaatioiden ja metsänomistajien järjestöjen kesken.

Sertifioinnin vaikutukset (ks. taulukko 9.2)

Kaikissa kohdemaissa katsotaan, että olemassa olevat lait ja ohjeet riittävät turvaamaan metsätalouden kestävyys toteutumisen, eikä sertifiointia omassa maassa tässä mielessä tarvita.

Pohjoismaissa metsähallinto näkee sertifioinnilla olevan positiivisia vaikutuksia metsäluontoon. Metsänomistajajärjestöistä vain Ruotsissa ollaan hallinnon kanssa samaa mieltä. Muissa Euroopan maissa ei sen paremmin hallinto- kuin metsänomistajien organisaatioissa uskota, että sertifioinnilla olisi metsäluonnon laatua parantavia vaikutuksia.

Yleispiirteenä vastauksissa sertifioinnin kustannusten arveltiin nousevan hyötyjä suuremmiksi. Sertifioimisiin ei juurikaan uskota tuovan taloudellista hyötyä metsänomistajalle. Myöskään vastaajien henkilökohtaisten

näkemyksen perusteella puuntuottajan saamaan hinnan lisään ei uskota, eikä myöskään kuluttajien haluun maksaa parempaa hintaan sertifioidusta tuotteesta.

- Etenkin Pohjoismaissa eli metsäteollisuustuotteiden viejämaissa uskotaan sertifiointin mahdollisuuksiin toimia markkinoinnin välineenä (informaation välittäjä kuluttajille ja ympäristöjärjestöille sekä parantaa puun kilpailukykyä). Lisäksi henkilökohtaisten näkemysten perusteella suurin osa vastaajista Suomessa ja Norjassa uskoo sertifiointin tuovan kilpailuetua oman maan metsäteollisuudelle. Pohjoismainen metsäteollisuus, esimerkiksi-tapausten perusteella, uskoo, että sertifiointi toimisi markkinoinnin välineenä ja lisäksi hyödyttäisi puuntuottajia. Kuitenkaan metsäteollisuus ei usko puuntuottajan saamaan hinnanlisään.

- Samalla kuitenkin yleisesti uskotaan niin viejä- kuin kotimarkkinamaissa, että puun al- kuperän merkitys on kuluttajille vähäinen.

- Saksassa, Itävallassa ja Iso-Britanniassa metsäviranomaiset uskovat sertifiointin tuovan hyötyä markkinoilla, mutta sen sijaan metsänomistajajärjestöt eivät tähän usko. Ranskassa ei sertifiointin mahdollisuuksiin toimia viestintävälineenä eikä puun kilpailukyvyyn lisääjänä uskota metsänomistajien järjestöissä eikä myöskään hallinnossa.

- Pohjoismaissa hallinto-organisaatiot uskovat, että sertifiointi lisää ostajien välistä kilpailua kotimarkkinoilla. Kaikkien kohdemaiden metsähallinnoissa nähdään, että sertifiointi lisää kilpailua kansainvälisessä puukaupassa.

Sertifiointia koskeva tieto

- Yksittäisten metsänomistajien tiedot arvioidaan puutteellisiksi.

- Kaikissa kohdemaissa organisaation toimihenkilöiden tiedon tason arvioidaan olevan hyvä.

- Yleispiirre vastauksissa on, että objektiivista tietoa sertifiointista ei ole saatavilla riittävästi, joskin alueellisia ja organisaatiokohtaisia erojakin on: Pohjoismaissa hallinto-organisaatioiden mielestä tietoa on saatavilla suhteellisen hyvin, kun puolestaan metsänomistajien järjestöt katsovat saatavilla olevan tiedon määrän vähäiseksi. Sen sijaan Saksassa molempien vastaajaryhmien mielestä tietoa on saatavilla melko hyvin.

Organisaatioiden rooli

- Metsänomistajajärjestöistä etenkin keskusjärjestöt kokivat vaikutusmahdollisuutensa merkintäjärjestelmän kehittämisessä ja toteuttamisessa merkittäväksi.

- Hallinto-organisaatiot kohdemaissa, lukuunottamatta Ruotsia, kokivat osallistumisensa järjestelmän kehittämiseen ja metsänhoidon vaatimusten määrittämiseen sekä merkintäjärjestelmään liittyvään tiedottamiseen tärkeäksi. Suomen, Norjan ja Itävallan metsähallinnossa pidettiin organisaation roolia merkittävänä myös merkintäjärjestelmän hallinnoinnissa sekä järjestelmää ylläpitävien palvelujen tuottamisessa.

10. PÄÄTELMIÄ

Selvityksen tavoitteena oli tuottaa tietoa Euroopan eri maiden metsänomistajien sekä metsähallinnon organisaatioiden näkemyksistä ja toimenpiteistä metsien sertifiointiin tai muihin ympäristömerkintäjärjestelmiin liittyen. Tutkimuksen kohdemaina olivat Suomi, Ruotsi, Norja, Saksa, Itävalta, Iso-Britannia ja Ranska.

Kyselyn mukaan kaikissa kohdemaissa oman metsälainsäädännön ja metsänhoidon ohjeiden katsottiin sinänsä takaavan metsätalouden kestävyys. Useissa maissa on annettu lain velvoitteiden lisäksi metsänhoidon suosituksia. Euroopassa sertifiointilla voisi olla merkitystä tässä vapaaehtoisuuteen perustuvassa metsätalouden ekologisen kestävyys edistämässä.

Sertifioidun puun ja metsäteollisuuden tuotteiden kysyntä on pääasiassa metsäteollisuuden teollisten asiakkaiden ilmaisemaa. Sertifiointin merkitys erityisesti lopputuotteiden markkinoinnissa koetaan tämän kyselyn perusteella vähäiseksi, koska kuluttajien ei uskota olevan sanottavasti kiinnostuneita tuotteissa käytetyn puuraaka-aineen alkuperästä. Myöskään tuoreen tutkimustuloksen mukaan (Rametsteiner ym. 1998) kuluttajien ei uskota olevan kiinnostuneita maksamaan sertifioiduille tuotteille hintalisää. Sertifiointin yhtenä motiivina on kuitenkin pidetty markkinoinnin tukemista tuotemerkillä, joka kertoo kuluttajalle, teollisille asiakkaille ja muille intressiryhmille käytetyn puun olevan peräisin kestävästi hoidetuista metsistä. Tarkasteltaessa metsien sertifiointin merkitystä markkinoinnin kannalta lienee kuitenkin huomattava, että kuluttajien arvostusten ja vaatimusten kehitymisestä pidemmällä tähtäimellä ei ole selvää tietoa. Lisäksi esimerkiksi tässä selvityksessä tarkastellut muutamat metsäteollisuusyritykset pitivät sertifiointia tärkeänä markkinoinnin välineenä teollisten asiakkaiden suuntaan.

Pohjoismaissa uskotaan sertifiointin merkitykseen viestintävälineenä, mutta lähinnä ympäristöjärjestöjen suuntaan. Tässä korostuvat Pohjoismaiden eli metsäteollisuus tuotteiden nettoviejämaiden erilaiset näkemykset metsien ympäristömerkintäjärjestelmien tarpeesta suhteessa Keski-Euroopan maihin, joissa metsäteollisuus on kotimarkkinateollisuutta. Muutoin erot suhtautumisessa sertifiointiin olivat vähäisiä eikä eroille löytynyt selkeää taustaa metsäsektorin eri piirteistä. Yksityismetsätalouden merkittävyys ja tähän liittyvä pienmetsälövaltaisuus korostunevatkin tässä kyselyssä esiin nousseiden näkemysten taustalla kaikissa tarkastelluissa maissa.

Kansallisia ratkaisuja pidettiin soveliaimpina metsien ympäristömerkintä-järjestelmiä kehitettäessä. Tällöin eri maissa nähtiin soveltuviksi puun alkuperämerkinnät tai kansalliset metsien sertifiointijärjestelmät. Kansallisia ratkaisuja puoltavat kunkin maan metsätalouden ominaispiirteet, soveltuvaksi katsotun valmiin järjestelmän puuttuminen, pyrkimys kustannusten alentamiseen käyttämällä kunkin maan omia, valmiita organisaatioita sekä halu pitää metsätaloutta koskeva päätöksenteko omassa maassa.

Markkinoinnin näkökulmasta on tärkeää, että kansalliset mallit ovat uskottavia kansainvälisellä tasolla. Vaikka kansallisten järjestelmien kehittämistyössä korostetaan laajapohjaista osallistumista, puhtaasti kansallisten ratkaisujen ongelmaksi saattaa muodostua uskottavuuden puute kansainvälisillä markkinoilla. Uskottavuuden lisäämiseksi kansallisia järjestelmiä onkin pyritty liittämään johonkin kansainväliseen kehykseen tai käyttämään kansainvälisesti hyväksytyjä kestävä metsätalouden kriteerejä kehitystyön pohjana. Uskottavuuden kannalta lienee tärkeää myös sertifiointiprosessin eri tehtävien erottaminen ja toteuttaminen toisistaan riippumattomissa organisaatioissa.

Kyselyn perusteella olemassa olevista kansainvälisistä järjestelmistä so-pivimpana pidettiin ISO-järjestelmää. FSC järjestelmää ei pidetty nykyisellään soveltuvana pienmetsälöiden sertifiointiin missään tarkastellussa maassa. Tosin teollisuuden vastauksissa pidettiin FSC järjestelmää muiden vaihtoehtojen ohella mahdollisena. FSC on kuitenkin ainoa operationalisoitu ja tuotemerkinnän sisältävä järjestelmä. Tässä järjestelmässä ongelmallisena on kustannusten ohella pidetty päätöksentekojärjestelmää sekä sertifiointiprosessin keskittymistä yhdelle organisaatiolle. ISO järjestelmä ei puolestaan sisällä tuoteleimaa ja lisäksi myös ISO järjestelmän kustannukset voivat muodostua huomattaviksi. Tämän selvityksen perusteella näyttäisi tarpeelliselta edelleen jatkaa olemassa olevien kansainvälisten mallien kehittämistä paremmin Euroopan olosuhteisiin ja kansallisiin sertifiointi/ympäristömerkintämalleihin soveltuviksi.

Metsien sertifiointin organisointi Euroopan maissa jonkin uuden, esimerkiksi Euroopan tason kehyksen alla vaikuttaisi tämän selvityksen perusteella myös mahdolliselta kansainvälisen kehyksen luomiseksi. Mallissa tulisi olla mahdollista kunkin maan kansallisten piirteiden huomiointi. Samalla järjestelmän tulisi kuitenkin tarjota tarpeellinen kansainvälinen harmonisointi ja hyväksyttävyyys eri maiden järjestelmien kesken sekä tuotemerkintämahdollisuus. Vuoden 1998 keväällä Suomi on tehnyt Euroopan komissiolle aloitteen Euroopan tason raamin kehittämistä erilaisille kansallisille metsien sertifiointi- ja muille ympäristömerkintäjärjestelmille.

Ympäristömerkittyjen tuotteiden ja siten myös raakapuun saaman hintalisän toteutuminen metsien sertifiointin seurauksena vaikuttaa epätodennäköiseltä (Rametsteiner ym. 1998). Tämä vaikeuttaa sertifiointin toteuttamista. Kun kuluttajat eivät halua maksaa sertifioiduista tuotteista hintalisää, ei myöskään teollisuus halua maksaa sertifioidusta puusta hintalisää. Maanomistajat eivät puolestaan ole oletettavasti halukkaita maksamaan sertifiointin kuluja ilman vastaavaa kompensatiota puun hinnassa, koska metsänomistajien ensisijaisena motiivina toteuttaa vapaaehtoinen sertifiointi omassa metsässä on sertifiointista saatava taloudellinen hyöty.

Sertifiointin merkittävä ongelma Euroopassa ovatkin pienmetsälövaltaisen metsätalouden suhteellisesti suuret sertifiointikustannukset. Kustannuksia aiheutuu sekä järjestelmän toteuttamisesta ja ylläpidosta että metsän hoidon ja käytön muutoksista metsälöissä. Kustannukset arvioitiin nyt tehdyssä kyselyssä yleisesti hyötyjä suuremmiksi. Silloinkin, kun hyötyjä arveltiin saatavan, metsänomistajien ei katsottu saavan sertifiointista lisätuloja, vaan ilmeisesti varmistavan puunsa menekkiä. Kaikissa kohdemaissa katsotaan, että metsien sertifiointi tulisi toteuttaa aluetasolla tai metsänomistajien muodostaman ryhmän metsissä. Kustannussyiden lisäksi myös osa kestävästä metsätaloudesta kuvaavista kriteereistä toteutuu paremmin pienmetsälöitä laajemmilla alueilla. Kustannusten kannalta on myös oleellista voidaanko sertifiointi toteuttaa jo olemassa olevien metsätalouden rakenteiden kautta vai tarvitaanko uusia organisaatioita ja esimerkiksi tiedonkeruun ja dokumentoinnin lisäämistä.

Keskeisenä metsien ympäristömerkintäjärjestelmien kehittämisen ja arvioinnin haasteena voidaan pitää sertifiointiin liittyvän tiedon niukkuutta. Kohdemaissa yksityismetsänomistajat ovat merkittävien puun tarjoajia, ja he vaikuttavat sertifiointin yleistymiseen päättämällä liittymisestään sertifiointijärjestelmään. Kuluttajat päättävät periaatteessa sertifioidujen tuotteiden kysynnästä, eli ostavatko ympäristömerkittyjä tuotteita ja millaista hintaa näistä maksavat. Päätösten taustalla vaikuttaa yhtenä tekijänä tieto. Metsänomistajien tiedontasoa sertifiointista ei kuitenkaan pidetty missään maassa korkeana. Kuluttajien osalta vastaavia tuloksia on tullut muista tutkimuksista (Rametsteiner ym. 1998).

Tutkimustietoa sertifiointista ja sen mahdollisista vaikutuksista tarvittaisiinkin nykyistä enemmän. Tiedon pitäisi olla myös nykyistä helpommin saatavilla. Metsänomistajat, metsäteollisuus ja hallinto, jotka investoivat sertifiointin suunnitteluun ja mahdolliseen toteutukseen, kaivannevat sertifiointia koskevien päätösten tueksi tutkimustietoa. Myös kuluttajat kaipaavat oletetta-

vasti päätöstensä tueksi mahdollisimman monipuolista tietoa sertifiointista ja sen vaikutuksista. Lisätiedon tarve korostui myös esimerkiksi tehdyissä EUvirkamiesten haastatteluisissa.

Henkilökohtaisesti useimmat vastaajat eivät uskoneet sertifiointin laajaan toteutumiseen aivan lähivuosina (myös Rametsteiner ym. 1998). Lisäksi useimpien vastaajien henkilökohtainen näkemys oli, että sertifioidun puun kysyntä suhteessa puun kokonaiskysyntään jää omassa maassa kuten koko Euroopassa melko vähäiseksi vielä 2000-luvun alkuvuosina.

Kaikesta huolimatta kyselyn kohdemaissa oli jo syksyllä 1997 käytössä, kehitteillä tai keskustelun alla jonkinlainen metsien ympäristömerkintäjärjestelmä. Järjestelmän kehittäminen katsottiin myös tärkeäksi ja sertifiointiajatus pidettiin periaatteessa mahdollisena kaikissa maissa. Saksaa lukuunottamatta niin metsänomistajajärjestöjen kuin hallinnonkin keskuudessa jaettiin nämä näkemykset.

Voidaan kysyä miksi järjestelmiä ongelmista ja epävarmuustekijöistä huolimatta kehitetään? Tämän selvityksen perusteella tärkeänä motiivina korostuu sertifiointin markkinoinnillinen käyttö. Keskeisenä viestintäkohteena ovat ympäristöjärjestöt ja metsäteollisuuden teolliset asiakkaat. Varsinkin Suomessa ja Ruotsissa käsitys järjestelmien tarpeellisuudesta viestintävälineenä ja siten metsäsektorin tuotteiden menekin turvaajana on noussut esiin. Keinojen löytäminen sertifiointin toteuttamiseksi tehokkaasti alhaisin kustannuksin lienee kuitenkin ratkaisevaa metsien sertifiointin yleistymiselle Euroopassa.

LÄHTEET**Kirjallisuus:**

- Allihn, A. 1994. Aufgaben and Chancen des Holzhandels bei veränderter Organization des Holzabsatzes. In Bartelheimer, P., Moog, M. & Volz, K.-R. (eds.) Rohholzabsatz als organizationsproblem. Forstliche Forschungsberichte Munchen 136. Schriftenreihe der Forstwissenschaftlichen Fakultät der Universität Munchen un der Bayer, s.7487.
- Baharuddin, H.G. & Simula, M. 1996. Timber certification in transition. Study on the development in the formulation and implementation of certification schemes for all internationally traded timber and timber products. International Tropical Timber Organization.
- Baharuddin, H.G. & Simula, M. 1997. Timber certification: Progress and Issues. October 1997. Report for the International Tropical Timber Organization.
- Baudin, A. 1997. Sweden. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No. 17, 1997. European Forest Institute. s. 357-383.
- Busink, R. 1996. Certification: A blessing or penalty for the forestry sector? Teoksessa: Gestion durable des Forêts et Écocertification. 1. Conference Internationale. Union de Selvicultores del Sur de Europe, USSE. Bordeaux 14-15. 6.1996. s. 8-15.
- Canadian Sustainable Forestry Certification Coalition. 1997. Sustainable forest management certification in Canada. Questions and Answers. 4.7.1997. 20 s.
- CEPI 1997. Report by the CEPI Forest Committee on Eco-certification in Europe. FOR/041/97. 20.6.1997. 3 s.
- Cooper, R.J. 1997. The United Kingdom. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No. 17, 1997. European Forest Institute. s. 385-414.

- Cooper, R.J., Kalafatis, S.P. & Tsogas, M.M.H. 1996. The impact of green issues on the development of timber based furniture - a comparison of two EU countries. In: Juslin, H. & Pesonen, M.(eds.) 1996. Environmental issues and market orientation. Current topics in forest products marketing. Proceedings of forest products marketing group (P5.06-00) IUFRO XX World Congress, 6-12 August 1995. University of Helsinki, Department of Forest Economics. Publication No. 4: 137-165.
- Crochet, J. 1996. Confederation Europeenne des Proprietaires Forestiers C.E.P.F. Teoksessa: Gestion durable des Forêts et Écocertification. 1. Conference Internationale. Union de Selvicultores del Sur de Europe, USSE. Bordeaux 14-15. 6.1996. s. 35-42.
- Crossley, R. 1996. A review of global forest management certification initiatives: Political and institutional aspects. Paper for the Conference of economic, social and political issues in certification of forest management. Malaysia, May 12-16, 1996.
<http://www.forestrv.ubc.ca/concert/crosslev.html>.
- DG VIII. Forest Certification Strategy. DRAFT November 1997. European Commission Directorate-General XVII Development. Development policy. Sustainable development and natural resources. (<http://www.efjoensuu.fi>).
- Dubois, O., Robins, N. & Bass, S. 1995. Forest certification and the European Union: a discussion paper. October 1995. Prepared by Forestry and Land Use Programme, International Institute for Environment and Development (IIED). 110 s.
- Dunn, G. 1996. E.L.O. European Landowners Organisation. Teoksessa: Gestion durable des Forêts et tocertification. 1. Conference Internationale. Union de Selvicultores del Sur de Europe, USSE. Bordeaux 14-15. 6.1996. s. 59-63.
- FCAG Paper 1 & 2. DG VIII Forest Certification Advisory Group. Forest Certification Briefing Note No 1 Introducing forest certification. No 2. FSC and ISO approaches to forest certification: a comparison and suggested ways forward. (<http://www.efjoensuu.fi>),
- Finne, B. 1996. Metsien suojelu eräissä teollisuusmaissa. Luonnos 8.1.1996. Metsänsuojelun ja työllisyyden rahoitustoimikunta, Mestra.
- Glück, P. 1997. European forest politics in progress. Paper presented at the Forest Policy Research Forum "Future Forest Policy in Europe -Balancing Economic and Ecological Demands", 15-18.8.1997, Joensuu.

- Grayson, A.J. 1993. Private forestry policy in Western Europe. CAB International. 319 s.
- Group Certification: Guidelines for certification bodies - Draft 1. 24.1.1998. 12 s.
- Hellström, E. 1993. Maanomistus ja metsäpolitiikka Iso-Britanniassa. Teoksessa: Palo, M. & Hellström, E. (toim.). Metsäpolitiikka valinkauhassa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 471. Metsäntutkimuslaitos. Metsien käytön tutkimusosasto. s. 97-124.
- ISO/TC207. Technical report - Draft 09. December 1997. ISO/WD 14061. Informative Reference material to assist forestry organizations in the use of ISO 14001 and ISO 14004 Environmental Management System Standards.
- Kariniemi, A., Sahlberg, S. & Örn, J. 1995. Selvitys puuntuottamisen ja puunhankinnan ympäristöjärjestelmän rakenteesta ja perusteista. Metsäteho. Katsaus 14/1995. 4 s.
- Korkeaniemi, A. 1997. Sahateollisuus. Teoksessa: Tapion taskukirja. 23. uudistettu painos. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti. s. 564-570.
- Lindström, T. 1997. Private forest owners' attitudes towards forest certification. Master's thesis for the examination of Master of Science (Forest products marketing). University of Helsinki, Department of Forest Economics.
- Mantau, U. & Ollmann, H. 1997. Germany. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No. 17, 1997. European Forest Institute. s. 157-184.
- Martres, J-L. 1996. Questions concerning certification. Teoksessa: Gestion durable des Forêts et Écocertification. 1. Conference Internationale. Union de Selvicultores del Sur de Europe, USSE. Bordeaux 14-15. 6.1996. s. 27-33 + engl. versio 7 s.
- Metsien sertifiointitoimikunta 1997. Metsäsertifiointin toteutusjärjestelmän kehittäminen Suomessa. MMM:n julkaisu 6/1997. Maa- ja metsätalousministeriö.
- Metsäsertifiointin standardityöryhmä 1997. Ehdotus metsien kestävä hoidon ja käytön sertifiointijärjestelmäksi Suomessa. 16.4.1997.
- Metsäteollisuus ry. 1997. Metsäteollisuus. Tilastot vuodelta 1996. 64 s.

- Metsätilastollinen vuosikirja 1997. SVT. Maa- ja metsätalous 1997:4. Metsäntutkimuslaitos. 348 s.
- Mitchell, C.P. & Cooper, R.J. & Ball, J. & Gunneberg, B. & Swift, J.J. 1994. The Private Woodlands Survey. The Costs of Forestry Operations in Great Britain 5.4. 1989-4.4. 1992. Forestry Commission Technical Papers 5. 50 s.
- Nachhaltige Waldbewirtschaftung in Deutschland. Positionspapier des Deutschen Forstwirtschaftsrates vom 6. Mai 1997. Bonn.
- Nikunen, T. 1994. Raakapuumarkkinat ja kilpailulainsäädännön uudistaminen Pohjoismaissa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja N:o 548. Metla. Helsingin tutkimuskeskus. Helsinki. 70 s.
- Opas hyvän metsänhoidon sertifiointiin. Kansainvälinen metsäsertifiointi. Forest Stewardship Council. versio 1-2/1997. toim. Karjalainen H.
- Outils de recherche documentaire. 1997. Ministere de l'Agriculture, de la Peche et de l'Alimentation. Direction de l'Espace Rural et de la Foret. Sous Direction des Affaires Generales et Financieres. Bureau Information Documentation.
- Ozanne, L.K. & Smith, P.M. 1996. Wooden household furniture - does the environment matter to consumers. Teoksessa: Juslin, H. & Pesonen, M.(eds.) 1996. Environmental issues and market orientation. Current topics in forest products marketing. Proceedings of forest products marketing group (P5.06-00) IUFRO XX World Congress, 6-12 August 1995. University of Helsinki, Department of Forest Economics. Publication No. 4: 189-198.
- Parviainen, J. 1997a. Saksan metsävarat ovat Euroopan suurimmat. Metsätieteen aikakauskirja - Folia forestalia 4/1997. Metsäntutkimuslaitos, Suomen Metsätieteellinen Seura ry. s. 518-524.
- Parviainen, J. 1997b. Itävalta ärtynyt Pohjoismaisesta sertifiointikehityksestä. Metsälehti N:o 13/1997. s.7.
- Parviainen, J. 1997c. Jakaako sertifiointi Saksan metsätalouden eri leireihin? Metsälehti N:o 22/1997.
- Parviainen, J. 1998. Sertifiointi koettelee Saksan metsätalouden sisäistä yhteistyökykyä. Metsätieteen aikakauskirja -Folia forestalia 1/1998. Metsäntutkimuslaitos. Suomen Metsätieteellinen Seura ry. s. 117-125.
- Patosaari, P. 1997. Britit valmistelevat uutta metsästandardia. Metsälehti 2.10. 1997.

- Petäjäistö, L., Elovirta, P. & Selby, A. 1997. Metsäsektorin rakenne ja työllisyys Suomessa, Itävallassa ja Iso-Britanniassa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 628. Helsingin tutkimuskeskus. 51 s.
- Peyron, J-L. 1997. France. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No. 17, 1997. European Forest Institute. s. 135-156.
- Pohjoismainen metsäsertifiointi. 1996a. Raportti nro. 1. Helmikuu 1996.
- Pohjoismainen metsäsertifiointi. 1996b. Raportti nro. 2. Marraskuu 1996.
- Rametsteiner, E., Schwarzbauer, P., Juslin, H., Kärnä, J., Cooper, R., Samuel, J., Becker, M. & Kului, T. 1998. Potential Markets for Certified Forest Products in Europe. European Forest Institute. Discussion Paper 2.
- Ripatti, P. 1994. Yksityismetsien omistusrakenteen muutokset. Teoksessa: Ovaskainen, V. & Kuuluvainen, J. (toim.) 1994. Yksityismetsänomistuksen rakennemuutos ja metsien käyttö. Luku 2. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 484. Metsäntutkimuslaitos. metsien käytön tutkimusosasto. s. 12-27.
- Ripatti, P. 1997. Metsänomistus. Teoksessa: Tapion taskukirja. 23. uudistettu painos. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti. s. 71-77.
- Sahlberg, S. 1994. Puun sertifiointi ja ekomerkitä. Esiselvitys. 62 s.
- Sahlberg, S. 1997. Sertifiointielimen näkemys auditoinnin suorittamisesta. Alustus Metsäsertifiointin testausprojektin tulokset-seminaarissa. 17.12.1997.
- Sawmill Survey 1996. Report on the survey of sawmill consumption in Great Britain in 1996, carried out by Forestry Commission HQ Statistics on behalf of the Sub-Committee on Supply and Demand of the Home Grown Timber Advisory Committee.
- Schwarzbauer, P. 1997. Austria. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No. 17, 1997. European Forest Institute. s. 7-44.
- Sedjo, R.A., Swallow, S.K. & Goetzl, A. 1997. Forest products trade and certification: an economic assessment. Voluntary paper prepared for the World Forestry Congress, Antalya Turkey, 13- 22. 10. 1997.

- Simula, M. 1996. International and institutional arrangements for certification of forest management and eco-labeling of forest products. Paper for the conference on "Economic, social and political issues in certification of forest management". Malaysia, 12-16.5.1996.
- Skogen 12/97. "Kraven behöver inte kosta så mycket" + Kommuner och småskogsägare. + Södra sparar 5 procent + 4 procent med i Tyskland, s. 6-11.
- Skogsstatistisk årsbok 1997. Skogstyrelsen. Svenska officiella statistisk. Jönköping 1997. 351 s.
- Solberg, B. 1997. Norway. Teoksessa: Solberg, B. & Moiseyev, A. (eds.) Demand and Supply Analyses of Roundwood and Forest Products Markets in Europe. EFI Proceedings No.17, 1997. European Forest Institute, s. 257-287.
- Suomen EU-metsäpolitiikan tavoitteet 1997. EU-asioiden komitea. Metsäpolitiikan alajaosto. 22.1.1997.
- Suomen Standardisoimisliitto SFS 1996. EMAS 300. Ympäristöjärjestelmän todentaminen ja ympäristöselonteon tarkastaminen ja vahvistaminen EU:n EMAS-asetuksen 93/1836 EY perusteella. Sertifiointilautakunnan vahvistama 1996-04-11.
- Sustainable forest management in France. National plan for the implementation of statement of Forest Principles adopted by the UNCED (Rio de Janeiro, 1992). Ministère de l'Agriculture et de la Pêche. 72 s.
- Swedish FSC Working Group. Secretariat. Proposed Swedish FSC Standard for Forest Certification. September 24, 1997.
- Tahvanainen, T. 1997. Organisaatioita, Teoksessa: Tapion taskukirja. 23. uudistettu painos. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Kustannusosakeyhtiö Metsälehti. s. 83-98.
- Tahvonen, O. 1996. Metsien sertifiointi: Ratkaisevatko markkinat ympäristönsuojelun, vai vääristäkö ympäristönsuojelu markkinat? Metsäsektorin ajankohtaiskatsaus 1996. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 614. Metsäntutkimuslaitos, Helsingin tutkimuskeskus. s. 10-11.
- Thomas, D.E. 1996. Mietintö. Euroopan unionin metsästrategia. Maataloutta sekä maaseudun kehittämistä käsittelevä valiokunta, Osa A: Päätöslauselmaesitys. 18.12.1996. 42 s.

- Toivonen, R. 1996. Raakapuumerkkien ja puun hintaraportoinnin vertailu. Suomi, Ruotsi, Norja, Itävalta, Saksa, Ranska, Iso-Britannia, Sveitsi, Yhdysvallat ja Kanada. Helsingin Yliopisto, Metsäekonomian laitos, Tutkimusraportteja No 7. 32 s. + liitteet.
- Toivonen, R. 1997. Rounwood price reporting. Comparison of a few European countries. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita N:o 3(1997). 22 s.
- Valtonen, K., Juslin, H. & Laine, P. 1995. Metsäteollisuuden vihreät markkinat. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 578. Metla. Helsingin tutkimuskeskus. 145.
- Vähäsaari, H. 1994. Ison-Britannian metsätalouden rakenne ja korjuukoneiden markkinat. Suomen Ulkomaankauppaliiton julkaisusarja 10/1994, marraskuu. Suomen Ulkomaankauppaliitto. 20 s.
- Wall, J. 1997. The theory of relativity of eco-certification. Presentation at the Forest policy research forum: Future forest policies in Europe. Balancing economic and ecological demands. Joensuu, Finland, 15.10.1997.
- Welp, M. 1993. Metsälait ja metsäpolitiikka Saksassa. Teoksessa: Palo, M. & Hellström, E. (toim.) Metsäpolitiikka valinkauhassa. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 471. Metsien käytön tutkimusosasto. Helsinki. s.23-73.
- Wilson, P. 1997. Metsäsertifiointia ei saa monopolisoida. Lyhennelmä esitelmästä. International Seminar on Testing of Forest Certification Standard in Finland. Tampere, 7.10.1997. Maaseudun tulevaisuus 30.10.1997.
- Österreichischer Waldbericht 1995. Bundesministerium für Land- and Forstwirtschaft.

Muu kirjallinen lähdeaineisto (www-sivut, esitteet):

- AssiDomän AB. 1997. Pressinformation. 12.11.1997. AssiDomän levererar Sveriges första FSC-märkta virke. <http://www.assidoman.se/>
- Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft and Forsten. 1998. Unser Wald. Natur and Wirtschaftfaktor zugleich. <http://www.dainet.deBML/>
- Bundesministerium für Land- and Forstwirtschaft. <http://www.bmlfgv.at/forst/>
- CEPI. The Confederation of European Paper Industries. <http://www.cepi.org/>

EMAS-ISO -ajankohtaiskatsaus ympäristöjärjestelmiin. 1/1996. Ympäristöministeriö. 22.11.1996. http://www.vyh.fi/ym/yso/emas/emas_196.htm

EMAS-ISO -ajankohtaiskatsaus ympäristöjärjestelmiin. 1/1997. Ympäristöministeriö. 1.10.1997. http://www.vyh.fi/yn-1/yso/emas/emas_197.htm

EMAS ympäristöasioiden hallintajärjestelmä. EMAS-hyötyä ympäristölle ja yritykselle. <http://www.vyh.fi/syke/yritys/emas.htm>

The Forest in Norway. The Norwegian Forestry Society.

Forestry Commission. The Forestry Commission of Great Britain. Home page.+ The UK Forestry Standard, summary and structure. <http://www.forestry.gov.uk/>

FPP Kooperationsabkommen Forst-Platte-Papier. 1996. Positionen 1-6.

Korsnäs AB . <http://www.korsnas.se/> . Pressinformation. 17.7.1997. Korsnäs först i världen med heltäckande miljöledningssystem.

MTK <http://www.mtk.fi/> . Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto.

Norges Skogeierforbund. esite.

Norwegian Forestry. <http://www.nijos.nlh.no/panorai-na/>

ONF. <http://www.onf.fr/> . Office National des Forêts.

SFS-Sertifiointi Oy. Ympäristöjärjestelmä. esite.

SkogsSverige. <http://www-forest.slu.se/>

Skogsägarna. The Forest Owners. The co-operative movement. esite. 1997 + <http://www.skogsagama.se/>

Skogssällskapet. <http://www.skogssallskapet.se/>

Södra. <http://www.sodra.se/> Södra informerar 24.11.1997.

Der Wald- das grüne Herz Österreichs. 1995. Bundesministerium für Land- and Forstwirtschaft 52 s.

WWF. Forest certified by FSC-accredited certification bodies <http://www.panda.org/forests4life/forests4life.htm>

Asiantuntijoiden haastattelut:

Arabatzis, Alexandros. Euroopan komissio, DG XII. 17.7.1997.

Dejonkheere, Dominique. COPA/COGECA. 18.7.1997.

- Flasche, Frank. Secrétaire Général, Confederation of European forest Owners CEFF.
16.7.1997.
- de Galembert, Bernard. European affairs and communication. European Landowners
Organisation ELO.
- Haavisto, Minna. Metsäkoordinaattori, Pohjoismainen metsätalous. Office of Finnish
Agriculture and Cooperatives, Bryssel. 18.7.1997.
- Juslin, Heikki. Professori, Helsingin yliopisto, metsäekonomian laitos. 26.8.1997.
- Karjalainen, Harri. Metsäpäällikkö, Suomen WWF. 24.6.1997.
- Korhonen, Kirsi-Marja. Ympäristöpäällikkö, Metsähallitus. 28.8.1997.
- Kremer, Franquise. Euroopan komissio, DG VI. 17.7.1997.
- Kröger, Martin. Euroopan komissio, DG 1B. 18.7.1997.
- Lillandt, Martin. Metsäjohtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto. 3.7.1997.
- Mähönen, Marjukka. Euroopan komissio, DGVIII, 13.5.1998.
- Ohela, Mikko. *Apulaisjohtaja, Metsäliitto*. 12.3.1998.
- Surnäkki, Sari. Euroopan komissio, DG N. 18.7.1997.
- Valtanen, Hannu. Johtaja, Metsäteollisuus IY. 27.8.1997.
- Viitala, Juhani. Metsätalousjohtaja. Maa- ja metsätalousministeriö. 9.9.1997.
- Wall, Jeremy. Euroopan komissio, DG III. 17.7. & 18.7.1997.

Liitetaulukko 1. Kyselyyn saatujen vastauslomakkeiden lukumäärä (hyväksytyt vastaukset + muut vastaukset). Suluissa lähetettyjen lomakkeiden lukumäärä.

	SUOMI	RUOTSI	NORJA	SAKSA	ITÄVAALTA	ISO-BRITANNIA	RANSKA	Kaikkiaan
yksityismetsänomistajien org.								
valtakunnantaso	2 (3)	1 (2)	0+1 (2)	1 (1)	2 (2)	2 (2)	1 (3)	9 (15)
aluetaso	12 (18)	5+1 (8)	4 (19)	3 (14)	0	1+2 (11)	0 (0)	25 (70)
suurmetsänomistajat¹								
	2 (4)	2 (7)	2 (2)	27 ² (9)	1 (1)	0+1 (1)	0 (2)	34 ² (26)
hallinto-organisaatiot								
valtakunnantaso	2 (2)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (2)	9 (9)
aluetaso	11 (14)	2+1 (11)	5 (10)	8+2 (24)	5 (9)	0+1 (8)	0 (0)	31 (76)
	29	11	12	40	9	4	3	108 (194)

1 sisältää metsäteollisuusyhtiöiden, valtion maita hallinnoivien organisaatioiden ja kuntien vastauksia

2 Nordrhein-Westfalenin kuntametsänomistajien liitto toimitti kyselylomakkeen edelleen yksittäisille kunnille ja kaupungeille.

Pellervo Economic Research Institute
Eerikinkatu 28 A
FIN-00180 Helsinki
Finland
tel. +358-9-348 8844
fax. +358-9-3488 8500

FOREST CERTIFICATION IN EUROPE

Attitudes and actions of forest owners' organisations

The meaning of the terms "forest certification" and "environmental labelling"

Generally the term certification stands for the procedure in which a third party provides written assurance (certificate) of the compliance of a product, process or service with the specified requirements. Forest certification means the method by which an independent party performs an evaluation to determine whether forest management satisfies pre-established principles and criteria. Forest certification applies to forest management, harvesting and timber haulage in the forest. The use of certification on the markets calls for a label or code indicating the use of a certified raw material in the product. In certification of the wood products, forest management needs to be certified and also the origin of wood through the transportation, processing and distribution chain to the final user needs to be verified.

The general purpose of an eco-label or environmental label is to provide an incentive for production which loads the environment as little as possible. The goal is for the product's environmental friendliness to be assessed in the environmental labelling system during the product's entire life cycle. The compliance with the system's requirements are verified by testing reports or other documents. The marks-of-origin indicates that the wood used for manufacturing originates from a certain country or region.

Questionnaire

Päivi Mäki
Research associate
parvi.maki@piti.fi

Ritva Toivonen
Senior forest economist
ritva.toivonen@piti.fi

e-mail

A. BACKGROUND INFORMATION

1. Organisation: _____
2. Year of establishment of the organisation: _____
3. Members of organisation: _____
 number of members _____ ha
 forest area owned by members _____
 the main professions that members carry on: _____
4. Structure of organisation (e.g. co-operative, association, other): _____

If possible, please enclose a brochure of your organisation with your answer.

5. How activities are financed (e.g. state, EU, membership fees): _____

B. ACTIVITIES OF ORGANISATION

1. What is the most essential task of organisation and how the activity is divided among other tasks? (If some of the tasks are not including to your working area, mark "-".)

importance 1 = the most important... 6 = the least important	% of time
advice and training	_____
promote members' interests	_____
information delivery	_____
professional advice and services in roundwood trade	_____
roundwood trading	_____
felling and silvicultural activities	_____
other, _____	_____
	100 %

2. Are members supposed to carry on some actions (e.g. forest management plans, timber sales through organisation)?

3. Please, describe how your organisation

- a) keeps contact with the members? _____
- b) finds out members' attitudes towards important forestry related issues? _____
- c) has found out members' attitudes towards forest certification / eco-labelling? _____

C. ENVIRONMENTAL ISSUES

1. How would you describe the attitudes of your members towards environmental issues? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your point of view in every statement.)

they are not at all concerned with the issues related to environment	1	2	3	4	5	they are very concerned with the issues related to environment
they are not at all aware of environmental issues	1	2	3	4	5	they are very well aware of environmental facts
they are not at all interested in the matter of forest certification	1	2	3	4	5	they have a great interest in the matter of forest certification

- 2 Has your organisation been actively participating in the discussion concerning environmental issues?

If yes, which have been topics of discussion: yes no

- Which discussion forum is used?
- Papers: _____
- Radio/TV: _____
- Other public discussion: _____
- Seminars, working groups: _____

3. How important the following objectives are regarding sustainable and responsible forest management? (Please, mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your organisation's point of view in every statement. In the last column please divide 100 points between the alternatives.)

	not important at all	1	2	3	4	5	very important	%
Increasing wood production potential		1	2	3	4	5		
Maintaining the biodiversity		1	2	3	4	5		
Increasing the protective role of the forests against erosion and in the supply of water		1	2	3	4	5		
Increasing landscape and recreational values		1	2	3	4	5		
Maintaining local people's forest-based means of livelihood		1	2	3	4	5		
Other, which		1	2	3	4	5		100 %

D. FOREST CERTIFICATION

1. In your opinion what is the level of knowledge regarding forest certification?

	nothing at all	1	2	3	4	5	a moderate amount	a great deal
How much does the personnel of your organisation know about forest or timber certification and the related issues?		1	2	3	4	5		
And forest owners on the average?		1	2	3	4	5		

2a. Is there enough objective information available about forest certification in general?

	1	2	3	4	5
	not enough at all			abundantly	

2b. Which are the information sources that in your opinion have given objective and thorough information about forest certification issues?

	nothing at all	1	2	3	4	5	a moderate amount	a great deal
public media (papers, tv, radio)		1	2	3	4	5		
forest owners' organisations		1	2	3	4	5		
forest industry		1	2	3	4	5		
public forest administration		1	2	3	4	5		
environmental organisations		1	2	3	4	5		
other nongovernmental organisations		1	2	3	4	5		
other,		1	2	3	4	5		

3. What kind of certification scheme of forest management would be the most applicable in the local conditions and would be supported by your members? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your organisation's point of view in every statement below.)

certification scheme	not applicable at all	1	2	3	4	5	very well applicable
using label that indicates origin of wood ("mark of origin")		1	2	3	4	5	
a national certification scheme and system		1	2	3	4	5	
FSC (Forest Stewardship Council) certification system		1	2	3	4	5	
a system based on ISO (International Organisation for Standardisation) management system		1	2	3	4	5	
certification scheme on EU level		1	2	3	4	5	
unit of forest certification							
a single forest management unit		1	2	3	4	5	
a group of forest properties together, what kind of group		1	2	3	4	5	
forests in a given geographical region together, what kind of area		1	2	3	4	5	
standards of good forest management							
are based on existing laws and guidelines		1	2	3	4	5	
are formulated as a result of national development work		1	2	3	4	5	
are formulated on national level within the framework of inter-governmental agreements on criteria defining sustainable forest management (e.g. Helsinki-process)		1	2	3	4	5	
are formulated on national level within the framework of inter-nationally standardised certification scheme (e.g. FSC)		1	2	3	4	5	

4. To whom would the forest owners trust to be responsible for performing the auditing of forest management (connected with forest certification)?

(Please rank 1 = first choice, 2 = second choice...)

private firm specialised in certification	
governmental organisation	
scientific organisation	
environmental organisation	
forest industry organisation	
other,	

E. ACTIONS RELATED TO FOREST CERTIFICATION

1. Has your organisation attended any working groups related to development of forest certification / ecolabelling? Please, describe the process (time, participants, which were the results and did they initiate some actions).

2. Has your organisation formed an official standpoint in regard to forest certification or eco-labelling of wood?

no | yes | What is it like?

3. Is timber produced by your members marked with some certificate / eco-label / mark of origin or will it be marked in the near future? If it is, which label is used and in what extent?

Label _____

Time of using/admitting _____

Label is used in _____ % of the forest area owned by our members

_____ % of the commercial roundwood fellings in m³.

4. How does your organisation supply information to the members or other public about forest certification and other alternatives of environmental labelling of forests / forest products?

	nothing at all	a moderate amount	a great deal
information to the members			
by letterpress	1	2	3
in organisation's magazine	1	2	3
personal meetings	1	2	3
otherwise	1	2	3
information to the other audience	1	2	3
	4	4	5

5. What kind of attitudes do you think that the other parties in the forest sector have towards forest certification? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your opinion. If some group of forest owners is missing in your country, mark "x" in the last column.)

	very negative	very positive	not existing
forest owners' groups:			
private non-industrial companies	1	2	3
state	1	2	3
other public	1	2	3
forest industry	1	2	3
industrial customers of forest industry	1	2	3
final consumers	1	2	3
national forest-administration organisations	1	2	3
national environment-administration organisations	1	2	3
EU-administration	1	2	3
environmental organisations	1	2	3

6. How important is the participation of the following parties in the development process related to forest certification?

	not important at all	very important
forest owners' groups in your country	1	2
other forest sector (timber procurement, forest industry ...)	1	2
parties in your country	1	2
national forest administration organisations	1	2
final consumers	1	2
industrial customers of forest industry	1	2
social interest groups	1	2
environmental organisations	1	2
forest owners in EU-area	1	2
forest sector in EU-area	1	2
interested parties in EU-area	1	2
intergovernmental co-operation	1	2
other	1	2

5. How important do you think is the influence of your organisation on the development and implementation of forest certification in your country? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your organisation's point of view in every statement below.)

not at all important	1	2	3	4	5	very important
----------------------	---	---	---	---	---	----------------

6. How do you feel about the following statements related with forest certification? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your organisation's point of view in every statement below.)

	completely disagree	1	2	3	4	5	completely agree
Forest owners would benefit from the credible certification system	1	2	3	4	5		
Forest certification would improve the ecological state of forests	1	2	3	4	5		
Forest certification would maintain the biodiversity of forests	1	2	3	4	5		
Forest certification would enhance the conservation of woodlands	1	2	3	4	5		
Obeying forestry laws and Forest Authority's guidelines is a sufficient guarantee of good forest management (no need for certification schemes)	1	2	3	4	5		
Consumers would benefit from the forest certification since they get information related to forestry and wood products	1	2	3	4	5		
Majority of consumers are indifferent to origin of wood	1	2	3	4	5		
Certification will increase the forest owners income	1	2	3	4	5		
Certification is needed as an answer to environmental pressure towards forestry	1	2	3	4	5		
Forest certification will bring competitive advantage to timber against other raw material	1	2	3	4	5		
Forest certification reduce the competitiveness of wood against other materials	1	2	3	4	5		
Costs of forest certification would exceed the benefits obtained	1	2	3	4	5		
Certification systems are needed only for tropical forests	1	2	3	4	5		

F. DEMAND FOR AND SUPPLY OF CERTIFIED TIMBER

1. How likely do you see the implementation of forest certification in your country by the year 2000?

very unlikely	1	2	3	4	5	very likely
---------------	---	---	---	---	---	-------------

2. If forest certification system founded on national criterias will be realised in your country in the near future, what share of your members do you personally think will enter immediately in certification system?
members: none | less than 10% | 10-49% | 50-74% | more than 75%

3. How do you personally suppose the demand for certified timber will develop by the year 2000?

a) the share that the certified timber will have in total timber consumption in your country will be
less than 5% | 5-24% | 25-49% | 50-74% | more than 75%

b) the share that the certified timber will have in total timber consumption in Europe will be
less than 5% | 5-24% | 25-49% | 50-74% | more than 75%

4. How do you personally feel about the statements below? (Please mark the alternative (1...5) that you find as the most fitting to your opinion in every statement below.)

By the year 2005...	completely disagree	1	2	3	4	5	completely agree
The major part of European forests will be certified	1	2	3	4	5		
The forest industry will only buy timber from certified forests	1	2	3	4	5		
Timber producers will get price premium for certified wood compared to uncertified wood	1	2	3	4	5		
Certification will bring competitive advantage to forest industry in your country	1	2	3	4	5		
Consumers are strongly demanding products originating from certified forests	1	2	3	4	5		
Consumers will be ready to pay a premium for certified timber products	1	2	3	4	5		
Consumers' knowledge of environmental effects related to roundwood will be based on national "marks of origin", labels	1	2	3	4	5		
National forest policy will get to be of lesser importance and European forests will be administrated by EU	1	2	3	4	5		
Matter of forest certification will be substituted with other environmental issues	1	2	3	4	5		
Influence of environmental organisations upon forest-related issues will be greater than at this time	1	2	3	4	5		
Possible EMU will increase the international trade of roundwood in EU-area	1	2	3	4	5		

Any thing the questionnaire has missed or should have asked? Other comments?

The names of the respondents will not be mentioned in the report.

Respondent:

name: _____

position in the organisation: _____

address: _____

Would you like to have a summary report of the results of this survey (available in April/1998)?

yes | | _____

no | | _____

Thank you very much for your time!